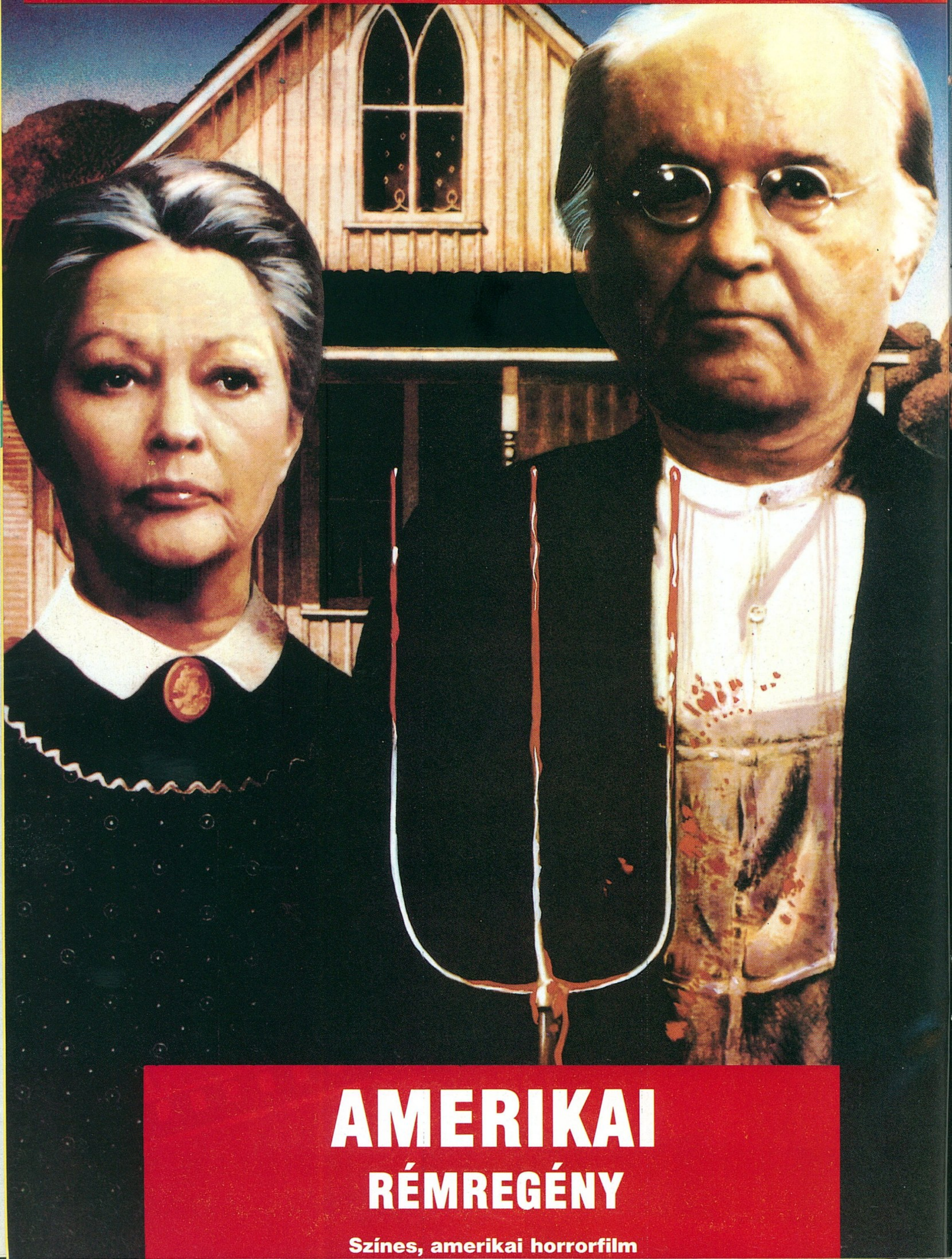
1989.
V. évf. 5. (22.) szám
Ára: 49 Ft

video magazin

MOKÉP VIDEOTÉKA
VI. Majakovszkij u. 40.

AMERIKAI
RÉMREGÉNY

Színes, amerikai horrorfilm

Kedves Olvasó!

E sorok írásakor éppen az aktuális vámrendelet miatt bosszankodik az ország. Aktuális, mondom, mert ki tudja, ahol a pénzügyi kormányzat kiszámíthatatlanabb módon változtatja a jogszabályait, mint a japánok a gyártmányfejlesztést, ott a kéziratok nyomdába küldésétől a megjelenésig számított két hónap alatt még minden megtörténhet. Hazánk a korlátlan lehetőségek birodalma – legalábbis a minisztériumok ötletgazdag tisztviselői számára.

Mert itt kiélheti magát a pénzügyi hivatalnok: először is – lássuk csak – megjelent a „világútlevél", azzal a megszorítással, hogy kötelező a pénzváltás a valutakeretből, aztán eltörölték a pénzváltást, családonként összevonható lett a vámkedvezény. Majd a BC számláról is engedtek itthon vásárolni, de előbb úgy jelent meg a rendelet, hogy egy évre le kell kötni a pénzt, aztán ezt is eltörölték. Dőlt ki a tömeg, megvásárolni azt, amit itthon is meg lehetne venni, ha valami csoda folytán a hazai üzletek is árulnák (és annyiért árulnák) a keresett cikkeket, mint Ausztriában, Európa egyik legdrágább országában. Közben ugyan az illetékesek többször cáfolták, hogy a forintot leértékelik, s ebből már mindenki tudta, hogy de bizony, hogy leértékelik (s úgy is lett mindig), de azért csak vásároltunk. Sietősen, kapkodva és harácsolva, mintegy világvége hangulatban, érezve talán, hogy ez a fene nagy szabadság odalehet.

Hát oda is lett. A (vásárlási) szabadság is meg a (kevés) bizalom is a kormány bizalomerősítő intézkedéseinek hitele iránt. Csak az a kár, hogy a vámszabályokról az utóbbi másfél évben adott hivatalos nyilatkozatokat nem vettük fel egymás után videóra. Ezt a szalagot lejátszani a Pénzügyminisztériumban: az lenne csak a káprázatos videoklip!

Bíró Zoltán

video magazin

Az UNIÓ Lap- és Könyvkiadó Kereskedelmi Kft magazinja · Felelős szerkesztő: Horváth Béla · Szerkesztő: Bíró Zoltán István · Művészeti szerkesztő: Kerék Antal · Képszerkesztő: Kiss Árpád · Olvasószerkesztő: Berkes András · Szerkesztőség: Budapest XIII., Jász utca 103–105.

Kiadja az UNIÓ Lap- és Könyvkiadó Kereskedelmi Kft
A kiadásért felel: Horváth Béla ügyvezető igazgató

Kossuth Nyomda, Budapest 89.0179 · Felelős vezető: Bede István vezérigazgató
Terjeszti a Magyar Posta
Címlap: Carlo
HU ISSN 0237-5141

A közelmúltban elhunyt amerikai rendező, Bob Fosse egyik legjobb alkotásának tartják ezt a filmet, amely most videokazettán is megjelent – nem kis csalódást okozva.

A *Mindhalálig zene* rendezője ebben a filmjében egy „tipikus" sztárkarriert kívánt megörökíteni – szétszabdalt idősíkokkal, dokumentumízű betétekkel.

Egy gyanús üzletekből élő, kisebbségi komplexusokkal teli fiatalember betéved egy gyorsétterembe. Ott fedezi fel – először csak magának – Dorothyt, aki hamburgereket és hot dogokat szolgál fel a vendégeknek. A lány habozva megy bele a kapcsolatba, de végül Paul barátnője lesz. A férfi biztos abban, hogy barátnője egyszer még nagy sztár lesz, s ezért fotózni kezdi. A kis tinédzser napokhetek alatt kezd belejönni a szakmába, s úgy tűnik, felragyog a szerencsecsillag: Hugh Hefner, a Playboy magazin mindenható tulajdonosa hívja meg Los Angeles-i kastélyába, próbafelvételre.

Dorothy egycsapásra Miss Augusztus lesz és súlyos dollárezrekkel gazdagodik. Ugyanakkor megjelenik mellette barátja is, aki egyre kevéssé tudja elviselni a lány sikerét. Hefner „szárnyai" alá veszi a szőke, 92-es mellbőségű csillagocskát, sőt még egy filmbe is beprotezsálja. A forgatás elindul, mégpedig New Yorkban és a fiú nélkül, aki addig Los Angelesben lebzsel. A gyanú persze egyre gyötri, hogy mikor csalja meg ifjú barátnője a rendezővel.

Feltételezése nem is alaptalan...

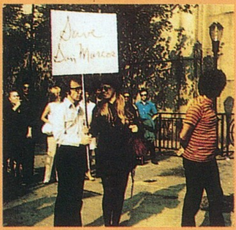
USA, 1984
Főszereplők: Muriel Hemingway, Eric Roberts, Cliff Robertson
Rendezte: Bob Fosse
100 perc

Zöldségek

(BANANAS)

USA, 1971
Főszereplők: Woody Allen, Louise Lasser, Carlso Montalban
Rendezte: Woody Allen
81 perc

Ez az igazi univerzális íróasz- tal. A telefon egyben expander, a szék szobakerékpár, a fiókból pedig labda röppen ki, hogy a munka közben tréningezni kívánó dolgozó egy ügyes dobással a fali kosárba dobhassa. És aki mindezt bemutatja, nem más, mint egy vörös hajú, kissé kopaszodó, vastag, fekete keretes szemüveget viselő, lúdtalpas értelmiségi – azaz Woody Allen. Ő az, aki mindent kipróbál, hiszen ezért alkalmazzák. Ő a terméktesztelő. Ismerve eddigi filmjeit, biztosak lehetünk abban, hogy nála tökéletesebb vizsgálót nem is találhattak volna. Ha ugyanis valami elromolhat egy szerkezetben – lásd a Játszd újra, Sam című filmjét –, akkor az Woody kezeiben biztosan elromlik.

Van persze még egy jellegzetessége ennek a brooklyni fiatalembernek: félszeg, sőt gyáva a nőkkel szemben. A dolgos hétköznapok után nem tud mit kezdeni magával, s nincs állandó partnere sem. Ám egyszer csak megjelenik az *igazi* egy aláírásgyűjtő

Az igazság csarnoká

(MAD MAX III.)

Hősünk, Mad Max kihalt sivatagban utazik lovaskocsijával. Hirtelen repülő száll el fölötte és lelöki a bakról. A kocsijától megfosztott vándor a rablók után siet. A nyomok Barter Townba, azaz a Cserevárosba vezetnek.

A „nagy bumm", az atomrobbanás után fennmaradt élet egyik helyszíne Barter Town, ahol Aunty azaz a Néni az úr. Félig antik, félig lerobbant modern városát pedig a disznók által termelt energia tartja fenn. Az energiatermelés irányítója egy törpe, csak ő képes működtetni a „disznóerőművet", hiszen ő az Ész. Egy hatalmas embermonstrum nyakában ülve járja az „alvilágot", s irányítja a város földalatti életét. A Néni már régóta készül arra, hogy leszámoljon a törpével, s erre kiválóan alkalmasnak látszik a városba érkező idegen.

Max párbajra hívja ki az óriást az Igazság Csarnokában. Mivel a törvény úgy szól, hogy „kettő mehet be, de csak egy ki" az egész város a „lelátókon" kuksol a véres párviadal kimenetelét várva. A gigantikus küzdelemben minden eszköz engedélyezett a láncfűrésztől a jatagánig, végül mégis egy hétköznapi síppal győzi le Max behemót ellenfelét. Megölni azonban már nincs ereje, mert megkönyörül a gyerekképű óriáson. De hát ezért is büntetés jár – száműzik a városból.

Egy ló hátára kötve csapják ki a sivatagba, a biztos halálba. Már-már úgy tűnik, hogy a sivatag elnyeli hősünket, amikor megmentője egy kis majom megérkezik. A magával hozott kulacs azonban csak arra elég, hogy a pillanatnyi szomjhaláltól megmentse Maxot. A félholt emberre egy különös társaság talál rá, akik egy egészen más világot építettek fel maguknak. A legújabb Mad Max filmben az elvétve előforduló izgalmas pillanatok mellett a „rocknagymama", Tina Turner játéka érdemel figyelmet.

USA
Főszereplők: Tina Turner, Mel Gibson, Helen Buday
Rendezte: George Muller és George Ogilve
90 perc

hosszú hajú szőkeség személyében, aki minden „rosszra" kapható, s jógára, kínai ételekre, tüntetésre csábítja hősünket. A románc nem tart sokáig, néhány nap után a lány kirúgja félszeg lovagját. Woody (a filmben Fielding) gondol egy nagyot és elkeseredettségében a közép-amerikai San Marcosba repül, ahol éppen az esedékes államcsínyre készülnek. A gyanútlan turistát azonban eszközül kívánja felhasználni az önjelölt diktátor. Azt tervezi, hogy a felkelők nevében elrabolta tja, s így zsarolja meg a mindenható Egyesült Államokat. Terve csak félig sikerül: Fielding fogságba esik. Arra azonban már nem gondol, hogy a kétballábas amerikai gerillakiképzésben vesz részt az őserdei táborban. És az igazi bonyodalmak csak azután kezdődnek...

Mi újság, cicamica?

(WHAT'S NEW PUSSYCAT?)

Romy Schneider, Peter Sellers, Ursula Andress, Peter O'Toole és Woody Allen – egy filmben. Nincs az a producer, aki ma össze tudná hozni ezt a csapatot, s ez nem csupán a csillagászati gázsijukkal magyarázható, hanem azzal a szomorú ténnyel, hogy az első két sztár már halott. A most videokazettán is forgalomba került Mi újság cicamica? című filmben viszont talán életük legjobb formáját hozták – persze ehhez minden segítséget megkaptak. Woody Allen írta a forgatókönyvet, Burt Bacharach a zenét, a kamera mögött pedig a magyar származású operatőr, Badal János ült.

A történet maga ezek után akár mellékes is lehetne, de nem az, sőt egyenesen fantasztikus! Woody Allen sztriptíztáncosnők öltöztetője, Sellers – hosszú hajjal és elmaradhatatlan vastag keretes szemüvegével – szexuálpszichológus, O'Toole gyerekképű nőfaló, s végül Romy Schneider hamvas arcú ara. Sellers egy valószínűtlenül eklektikus kastélyban fogadja a szexuális zavarban szenvedő pácienseit, – miközben maga is megmártózik az élet sűrűjében. O'Toole nősülni akar, de egyszerűen képtelen ellenállni a nőknek, ráadásul Romy Schneider naponta szegezi neki a kérdést: mikor veszel el feleségül? S végül szegény Woody ugyan mi mást tehetne, állandósult nőhiányát alkalmi kalandokkal igyekszik pótolni, s nagyra nőtt, háborgó lelkét különféle teóriákkal próbálja lecsendesíteni.

Mindehhez remek helyzetkomikum, szellemes párbeszédek, némi erotika és utánozhatatlan báj járul.

Angol–francia
Főszereplők: Peter O'Toole, Peter Sellers, Woody Allen, Ursula Andress, Romy Schneider
Rendezte: Clive Donner
108 perc

...n innen és túl

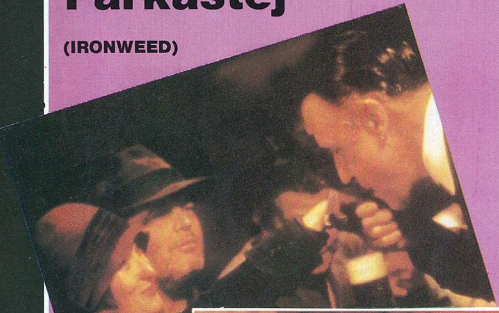

MAD MAX

Farkastej

(IRONWEED)

Hector Babenco, akit A pókasszony csókja című artisztikus film rendezőjeként ismerhettünk meg, egy újabb „anti-hollywoodi" filmmel rukkolt elő. A főszerepekre nem kisebb sztárokat szerződtetett, mint Jack Nicholsont és Meryl Streepet – s mivel ezt ők is megtiszteltetésnek tartották, jelképes, 1000 dolláros gázsiért szerződtek le a forgatásra.

A film, amely William Kennedy Pulitzer-díjas regényéből készült, Albanyban, New York állam fővárosában játszódik, 1938 jéghideg telén. Francis Phelan (Jack Nicholson) borostás képű, szakadt csavargót alakít, aki a város peremkerületeiben tekereg. Barátok, rokonok nélkül, csupán néhány alkalmi haver társaságában tengeti napjait. Barátnője, Helen (Meryl Streep) szintén jobb napokat látott hölgy, halálosan beteg. Másik barátját, Rudyt egy este agyonverik Albany derék, rendszerető polgárai. Francis, hogy keressen néhány dollárt, sírásónak szegődik, s a temetőben rábukkan gyermeke sírjára. Francis a múltjára gondol, azokra a pillanatokra, amelyek megpecsételték a sorsát. Alig kéthetes kisgyermeke olyan szerencsétlenül esett ki a kezei közül, hogy szörnyethalt. Francis magát okolta a tragédiáért, és elhagyta családját. Több mint 20 év telt el azóta, s gyermeke sírjánál elég erőt érez magában, hogy újra felesége elé álljon.

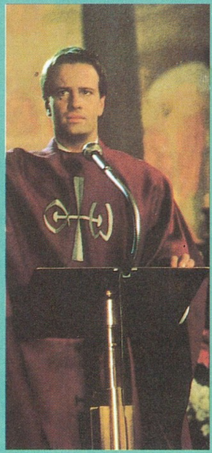
Eközben Helen, a csavargópáros másik tagja egy szegényes szükségszálláson haldoklik. Amikor Francis a szobába lép, Helen már halott. Körülötte kis csecsemőruhák és egy fénykép, amely 20 éve készült.

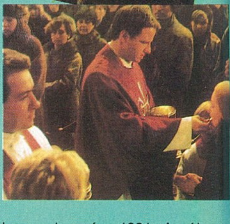
USA, 1988
Főszereplők: Jack Nicholson, Meryl Streep, Carroll Baker
Rendezte: Hector Babenco
135 perc

Papgyilkosság

(LE COMPLOT)

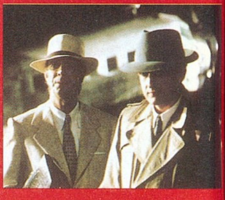

Lengyelország, 1981. A válság második éve. A hatalmat Gierek után Jaruzelski veszi át és bevezeti a szükségállapotot. A Szolidaritást betiltják. Ennyi a történelem. A folytatás pedig már fikció. Alec páter – aki kísértetiesen hasonlít az államvédelmi hatóság emberei által meggyilkolt Popieluszko atyához – bátran lép a politika színpadára. Növekvő népszerűsége híveit is, ellenségeit is

A következő férfi mindig más

(BEIM NACHSTEN MANN WIRD ALLES ANDERS)

Több mint 700 ezer példányban kapkodták el tavaly Eva Heller A következő férfi mindig más című könyvét. A nyugatnémet könyvpiac Zalatnayja a házasság és a szex kapcsolatrendszerét dolgozza fel, egy emancipált nő szemszögéből. A mű szerzője változatos nemi kalandokban tette próbára egyenjogúságát.

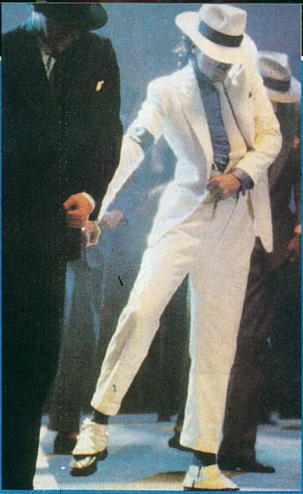

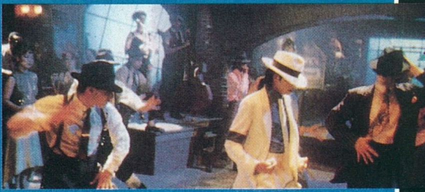

fantáziálja. Végül Stefan felügyelő, a titkosrendőrség tisztje meggyilkolja.

Röviden ennyi a történet, melyet Agnieszka Holland, a film lengyel származású rendezője megelevenített. Az alkotás nem a hírhedtté vált papgyilkosság krónikája, az csupán kiinduló pont volt. A Franciaországban forgatott filmen egyáltalán nem érződik az idegen íz: tökéletes „lengyel” utcákat, házakat építettek fel a franciák. A Párizs 12. kerületében található Saint-Esprit, azaz a Szentlélek-templom hasonlított legjobban a varsói Popieluszkó-templomhoz, ezért itt filmezték Alec páter beszédeit, istentiszteleteit bemutató képsorokat. A templomi jelenetekhez sem volt nehéz lengyel statisztákat találni, ugyanis az elmúlt néhány évben több százezer menekült Nyugatra. A lengyel páncélosokat pedig jobb híján a párizsi hadtörténeti múzeumból kérték kölcsön.

Franciaország
Főszereplők: Christope Lambert, Ed Harris, Joanne Whalley
Rendezte: Agnieszka Holland
125 perc

A holdjáró

(MOONWALKER)

USA, 1988
Főszereplő: Michael Jackson
Rendezte: Jerry Kramer
96 perc

A vetítővásznon csak táncoló lábakat látunk, mégis tudjuk, ki táncol. Ha pedig megszólal a hang is, a tinédzserek megborzongnak.

Michael Jackson, napjaink „hipersztárja” mindenkinél népszerűbb: Thriller című albumát több mint 10 millió példányban adták el, Bad című nagylemezéből pedig – fantasztikus szám – 38 millió darab készült. Első videoklipjei szinte műfajt teremtettek, s olyannyira sikeresek voltak, hogy azt a videoklipet is forgalmazták, amely bemutatta, hogyan készült a videoklip...

A zene, a szédületes fények, a fantázia és persze Jackson személye garancia a bombaüzletre – a filmiparban is. Ez először a Captain EO (EO kapitány) című igazán rövid tudományos-fantasztikus film forgalmazási adataiból derült ki, ezért most hosszabban folytatódik az elkezdett filmregény. Jackson önéletrajzi elemekkel átszőtt, zenével átitatott és látvánnyal felpolírozott másfél órát nyújt nézőinek. Szédületes koncertfelvételek, hatásos stúdiótrükkök, szentimentális pillanatok és vad rock and roll váltogatják egymást, sőt Jackson egy eddig kevéssé ismert oldaláról is megmutatkozik – vagy megmutatják. Egy rövid részben a róla megjelent bizarr szalagcímeket, híreket gyűjtötte csokorba – s jól mulat a sok szamárságon.

„A polgári házasság csak pótszer az átélt orgazmus helyett!” jelszavát a zászlajára tűző főhős, Constanze Wechselburger ráadásul politizál is, s persze elege van kispolgári allűrökkel megáldott barátjából, Albertből. Ezután kezdenek összekuszálódni a cselekmény szálai. Constanze ráhajt a filmfőiskola tanárára, aki viszont nem rá, hanem Julia nevű barátnőjére vet szemet. Juliának pedig éppen felbomlóban van a házassága. Gottfried – a tanár – volt felesége zsarolni kezdi egykori férjét. Albert eközben kikezd egy ápolónővel, a végképp csalódott Constanze ezért futó kalandokba bocsátkozik.

A szép Constanze végül összejön Gottfrieddel egy forró éjszakára, ami persze megint nem tökéletes, mert a férfi exneje épp a legrosszabbkor toppan be, megtörve ezzel a varázst. A lány – mi egyebet tehetne – visszatér elhagyott kispolgár barátjához Alberthez, akivel persze most már minden más.

NSZK, 1988
Főszereplők: Antje Achmidt, Volkert Kraeft, Dominic Raacke
Rendezte: Xaver Schwarzenberger
101 perc

Izzó titok

(BURNING SECRET)

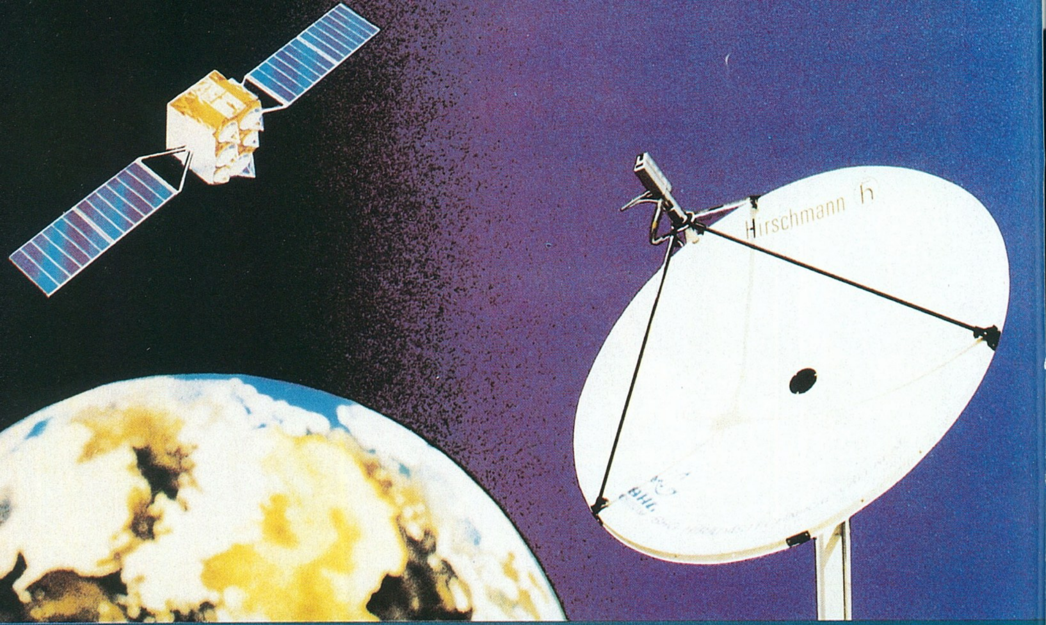

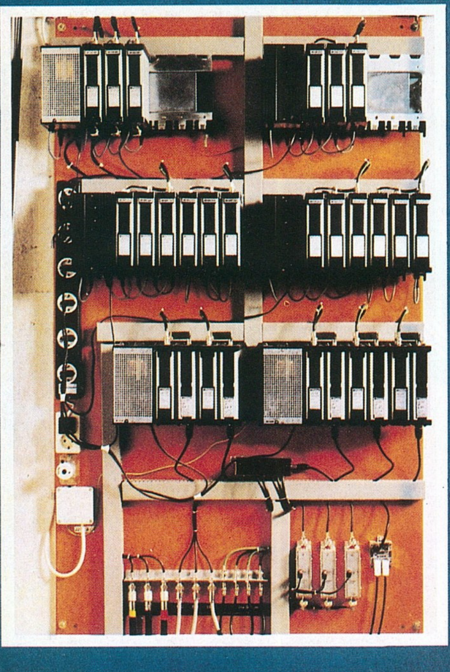
Két világsztár lépett most először együtt a kamera elé. Faye Dunaway és Klaus-Maria Brandauer. Egyiküket sem kell bemutatni a magyar nézőknek. Hasonlóan világhíres a szerző is, Stefan Zweig, akinek Izzó titok című novelláját vitte filmre Andrew Birkin, aki legutóbb A rózsa neve rendezőjeként debütált, nagy sikerrel.

Ausztriában, a Monarchia felbomlását követő években járunk. Sonya Tuchman egy Bécsbe akkreditált amerikai diplomata felesége fiával, Edmunddal a hegyekbe utazik gyógykezelésre. Ott találkozik a jóképű és könnyelmű báróval, Alexander von Hauensteinnel. Kettőjük kapcsolata ad alkalmat Edmundnak arra, hogy az „izzó titkot” azaz a férfi és nő viszonyát szemügyre vegye. Ösztönösen megérzi, hogy a férfiban egy letűnt kor tipikusan dekadens képviselőjével ismerkedhet meg. A fiú kezdetben barátságot és csodálatot érez a titokzatos idegen iránt, izgatja, lelkesíti, hogy betekinthet két ember legbensőbb világába, de ezek az érzések később gyűlöletbe csapnak át – hiszen a „barát” elveszi tőle a legdrágábbat, édesanyja szeretetét.

Úgy tűnik Zweig novellájának sokadik megfilmesítése is sikerre számíthat, hiszen az 1988-as velencei filmfesztiválon elnyerte a legjobb díszletért és jelmezért járó díjat, az Edmundot alakító David Eberts pedig a zsűri különdicséretében részesült. Faye Dunaway és Klaus-Maria Brandauer most sem okoznak csalódást rajongóiknak.

Angol–amerikai–nyugatnémet, 1988
Főszereplők: Faye Dunaway, Klaus-Maria Brandauer, David Eberts
Rendezte: Andrew Birkin
111 perc

Hirschmann
BHG

Itt levágandó!

Sony V8 Combo készülékek

A hagyományos, képcsővel felépített tévék helykihasználása rendkívül rossz, ami abból ered, hogy a képcső sajátos, kúpszerű alakját a doboz nem követi, hanem azt téglatest alakúra formázzák. Így a tévé belsejében sok hely van, amit különféle célra hasznosítani lehet. Így például bele lehet ügyeskedni egy egész képmagnót, annál is inkább, mert ezt a két készüléket az esetek nagy többségében együtt használjuk. Különösen célszerűnek látszik ez a megoldás a V8-rendszer esetében, ahol a képmagnó-mechanika igen kis méretű.

A Sony itt bemutatott két, nyolc milliméteres képmagnóval egybeépített monitora ideális eszköz oktatási és üzleti demonstrációs célokra. Az EVM 9010PR típus akkumulátorral is működtethető: két NP 1A típusú, videokészülékekhez használatos Sony akkuval is használható, de bármilyen 12 voltos akkuról vagy egyéb áramforrásról táplálható. Hálózati tápegység is van benne és ez arra is használható, hogy a két akkumulátort feltöltse, akár üzem közben is. Képátlója 9 coll (kb. 25 cm) és az egész készülék elfér egy nagyobb oldaltáskában: kb. 25 × 27 × 33 cm méretű. A képmagnó a készülék tetején van és a kazettát is felülről lehet belehelyezni.

Video és audio ki- és bemenet egyaránt található rajta, mivel a képmagnórész felvételre is képes. A készülékhez tartozik egy drót nélküli távvezérlő is. A tetején található felhajtható fogantyú segítségével könnyen szállítható. A képmagnó PAL rendszerű és kétsebességes, ami a P5-90 típusú V8 kazettával 180 perc felvételi időt biztosít.

Másik készülékünk az EVM 1410PR nevet viseli és a jelzésből sejthetően 14 col képátlójú (kb. 35 cm). Kialakítása hasonlatos a másikhoz, de a képmagnó front-töltésű. „Auto Repeat" funkciója is van, ami azt jelenti, hogy a műsor bizonyos részét automatikusan tudja lejátszani egymás után sokszor. Ugyancsak távvezérelhető. Az üzemállapotot a képernyőre is kiírja; az egyébként reteszelhető a véletlenül kiadott parancsok ellen, ami egy sok hasonló készülékkel felszerelt kiállítási térben igen hasznos tulajdonság. Egyéb jellemzőiben ez a készülék megegyezik a másikkal. Súlya kb. 15 kg; csak hálózatról működtethető.

A nagy fényerejű Trinitron képcső mindkét készüléknél biztosítja, hogy normál világítási körülmények között nappal is használni lehessen azokat. A forgó hangfejek kiváló hangminőséget biztosítanak, de ez a beépített pici hangszórókon át nem érvényesül, ezért célszerű külső erősítőt és hangsugárzót használni, ha minőségi, zenei anyagot akarunk lejátszani.

Erno előtétek

Minden videós szeretné, ha felvételkor optimális látószögből vehetné fel a témát. Pedig ez ritkán lehetséges, mert legtöbb esetben nincs mód előre engedélyeztetni és egyeztetni a felvétel helyszínét és nem áll rendelkezésünkre nagyszámú asszisztencia, amely többek közt arról is gondoskodik, hogy a kamera a legjobb helyre kerüljön. Ezen a kiszolgáltatott helyzeten csak egy nagyteljesítményű varió javíthat valamit, ha biztos kezek dolgoznak vele. Örvendetes, hogy az újabb amatőr kamerákon (kamkordereken) néha tíz-, sőt tizenkétszeres varió található és ezzel megfelelően elkészíthetjük közeli felvételeinket. De egyre többször gond a nagylátószög hiánya, pl. ha szűk helyen dolgozunk. Az objektív cserélgetésére általában nincs lehetőség, marad tehát a bevált módszer: előtétlencsét kell alkalmazni. A telekonvererek mellett egyre gyakrabban feltűnnek a nagylátószögű előtétek is. Az itt bemutatott kettős az Erno NSZK-beli cég gyártmánya. Az egyik egy „1,3-szorozó", azaz az objektív fókusztávolságát 1,3-szorosára növeli; a másik, a nagylátószögű előtét 0,8-ad részére csökkenti. Mindkettő tíz dekán aluli; az eredeti objektív fényerejét nem befolyásolják. A csatlakozó menet átmérője 46 mm, a szűrő számára szolgáló menet 58 mm-es.

A Plumbicon képfelvevőcső

Valószínű, hogy a legtöbb videózó megvetően legyint vagy tapintatosan elfordul, ha képfelvevőcsövet emlegetnek. Pedig íme, a cső nem halt még ki: az amerikai Philips még ma is hirdet, méghozzá fényes jövőt jósolva neki, elsősorban a HDTV és egyéb profi és ipari alkalmazások terén. Vajon csak a még nem amortizálódott képfelvevőcső-gyártó üzemekből kívánják ily módon kisajtolni a kötelező nyereséget? Többről van szó.

Az egyik az, hogy a félvezetős képérzékelő felbontási finomságát meghatározza – és keményen korlátozza – a felületén integrált elemi képátalakító cellák száma. Tudjuk, hogy a mai technika szintjén (figyelembe véve az olcsó tömeggyárthatóságot) ez kb. félmillió elemet jelent. Ilyen tömegű elemet hibátlanul sorozatban gyártani ma sem gyerekjáték. Sok a selejt és a szűrőn átmenő példányoknál is gyakran korrekciós áramköröket kell alkalmazni a hibák kompenzálására. Ez a másik komoly hátrány a csővel szemben. A képfelvevőcső felbontását függőlegesen meghatározza a sorok száma; mint tudjuk, ez kötött a rendszerből eredően. A vízszintes felbontás azonban az elektronsugár fókuszolásának megjavításával és a jelfeldolgozás minőségi megoldásával jelentősen megnövelhető – olyannyira, hogy akár HDTV célokra is megfelel. Míg majd innen is ki nem szorítja a félvezetős technika...

Egy profi videokamera

A professzionális videotechnika őrzi bástyáit – bár ezeket az erősségeket keményen ostromolja az egyre javuló minőségű és bővülő szolgáltatásokat kínáló otthoni illetve félprofesszionális vagy újabban intézményinek (institutional) nevezett kategória. Egyben azonban a profi technika bizonyosan őrzi sajátosságát és ez a készülékek külső megjelenése, a „dizájn". Ha valaki a mellékelt ábrára tekint, pillanatig sincs bizonytalanságban afelől, hogy profi videokamerát lát. Formatervezők pedig azonnal megmondják, hogy európai termékről van szó, mivel a Japánban készített eszközök vonalai lágyabbak, formái simulékonyabbak. Szó ami szó, a készülék két oldalán végigfutó csőváz nem azt sugallja, hogy egy kézbe illő, könnyen kezelhető kamerához van szerencsénk. Ezek a vegyes érzések talán abból fakadnak, hogy a BTS (amely a Bosch és a Philips közös érdekeltsége) vállalat egyszerre stúdió- és hordozható kamerának is szánta ezt a készüléket. A hirdetésekben azzal dicsekszenek, hogy ez a világ legkönnyebb és legkisebb stúdiókamerája, aminek persze semmilyen jelentősége nincs a stúdióhasználatban, ahol a súly alig számít valamit. Ez a konstrukció talán ott arathat sikert, ahol gyakran kell külső helyszínre profi technikát telepíteni és hosszú, fárasztó felvételeket kell készíteni. Ilyen körülmények között a nagyméretű kereső használata elengedhetetlen. Ugyanakkor az említett fogantyú nagymértékben megkönnyíti a szállítást és üzembe állítást és óvja az eszközt az esetleges sérülésektől.

Az LDK 900-ban nincsenek csövek és súlyos eltérítőtekercsek, mivel frame-transzfer rendszerű CCD képérzékelőkkel látták el. A billenthető kereső segítségével az alacsony gépállásokból (békaperspektíva) történő felvételek is kényelmesen elkészíthetők. A zárt kameraház jól véd a por és nedvesség ellen. Lehet a kamerát rendszerben működtetni más kamerákkal együtt is (genlock) vagy önállóan. A CCD-s megoldás lehetővé teszi az expozíciós idő változtatását. Az objektív cserélhető; akár egy ötvenszeres variót is felszerelhetünk rá, amely a stúdióhasználatban – sőt, mint látjuk helyszíni felvételeknél is – ma már nem számít meglepő ritkaságnak. Speciális kábel segítségével akár két kilométerre távolodhat a telepítés helyétől anélkül, hogy az általa közvetített kép minőségében számottevő romlás következne be. Ami elmondhatatlan előny nagy stúdiórendszerek (pl. több összekapcsolt helyszín) esetében vagy gépkocsival megközelíthetetlen helyszíneken történő felvételeknél.

A U-matic rendszerről

Mind ez ideig nem sok szó esett e hasábokon a U-matic (ejtsd: jumatik) rendszerről, pedig igen nagy szerepet játszott és játszik ma is a hazai videózás történetében.

A dolog ott kezdődött, hogy a japán Sony a hetvenes évek elején kifejlesztette az első kazettás képrögzítő rendszert. Az amatőr, otthoni videózás céljára szánták – ezt bizonyítja a kazettás megoldás is, amelyet akkoriban kizárólag az ügyetlen, szakképzetlen kezelők miatt alkalmaztak. A U-matic nagy lépést jelentett a videózás történetében, mert ez volt az első színes, nem professzionális rendszer.

Az első készüléksorozat természetesen NTSC rendszerű volt, mert Japánban és az USA-ban ezt használják, de hamarosan a PAL változat is megszületett, sőt – gondolva a kelet-európai és más piacokra – a SECAM rendszerű felvételre és lejátszásra alkalmas gépek is forgalomba kerültek.

A U-matic rendszer „túl jóra" sikerült; pontosabban túl drágának bizonyult ahhoz, hogy tömeges méretekben vásárolják otthoni célokra. Ennek talán az is oka lehetett, hogy a U-matic asztali képmagnók meglehetősen terjedelmes darabok voltak és jó húsz kilogrammot nyomtak. A maximális játékidő mindössze egyórányi volt kazettánként és ez már abban az időben kevésnek bizonyult filmek és tévéműsorok átlagos hosszához képest. Maga a videokazetta is egy vaskos könyv méreteivel és súlyával volt jellemezhető. A félprofesszionális, illetve ipari-szakmai videózás azonban ideális eszközt talált a U-matic rendszerben. Akkori viszonylatban rendkívül jó képminősége elfogadható árral párosult.

Hamarosan tévéstúdiók is használni kezdték, mivel az elektronikus vágás lehetőségét is megteremtették. Mind a mai napig ugyanilyen elven történik a vágás minden rendszerben és a gépek is hasonlók. Mint minden videorendszer, természetesen a U-matic is sok apró módosításon ment keresztül az idők során amelyek a képminőség megjavulását eredményezték, de – és ez dicséretére válik a U-matic rendszernek – a kompatibilitás végig megmaradt, úgyhogy a legelső U-matic felvételek a hetvenes évekből ma is lejátszhatók a legújabb készülékeken.

A U-matic rendszer két irányban fejlődött tovább. A már említett nagy tömeg és kedvezőtlen ár miatt a Sony kénytelen volt kifejleszteni egy valóban kommersz, otthoni, olcsó videorendszert. Természetesen ennek műszaki jellemzői erősen különböztek a U-maticéitól, de a rendszer filozófiája ugyanaz volt. A képminőség is gyengébbnek bizonyult, de utóbb ebből is kinőtt egy „csaknem professzionális" rögzítési rendszer. Ez azonban egy másik történet: a Betamaxról van szó és annak legújabb, „prosumer" kategóriájú változatáról, az ED-Beta (Extended Definition, azaz megnövelt felbontású) rendszerről. Ez azonban már nemcsak a U-matickal, de a Beta alapváltozatával sem kompatibilis.

A másik irány a profi vonal. Mint említettük, a U-matic majdnem elérte a professzionális, műsorszóró stúdiókban kívánatos képminőséget, és az ismételt javítások során olyan szintig fejlődött, hogy kevésbé igényes stúdiók nemcsak a kiegészítő munkák során, hanem az adásba menő műsorok készítésekor is felhasználták. A U-matic rendszernek sok belső tartaléka volt, de az ugrásszerű javuláshoz legalább részben fel kellett áldozni a kompatibilitást.

A fejlesztés két lépésben történt. Előbb megalkották a High-Band U-maticot, majd legutóbb az SP (Superior Performance – szuper teljesítőképesség) rendszert. Ez utóbbi valóban eléri a stúdiórendszerű rögzítés minőségét; további javítások csak az ún. komponensrögzítő rendszerekben lehetségesek. A U-matic SP-ben a vízszintes felbontás kb. 300 sornyi és a kép jel-zaj viszonya 46 dB körül van. A hangfokozat Dolby-C zajcsökkentő áramköröket tartalmaz és ezáltal a hang jel-zaj viszony eléri a 70 dB-t. Ezek az újabb rendszerek azonban igyekeznek megőrizni a kompatibilitást, ezért úgy alkotják meg őket, hogy alkalmasak legyenek a korábbi verziók lejátszására is. Így pl. az SP sorozat gépei nemcsak a High-Band, hanem az eredeti, Low-Band rendszerű U-matic felvételek lejátszására is alkalmasak. Fordítva természetesen nem áll a dolog.

A High-Band U-matic felvételeket a hagyományos U-matic gépeken csak feketefehérben lehet lejátszani. Úgy tűnik, hogy az SP változat kifejlesztésével a U-matic pályafutása véget is ért. Az időközben pályára lépett profi rendszerek lassan kiszorítják. Ennek egyik oka az, hogy a nagyméretű U-matic kazetta miatt kamkordert soha nem készítettek, ami ma már bizonyos

VO–5800 PS

VO–5850 P

felvételi körülmények között nélkülözhetetlen. A hordozható U-matic készüléknél a felvételi idő csak 20 perc, mert ehhez egy kisebb méretű kazettát használnak. És ami a legfontosabb: az újabb rendszerek a képminőségben is túlszárnyalják a U-matic rendszert.

Ezek után feltehetjük a kérdést, hogy miért foglalkozunk vele mégis? Azért, mert hazánkban viszonylag sok U-matic rendszerű videofelszerelés működik kisebb stúdiókban, kábeltévéknél, mondhatni ez a tipikus gyártási formátum, de maga a Magyar Televízió is használja kiegészítő felvételi és utómunkálati formátumként. Szerte a világon egyébként csaknem egymillió U-matic képmagnó üzemel – ez is mutatja hallatlan népszerűségét.

Nálunk jobbára az alapváltozat, a legolcsóbb és legegyszerűbb Low-Band U-matic gépek terjedtek el. Ezek igen sokfélék, mivel nemcsak a Sony készített újabb és újabb modelleket (nagyjából kétévenként), hanem a JVC és a Panasonic is több szériát gyártott belőle. A rendszert megalkotó Sony elsőbbsége azonban a fejlesztésben mindvégig megmaradt.

A régi modellek bemutatásától eltekintünk, de érdemes egy pillantást vetni a legújabb U-matic gépekre, mert ezek várhatóan az ezredfordulóig üzemben lesznek még nálunk is. Az áttekintést kezdjük az 5000-es szériával. Ezek voltak az első fronttöltésű U-matic készülékek; az előzőekbe felül lehetett a kazettát behelyezni. Itt kell elmondani azt is, hogy az asztali gépek alkalmasak a hordozható U-matic kisebb méretű kazettájának lejátszására, mivel annak megfelelő geometriai kialakítása olyan, hogy az asztali gép nem tud közöttük különbséget tenni.

A VO–5800 PS egy PAL-SECAM rendszerű asztali készülék. A kommersz képmagnóktól stabil mechanikai felépítése, gombos szalagsebesség-szabályzója (Jog/Shuttle Search) különbözteti meg; lehet hozzá időalapkorrektort csatlakoztatni, amely stúdióüzemben gyakran szükséges. A készülék vezetékes rendszerben távvezérelhető, ugyanis stúdióban a drót nélküli vezérlés nagy kavarodást okozhat az egymás mellett elhelyezett, de épp különböző üzemmódban dolgozó gépek között. Egy sokpólusú csatlakozó segítségével editáló távvezérlőhöz is kapcsolható és így bejátszó gépnek használható, mivel felvenni ugyan tud, de editálási funkciókkal nem rendelkezik.

A VO–5850 P, illetve VO–5850 S típus viszont editáló képmagnó, egyebekben az előbbihez teljesen hasonló. A két gép között DUB üzemmódban, azaz közvetlen módon is lehet másolni. A kijelző mindkét gépen valós időt mutat, de nem tizedmásodperceket, hanem egész képeket (frame) számlál, így az utolsó két számjegy 25 után újból kezdi a számlálást, miközben a másodperckijelző egyet lép. A gépnek nincs RF-kimenete, mivel stúdióüzemben ennek nincs jelentősége. A VO– 5800-ba be lehet építeni, mivel ez önmagában is gyakran használatos lejátszásra nem profi körülmények között.

Az említett két géphez többféle távvezérlő is kapcsolható, amelyek közül az RM 440 és RM 450 típusok segítségével komplett editáló szettet kapunk. Az RM 450 időkód alapján is képes vezérelni a gépeket.

Meg kell említeni a VO–6800 PS típusú hordozható U-matic gépet, melynek számos elődje volt. PAL-SECAM rendszerű, konfidenciafejjel ellátott képmagnó, ami azt jelenti, hogy a felvett sávot azonnal visszajátssza a fejdobba épített két további lejátszófej és így minden felvételi hiba azonnal felderíthető. Csaknem hat kilogramm, és emellett még a kamerát is vinni kell a felvételkor, amihez általában két ember szükséges, mivel az operatőrt nagymértékben akadályozza szabad mozgásában ez a tömeg. A bele való két akkuval egyórai felvétel készíthető. A képminőség az előző gépekéhez hasonló. Meg kell azonban jegyezni, hogy a felbontás és a zaj nem kizárólagos jellemzői egy képmagnóról visszajátszott képnek. Annak lényeges összetevője a torzítás, a színjeláthallás, valamint a szinkron biztonsága, az időalap-stabilitás. Jóllehet a bontás és zaj terén ezek a gépek nem emelkednek ki még a kommersz mezőnyből sem, utóbb említett jellemzőikben messze maguk mögött hagyják azokat. Ide tartozik az is, hogy egy tisztességes U-matic felvételnek még a harmadik másolata is elfogadható, a kommersz formátumokban ez nem így van.

Térjünk át a 7000-es szériára. A VP–7040 jelű, kizárólag lejátszásra alkotott gép az egyik jellemző darab. Low-Band üzemben dolgozik, de ha szükséges mindhárom színestévé-rendszer szerint. Egy ún. frame-code

VP–7040

VO–7630

Összeállította: Márczi Imre

áramkör minden egyes képhez hozzárendel egy számot, melynek alapján a szalagon levő tetszőleges kép automatikusan megkerestethető. Időzítő segítségével a készülék bármikor indítható lejátszásra. A kereső üzemben ötszörös sebességgel fut a szalag, de az RM 580 típusú távvezérlővel 1/30, 1/10, 1/5, 1/2, 1, 2, 5 és 8-szoros sebességgel lehet a képet futtatni, előre és hátrafelé is. Egy beépített üzemóra-számláló méri a futott időt és ki is jelzi, ami a fejek cseréjére, illetve az esetleges szerviz szükségességére vonatkozó döntést hivatott segíteni. Öndiagnosztizáló áramkörök segítik az esetleg fellépő hibák gyorsabb behatárolását.

A VO–7630 típus az előzőhöz hasonló rekorder, amely képes PAL, SECAM és NTSC felvételek készítésére is. Egy megfelelő interface egység segítségével össze lehet kapcsolni egy számítógéppel, amely több hasonló géppel együtt sokféleképpen tudja vezérelni a készüléket. A legtöbb U-matic gép szinkronrendszerének (szervójának) olyan a kialakítása, hogy a fejdob-fázis hozzáfogható egy külső video- vagy szinkronjelhez (Sync In), ami az átjátszások biztonságát nagymértékben megnöveli. A 7630-nak és a 7040-nek is van távvezérlő bemenete, de editálásra nem alkalmasak. A 7040 drót nélküli távvezérlővel is üzemeltethető. Mindkettőbe beszerelhető RF-adapter, de ezt külön tartozékként kell megvenni.

Az SP széria készülékei a legkorszerűbbek és minőségi jellemzőikben is felülmúlják az említett U-matic készülékeket. Több rendszert egyesítenek magukban, mivel nemcsak az SP, hanem a High-Band és Low-Band rendszerű felvételek lejátszására, illetve felvételére is képesek a megfelelő átkapcsolás után.

A VP–9000 P egy PAL rendszerű lejátszó. Dolby-C rendszerű zajcsökkentő segítségével a hangcsatorna jel-zaj viszonya eléri a 70 dB-t; a Dolby-áramkör kikapcsolt állapotában is jobb, mint 52 dB. A hangfrekvenciás átvitel 50 Hz-től 15 kHz-ig terjed, ami úgy lehetséges, hogy a U-matic szalagsebessége 9,53 cm/sec, tehát kb. négyszerese a VHS hasonló adatának. Ez kezdettől fogva nagy előnyt jelentett a U-matic részére.

A hangcsatorna sztereó, illetve kétcsatornás, így lehetőség van kétnyelvű kópiák vagy zenei aláfestés készítésére – nem beszélve a csaknem hifi-sztereó zenefelvételekről. A visszajátszott képjel felbontása az SP módban eléri a 330 sort, ami csaknem 50%-kal nagyobb, mint az eredeti U-matic rendszerben. A jel-zaj viszont jobb mint 46 dB. Frame-code azonosítóval is ellátták, s számítógéphez kapcsolható, akár a többi gép. Működtethető vezetékes vagy vezeték nélküli távvezérléssel, azonban editálásra ezt a gépet nem lehet befogni, pedig a Dub kimenet is megtalálható rajta.

A szalaghelyzetet valós szalagidőben mutatja a kijelző; mód van a frame-code kijelzésére is. Csatlakoztatható hozzá időalapkorrektor (TBC), és ilyenkor arra is képes a gép, hogy az ún. Quick-Start megoldás segítségével azonnal, várakozás nélkül indítsa a lejátszást. Bármilyen időzítővel együtt tud dolgozni, vagyis adott jelre önmagától működésbe lép. A gyorskereső forgatógomb segítségével ötszörös sebességig lehet a szalagot gyorsítani (1/30-os sebességtől). Zajtalan állókép, „hosszú szünet"-állás jelzi a szalagfuttatás finomságait. Utóbbi azt jelenti, hogy a szalag a fejről lelazul és így nem gyötrik egymást. Egyéb jellemzőiben a készülék hasonló az ismertetettekhez, mivel az alapvető konstrukciós megoldások lényegében ugyanazok.

A VO–9600 P az előző asztali gép felvevő változata. Jószerivel nincs is más különbség közöttük. A kezelőszervekből látható, hogy Audio Dub (utóhangosítás) is kivitelezhető. Ugyancsak hozzáfog külső szinkronhoz vagy TBC-hez. Megjegyzendő, hogy az SP széria részére újfajta videokazettát fejlesztettek ki, amely a KSP jelet viseli; csak ilyen kazetta behelyezésével lehet az SP üzemmódot elindítani.

A felsorolt gépekhez igen sokféle tartozék kapható, amelyek jobbára a stúdiórendszerekbe való illesztést könnyítik meg. Mindegyik szabványos kompozit jelet fogad, illetve ad ki (PAL vagy SECAM) és részben ez az oka annak, hogy a képminőség nem haladhat meg egy bizonyos szintet, amin csak a korszerű komponensrögzítő rendszerek tudnak túllépni.

VP–9000 P

VO–9600 P

TESZT

A mérések a Magyar Elektrotechnikai Ellenőrző Intézet laboratóriumábam készültek. A tesztet összeállította és az értékeléseket készítette Géczy Géza.

E havi bemutatónkon: FUNAI VCR 5800 ÉS ITT-SELECTRONIC VR 3918

A japán **FUNAI** nevével fémjelzett videókkal hazai üzletekben még e típuson kívül nem találkoztunk. A VCR 5800 tetszetős tervezésű, esztétikus megjelenésű készülék. A fronttöltésű kazettaajtón a VHS jelzés indexeként ugyancsak a PAL-jelzés olvasható, de létezik PAL-SECAM kivitel is – a hazai forgalomba kerülő típusok természetesen ilyenek –, melyet a gyártó eredetileg is a mindkét rendszer szerint besugárzott piacokra szánt. Hang tekintetében az alaptípusok csak egynormásak, így az OIRT előírások szerinti kísérőhang vételét biztosító áramköröket utólag kell beépíteni.

Az előlapon a kijelző mellett látható jelzés szerint a készülék kábeltuneres, így a hazai csatornákon kívül a különleges csatornák is vehetők. A készülékkel 32 program tárolható, melyek az előlapon lévő gombokkal növekvő vagy csökkenő programtárszámokkal hívhatók elő, de láthatóvá tehetők az infravörös távszabályzó léptetőjével vagy a távszabályzón lévő, szintén a programtár számának beütésével. A készülék a léptetés során növekvő vagy csökkenő sorrendben mindig csak azokat a tárakat hívja elő, ahova tv-adót programoztunk.

Az előbb említett programléptető gombokon kívül első rátekintésre csak a FUNCTION feliratú üzemi kapcsoló (jól jelzi azt a tényt, hogy ez nem hálózati kapcsoló) és az EJECT, a kazetta kivételére szolgáló nyomógomb látható. A többi kezelőszerv egy előre billenthető ajtó mögött helyezkedik el. Ezek közül a nagyobb méretűek a magnófunkciókra szolgálók, így a stop, a gyors előrecsévélés, a lejátszás, a gyors visszacsévélés, a szünet/állókép és felvételi mikrokapcsolós gombok. Ezen a készüléken a lejátszás mellett lehetőség van gyorskeresésre mindkét irányban a PLAY és az előre vagy hátra gyorscsévélő funkció együttes alkalmazásával. A megfelelő irányú gombok egyszeri megnyomásával a képkeresési lehetőség kb. háromszoros, míg ha kétszer nyomjuk meg a gombot, a sebesség ötszörösre nő.

Természetesen, mint min-

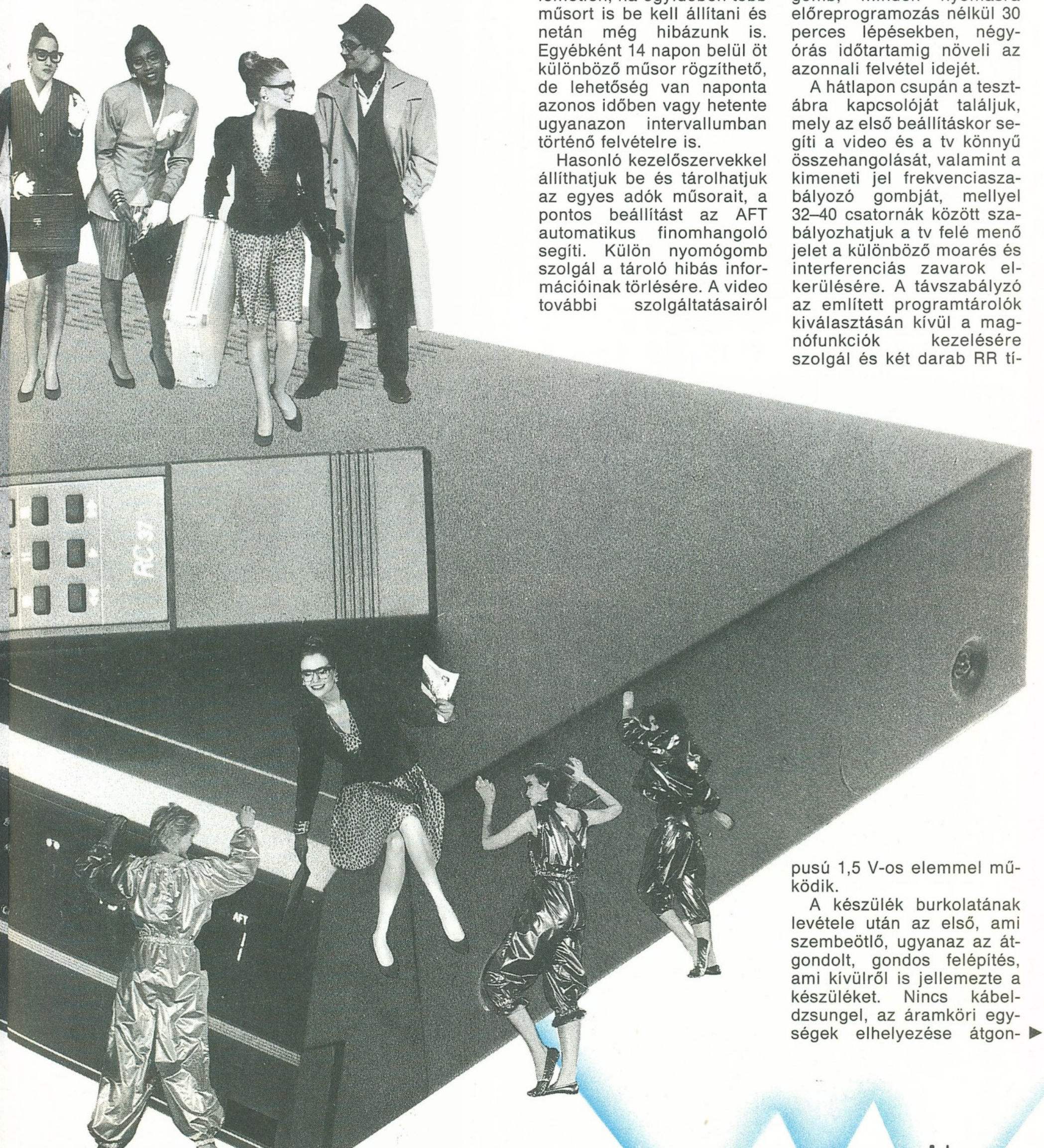
den videónál, ezalatt a hang elnémul. Említettük az állókép funkciót, melyet minőségileg nem tartunk zavartalannak, többszöri kísérlet ellenére sem tudtuk teljes mértékben kiléptetni a zavarcsíkokat.

Tovább haladva az előlap kezelőszerveinél, a következő beállítók a képélesség- és a fejhelyzetállító. Az előbbiről az olcsóbb készülékeknél lassan elfeledkezünk, pedig különösen gyengébb felvételeknél nagyon jó szolgálatot tesz. Az utóbbit több készüléken automatikus követőrendszerrel konstruálják, az itt alkalmazott megoldásokat jónak tartottuk.

A magnó egyrészt antennáról képes fogadni a nagyfrekvenciás tv-jeleket, másrészt a hátlapon lévő Scart csatlakozón keresztül érkező audio/video jelek rögzítését biztosítja. A két úton érkező információ választására szolgál az ext-tuner választókapcsoló. A következő nyomógombcsoport az óra beállítását és a későbbi időpontban lejátszásra kerülő felvételek időbeni programozását teszi lehetővé. A beállítások a kijelzőn nyomon követhetők, és a beállítások későbbi időpontban is ellenőrizhetők. A kisméretű gombok ujjheggyel történő nyomkodása csak akkor kellemetlen, ha egyidőben több műsort is be kell állítani és netán még hibázunk is. Egyébként 14 napon belül öt különböző műsor rögzíthető, de lehetőség van naponta azonos időben vagy hetente ugyanazon intervallumban történő felvételre is.

Hasonló kezelőszervekkel állíthatjuk be és tárolhatjuk az egyes adók műsorait, a pontos beállítást az AFT automatikus finomhangoló segíti. Külön nyomógomb szolgál a tároló hibás információinak törlésére. A video további szolgáltatásairól még négy kezelőszerv kapcsán kell szót ejtenünk, ezek az óra–számláló átváltó, melynek segítségével az idő múlása helyett a szalaghelyzetről kapunk felvilágosítást, a RESET nullázó gomb, melynek benyomásával visszacsévéléskor e helyre tér vissza a szalag, ha a MEMORY megnyomásával azt aktivizáljuk. Végül e sorban az utolsó a piros betűkkel jelzett OTR (gyorsfelvételi) gomb, minden nyomásra előreprogramozás nélkül 30 perces lépésekben, négyórás időtartamig növeli az azonnali felvétel idejét.

A hátlapon csupán a tesztábra kapcsolóját találjuk, mely az első beállításkor segíti a video és a tv könnyű összehangolását, valamint a kimeneti jel frekvenciaszabályozó gombját, mellyel 32–40 csatornák között szabályozhatjuk a tv felé menő jelet a különböző moarés és interferenciás zavarok elkerülésére. A távszabályzó az említett programtárolók kiválasztásán kívül a magnófunkciók kezelésére szolgál és két darab RR típusú 1,5 V-os elemmel működik.

A készülék burkolatának levétele után az első, ami szembeötlő, ugyanaz az átgondolt, gondos felépítés, ami kívülről is jellemezte a készüléket. Nincs kábeldzsungel, az áramköri egységek elhelyezése átgon- ►

dolt, a vezetékezés többerű szalagkábeleken keresztül történik, a részegységeket önálló modulokon helyezték el.

A magnórész lemezmechanikás, felépítése áttekinthető. A készülék nem gyorsbefűzéses és különböző extra szolgáltatásokat sem nyújt. Szalagfeszítése megfelelő volt, a kísérőhang vizsgálata során tapasztalt 0,17% körüli nyávogásértékek a kategórián belül jó értéket mutattak, a mért 280 mp-es átcsévélési idők szintén jónak értékelhetők.

A gyártó az elektromos paraméterek tekintetében eléggé szűkszavú és az alkalmazásra vonatkozó szabványokon kívül (tv-rendszer, csatlakozók, feszültség, fogyasztás, méretek) a két helikális fejet, a csatlakozási szinteket és a video és audio jel/zaj viszonyt említi meg. Nos, hang tekintetében a magnó zaja megfelelő, a képjel jel/zaj viszonya azonban csak 39 dB a garantált 42-vel szemben. Videoátvitele, illetve sorbontása jó, vizuálisan 240 sor körül értékeltük. A színhűség vizsgálata során is észleltünk kisebb eltéréseket.

Nagyfrekvenciás tulajdonságai kiegyenlítettek voltak, egyedül a képérzékenység maradt el a szokásos értékektől, meg kell azonban említeni, hogy a videomagnóknál nem a távolsági vételek hajhászása az elsődleges cél, hanem éppen a megfelelő jelszint.

Összességében, a szolgáltatások alapján, a középosztályon belül, egy korrektül kivitelezett video. E gyártónak hasonló készülékei az 1000 DM alatti osztályokban ma már rendszeresen megtalálhatóak a külföldi magazinok listáin is – általában saját osztályukon belül – a jó középmezőnyben.

Az **ITT-Selectronic** – pontosabban **ITT-Nokia-Selectronic,** mióta a német SEL vállalat a finn Nokia óriás magánvállalat tulajdonába került – bemutatása már régen váratott magára. E készülék pedig matt fekete palástjával, enyhén döntött előlapjával, a displayen kéken világító időkijelző számaival és narancsos színű funkciójelzéseivel magára vonja a figyelmet. A VR 3918-as jelenleg a nálunk kapható ITT család kisebbik tagja, mutatott jellemzői, felépítése korrekt műszaki tartalmat sejtetnek.

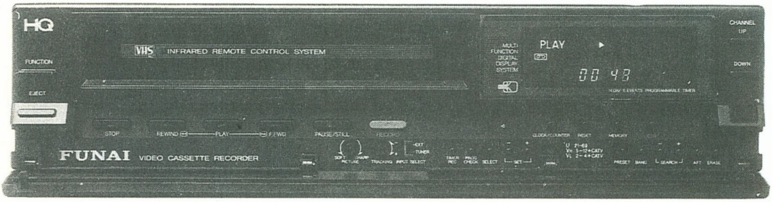
A magnóműködtetéssel kapcsolatos kezelőgombokat a kazettarekesz alatt helyezték el. Ezek ún. rövidlöketű kapcsolók, melyek könnyen, jól kezelhetők. A programozási rész a display alatti lehajtható fedél mögött található. A kezelési-használati útmutatón kívül e fedél belső részébe ragasztott táblázat is segíti mind az időbeállítás, mind a programozás gyors és hibamentes végrehajtását. E gombok is jól kezelhetők és világosan vannak csoportosítva.

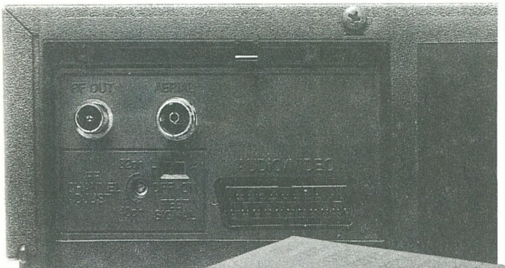
A memória két héten belül 4 program befogadására képes (van mindennapos ismételt idejű felvétel is), maguk a programtárak önálló gombokkal aktivizálhatók. Itt található még a TV-AUX átkapcsoló és a Tracking (fejhelyzet-állító) szabályzógomb. A hátlapon antennabemenet és a tv-hez történő nagyfrekvenciás csatlakozást biztosító aljzaton kívül az AV jeleket scart aljzaton keresztül fogadja, illetve adja ki a készülék. Itt helyezték el a tesztábra kapcsolóját, a 30–39 csatornák frekvenciabeállító gombját, s egy V-LOCK jelölésű, csavarhúzóval állítható szabályzót, mely állókép esetén a függőleges képremegést van hivatva kiküszöbölni. S ha már előbb a programozásról esett szó, a készülék egyórás hálózatkimaradás elleni védelemmel rendelkezik, s órája természetesen kvarcvezérlésű.

Visszatérve a készülék antennabemenetéhez, az antennáról érkező jeleket kábeltuner fogadja, így mind a hazai, mind az S1–S20 különleges csatornák vételére alkalmas, PAL-SECAM színkódolású jeleket képes feldolgozni, melyeket PAL-MESECAM rendszerben rögzít a szalagra. Hangja a vételi oldalon CCIR-OIRT normás. A mi készülékünkön OIRT vétel, illetve átadás esetén a hangban enyhe gerjedéshez hasonló zavarokat tapasztaltunk. A memória 30 tv-állomás vételére programozható, ez egyelőre bőséges lehetőséget teremt az állomások gyors kiválasztásához. VPS (Video Program System) áramkör beépítésére – mely műsorcsúszás esetén késleltetve indítja a videót – elő van készítve, nem hisszük azonban, hogy hazai viszonyok között erre egyelőre szükség lenne, mert e vezérlő jelek sugárzására a Magyar Királyi Posta nem mutat hajlandóságot.

Az elektronika egyébként gondosan kivitelezett, az áramkörök két nyomtatott áramköri lemezre épülnek fel, magas integráltsági fokkal. A huzalozás átgondolt. A tápegység külön helyezkedik el, megfelelő hűtéssel, és erre szükség is van, mert a készenléti teljesítményfelvétel viszonylag magas (16 W). Az előlapon található kapcsoló a távszabályzós készülékek konstrukciójának megfelelően csupán az üzemi feszültséget kapcsolja, a teljes áramtalanítást a hálózati vezeték kihúzásával lehet elvégezni.

A mechanika gyorstöltésű, a kazetta behelyezésekor azonnal befűz és a felvételvédelemmel ellátott kazettákat azonnal lejátszásban indítja. Általában a mechanika finoman dolgozik, az indítások, pillanat állj üzemre állások, és újraindítások rángatásmentesek, simák. Állóképét nem tartottuk kifogástalannak, annak ellenére, hogy „kikockázza" magát, vagyis addig léptet, míg a legzavarmentesebb helyet nem találja meg, de némi zavar így is marad a képernyő tetején. Mivel az egyes képléptetésnél ez folyamatosan ismétlődik, így

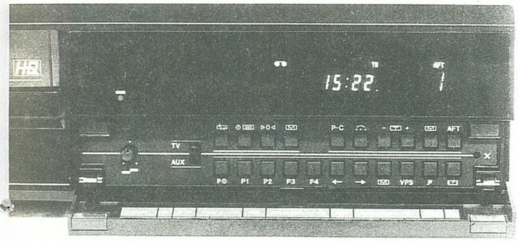

MŰSZAKI ADATOK ÉS MÉRÉSI EREDMÉNYEK*				
	FUNAI VCR 5800		ITT-SELECTRONIC VR 3918	
	Specifikált	Mért	Specifikált	Mért
RF bemenet**	VHF: 2–12 + CATV UHF: 21–69	44–305 MHz 430–871 MHz	VHF: 1–12, kábelcsatornák UHF: 21–69	43,5–303 MHz 435–889 MHz
RF érzékenység (20 dB jel/zajra)	–	140–200 μV	–	160–180 μV
RF kimeneti csatornák	32–40	30–42	30–35	535–628 MHz
RF kimeneti szint impedancia	– 75 ohm	1,3 mV 68 ohm	– 75 ohm	2 mV 72 ohm
Video bemeneti szint impedancia	0,5–2 V_{p-p} 75 ohm	0,5–2,1 V_{cs-cs} 74 ohm	– 75 ohm	0,6–1,9 V_{cs-cs}
Video kimeneti szint impedancia	1 V_{p-p} 75 ohm	0,9 V_{p-p} 73 ohm	– 75 ohm	1,1 V_{cs-cs} 73 ohm
Hang csatlakozás impedanciája bemeneten kimeneten	– –	28 kohm 2 kohm	–	50 kohm 1,2 kohm
Video jel/zaj viszony	több mint 42 dB	39 dB	43 dB	44 dB
Hang jel/zaj viszony	több mint 41 dB	47 dB	43 dB	47 dB
Sorbontás	–	240 sor	240 sor	250 sor
Hangfrekvenciás átviteli sáv	–	70 Hz–10,5 kHz	70 Hz–10 kHz	70 Hz–11,5 kHz
Nyávogás	–	0,18‰	–	0,16‰

* **Táblázatunkban mint jellemző értéket felvettük a szalagsebesség-ingadozást (nyávogást) és elhagytuk a hang be- és kimeneti szintekkel kapcsolatos értékek megadását, mivel gyakorlati tapasztalatok alapján azok nem adtak kellő információt.**

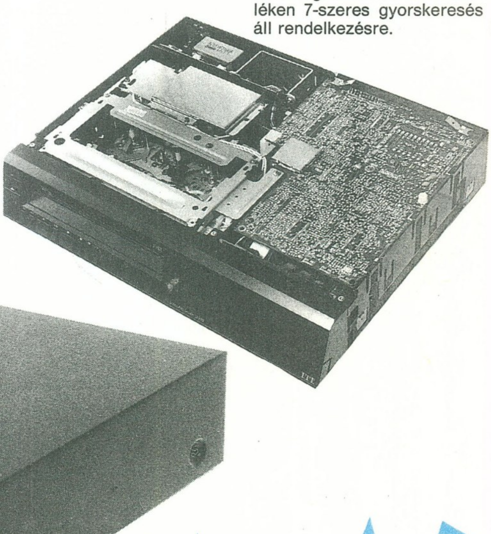
** **Az RF bemenet csatornáit a specifikációban a gyári adatok szerint tüntettük fel, a mért értékeknél azonban frekvenciahatárokat közlünk, melyek teljesítik a beállíthatóság követelményeit.**

zavartalan élvezetről kevésbé lehet beszélni.

Az azonnali felvételi lehetőséget e típuson QSR betűkkel jelölik, megnyomásakor displayen a kikapcsolási időre vonatkozó beírási lehetőség jelenik meg, mely félórás lépésekben növelhető és az utolsó félóra percekkel pontosítható.

Jelenetismétlés a számláló nullázásával és ismétléssel valósítható meg, de lehetőség van az ún. tanulóprogramra, vagyis a kiválasztott részlet ötszöri ismétlésére. Egy jelenetsor kezdetének vagy végének megtalálásához a készüléken 7-szeres gyorskeresés áll rendelkezésre. ▶

A TESZTBEN SZEREPLŐ KÉSZÜLÉKEK RÉSZLETES TÁBLÁZATA		
Típus	**FUNAI VCR 5800**	**ITT-SELECTRONIC VR 3918**
ÁLTALÁNOS JELLEMZŐK		
Hálózati feszültség	220 V, 50 Hz	220 V, 50 Hz
Teljesítményfelvétel	34 W	30 W
Méretek	380 × 91 × 375 mm	420 × 89 × 331 mm
Tömeg	5,4 kg	7 kg
SZOLGÁLTATÁSOK		
Játékidő (E 240)	240 perc	240 perc
Áttekercselési idő (E 180)	280 sec	260 sec
Gyorstekercselés előre	3-szoros és ötszörös	7-szeres
hátra	3-szoros és ötszörös	7-szeres
Lassítás		
Gyorsítás		
Állókép	x	x
Képről képre léptetés	x	x
Utóhangosítás		
PROGRAMOZHATÓSÁG		
Óra kvarcvezérléses	x	x
Napi programok száma	6	4
Programozható napok száma	14	14
Naponta ismételhető program	x	x
Hetente ismételhető program	x	x
Programban csatornaválasztás	32-ből	30-ból
Azonnali felvétel	30 perces lépésekben	30 perces lépésekben + perces pontosítás
AUTOMATIKÁK		
Gyorsbefűzés		x
Adókeresés		
Memóriastop	x	x
Szalagállásstop		
Filmvégstop		
Automatikus műsorkeresés		
Visszatekercselés	x	x
Ismétlés szalag elejéről		x
Színnormaváltás	x	x
Hangnormaváltás bemeneten	x	x
kimeneten		
Hátralévő szalagidő		
Tanulóprogram		x
Kazettaazonosítás		
KÜLÖNLEGESSÉGEK		
Sztereó hang		
Zajcsökkentő		
Hifi sztereó hang		
Biztosítás hálózatkimaradás esetére		1 óra
Hozzáférés, letiltás		
Távszabályzós infra	x	x
Távszabályzós magnófunkciók	x	x
+ csatornaváltás	x	x
+ programozás		
+ LCD kijelzés		
CSATLAKOZÓK		
Antenna be	75 ohm (koaxiális aljzat)	75 ohm (koaxiális aljzat)
ki	75 ohm (koaxiális dugó)	75 ohm (koaxiális dugó)
Video be	Scart	Scart
ki	Scart	Scart
Hang be	Scart	Scart
ki	Scart	Scart
Mikrofon		
Kamera		
Kamerastop		

A készülék bemutatása közben egyes tulajdonságokról, már szóltunk, de műszeres méréseinkhez még rövid kiegészítést kell fűznünk. A készülék vételkészségét, illeszkedési impedanciáit, jelszintjeit megfelelőnek ítéltük. A magnó videoátvitele, sorbontása megfelelő volt, jel/zaj viszony értékei és hangátvitele is teljesítette a specifikációt.

A mellékelt használati útmutató a készülék általános használatához megfelelő, a programozással kapcsolatos részt mégis szűkszavúnak értékeljük, elsősorban annak sajátosságai miatt. Tapasztalataink szerint ugyanis az elektronikus hangolású készülékek beállítása, finomítása, a helyes programok megtalálása igen sok gyakorlati problémát vet fel.

Az RC 37 típusú távvezérlővel a legfontosabb és általánosan használt funkciók működtethetők, így a felvétel, lejátszás, előre és visszatekercselés, stop és a szünet üzemmódok, valamint az állomáskiválasztás (léptetéssel) és a be- és kikapcsolás. Ezen keresztül is üzemeltethető a gyorskeresés, az állókép, egyesléptetés és jelenet ismétlési funkció.

Összességében kép- és hangjellemzői, valamint szolgáltatásai alapján a VR 3918-at standard osztályon belül jónak értékeltük.

Újabb képminőség-javító:

ASO

A Super-VHS (S-VHS) technikáról még tavaly augusztusban számoltunk be. Az új technika mellett – ne tagadjuk – a VHS rendszerről mint egy befejezett vagy legalábbis nagyobb csodákra már nem képes dologról beszéltünk, amely különösebb megújulásra nem képes. A HQ elektronikát éreztük a képminőség javítására tett jelentősebb lépésnek. Ez az áramkör gyakorlatilag az átmenetek élességét hivatott a lejátszásnál némileg javítani úgy, hogy a videojel magasabb frekvenciás összetevőit kiemeli.

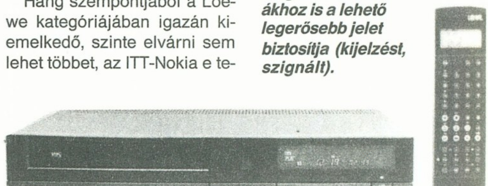
Laborjainkban a legújabb technika ritkábban, érdekes készülékek gyakrabban fordulnak elő. Olvasóinkat mégis rendre igyekszünk tájékoztatni a legújabb készülékekről, érdekességekről. Ilyen technikai újdonságot jelent az ITT-Nokia DIGIcontrol VR–3929 típusjelzésű készüléke, melyet nemrég mutattak be a nyugatnémet piacon, s melyről az NSZK-beli *Video* adott hírt. Ez a videomagnó tartalmaz egy áramkört, mely közvetlenül a videofejek után következik, s nagymértékben javítja a látható videoátvitelt, s melyet röviden három betűvel ASO-val lehet jelölni és az Active Sideband Optimum angol szóösszetétel rövidítése és aktív oldalsáv optimumot jelent.

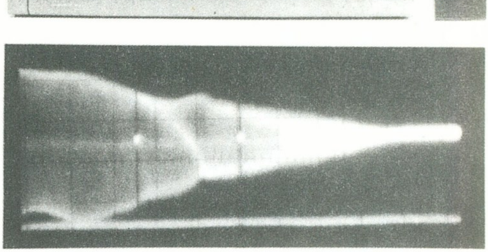
Mielőtt azonban a részletekbe bocsátkoznánk, célszerű szemrevételezni ezt az 1150 márkás készüléket. Jellemzőit célszerű összevetni a Loewe OC–630 M típussal, mely szintén a közelmúltban jelent meg, és igényesebb fejerősítővel és jobb jelfeldolgozó kapcsolással készült. Mindkét készülék a VHS rendszer jelenleg érvényes határait, korlátait próbálja átugorni. Az eddig ismert, házi használatú videomagnók frekvenciaátvitele 3 MHz körül volt. Ez volt az az érték, ahol a videojel szintje a VHS szalagon a felére csökkent és a felvett műsorból egy erősen korlátozott bontású kép maradt, ahol az apró részletek, a változó fekete-fehér csíkok már korábban kezdtek egymásba mosódni.

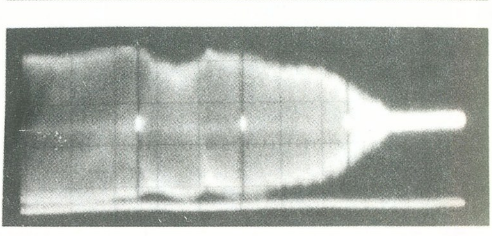
Már többször szó volt arról is, hogy nem elég csak a sorbontásra figyelni, hanem ezzel együtt a képzajt is minél kisebb értéken kell tartani. Minél nagyobb ugyanis a videoerősítő sávszélessége, vagyis jobb a bontás, annál inkább megnőnek a zajok és fordítva is igaz, nem nagy művészet jó jel/zaj viszonyú készüléket csinálni rossz képátvitel mellett. A Loewe OC–630 M-nél a frekvenciaátvitel 3 MHz-ig szinte nem esik és a zajszint is hallatlanul jó: 54 dB-es értékű. Az ITT-Nokiánál a videoátvitel hasonlóan jó, zaja azonban gyengébb, kb. 50 dB-es értéket mutatott. Az értékelést a villamos mérések nagyban megalapozzák, a vélemény kialakításánál azonban a vizuális élmény is nagy szerepet játszik. Az ITT-Nokia színei tiszták voltak; a képernyőn látható kép nagyon élesnek látszott, s még a rossz minőségű kazettán is újra láthatóvá tette a részleteket és a világos átmeneteket az ASO kapcsolásnak köszönhetően.

A Loewe képe is abszolút értelemben véve jó volt, ami nem meglepő a mérési eredmények alapján, a zaj mégis jobban látszik a képben.

Hang szempontjából a Loewe kategóriájában igazán kiemelkedő, szinte elvárni sem lehet többet, az ITT-Nokia e tekintetben lényegesen gyengébb eredményeket produkált mind átvitelben, mind zajban. Ezek már átjátszásnál is jelentkeztek, s felvétel-lejátszás során sem javult e vélemény. Szolgáltatások tekintetében a Loewe longplay üzemével (játékidő 240/480 perc csak lejátszás esetén) beépített VPS-sel, LCD kijelzős távszabályzójával többet tud, de kezelhetősége, áttekinthetősége a VR–3929-nek jobb. Mindkét készülék gyorskereséssel, többszöri

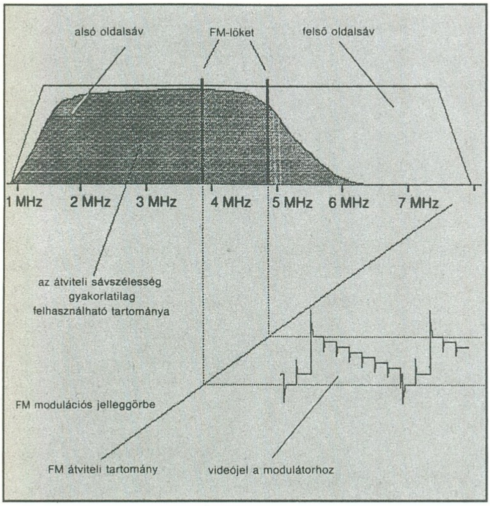

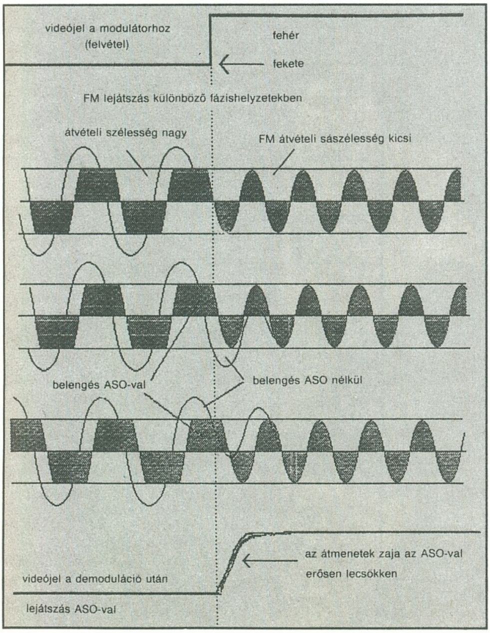

Az OC–630 M rekorder képe a hagyományos technikára utal. Alatta az ASO-kapcsoló hatása figyelhető meg: először simán, majd legalul ugyanaz a jel ASO-val lejátszva. Az ASO-rekorder a magas frekvenciákhoz is a lehető legerősebb jelet biztosítja (kijelzést, szignált).

Fent: út a videótól az FM-kijelzésig. Lent az ASO-kapcsolás hatása – figyeljék meg a mély FM-kijelzések tartományát!

programozási lehetőséggel, gyorsfelvételi programmal rendelkezik.

Az ITT-Nokiánál az eltelt szalagidő-kijelzés mp-pontosságú, viszont nincs szalagszámlálója, amit kezelési praktikusság szempontjából az időszámlálás kevésbé helyettesít.

A Loewe OC–630 M tehát HQ, az ITT-Nokia pedig ASO technikával javított képet produkál, s mivel a videomagnóról mégis a kép az elsődleges, különösen, ha az meggyőzően kiemelkedő minőségű (a Super VHS-t ugyan nem fenyegeti) a jelentéktelenebb megjelenésű VR–3938-as vezet az összesítésben.

A két készülék bemutatása után érdemes szemügyre venni az ASO kapcsolást, melynek lényege az átvitelromlások felismerésében és a probléma megoldásában van. Az áramkör egyszerű és olcsó. Ellentétben az eddig már elterjedt HQ-elektronikával, mely csak a videojel szintjén működik és lényegében magasfrekvenciás kiemelésével, a lejátszásnál, az átmenetek élességét hivatott javítani, az ASO-kapcsolás közvetlenül a fejerősítő után következik.

Amit a műszaki részletekről tudni kell...

A videomagnóknál a hangjellel szemben a képjel nem közvetlenül kerül felírásra a szalagra. A hosszanti hangcsíkot a hangfej közvetlenül a hangfrekvenciának megfelelően mágnesezi, míg a helikális forgófejet, a videoinformációt az URH-rádiózásból ismert frekvenciamodulált jellel rögzítik. A frekvenciamodulációban egy ún. vivőfrekvenciát kell modulálni a rögzítendő képjeltartalommal. A képjelnek – mint minden időben változó jelnek – van amplitúdója és frekvenciája. A frekvenciaváltozás a vivőfrekvencia amplitúdóváltozásainak sűrűségét, míg az amplitúdó (a képjel világossága) a jel névlegestől történő eltérését befolyásolja. Végső fokon a videojel változásai a vivőfrekvencia frekvenciaváltozásait fogják eredményezni. Ennek során az abszolút fekete 3,8 MHz frekvenciának, az abszolút fehér pedig 4,8 MHz frekvenciának felel meg. E modulációs mód következtében e frekvenciák környezetében kialakul az alsó és felső oldalsáv. Az alsó oldalsáv ahogyan az a magnószalagra rákerül, még elég pontosan megfelel az eredeti frekvenciakeveréknek, a felső oldalsáv felvétele azonban gyenge. Ez a szalag és a fej rendszerének fizikai határaiból következik. Ezen kívül futásiidő-különbségek lépnek fel a magas és alacsonyabb összetevők között, vagyis a magasabb frekvenciasávba eső jelek, a felső oldalsáv időben késik az alsóhoz képest.

Ezek azok a sarkalatos pontok, melyekre Gerd Reime, az ITT-Nokia fejlesztőmérnökének a felismerése épült. A kisebb feszültségszintű, magasabb frekvenciákat ugyanis a kapcsolás sem befolyásolja, a nagyobb feszültségszintű, alacsonyabb frekvenciákat kissé késlelteti. Ezzel a feszültségfüggő futásiidő-korrekcióval a videojel ismét eredeti formájára állítható vissza, mielőtt a frekvenciakeverék képjellé alakulna. Ez a megoldás technikailag tökéletesebb és nem igényli a kép javítására és zaj csökkentésére eddig alkalmazott megoldásokat, ahol ha a rossz jeleket demodulálják, a képromlás valamilyen formában megmarad. Az ASO kapcsolással nemcsak feleslegessé válik a HQ kapcsolás, de az élek átmenetei is tisztábbak.

Formába öntés

Napjainkban még mindig sok szó esik a film és a videoszalag viszonyáról. Az elektronikus képrögzítési módszerek finomodásával és egyértelmű előretörésével „divat” a film alkonyáról beszélni. Sok tény utal azonban arra, hogy a filmről a mágneses képrögzítésre való átállás hosszabb időt igényel, mint azt egyesek megjövendölték.

Új felvételek, produkciók készítésekor egyre inkább a videoszalagos képrögzítési technikára támaszkodunk. Ezt egyrészt a felhasználási terület teszi indokolttá. Másrészt a felvett képanyag azonnali lejátszhatósága korábban soha nem tapasztalt könnyű ellenőrzési lehetőség az alkotók számára. Ugyanakkor a felvett képanyag végleges sorba rakása, szerkesztése (editálása) lényegesen nagyobb szakmai felkészültséget kíván, mint a filmvágás. Ennek az az oka, hogy a vágás művészi kívánalmai – ez mindkét esetben alapvető feltétel – mellett a műveletet megvalósító technikát is alaposabban kell ismerni. Műsorkészítési elképzeléseinket a technikai lehetőségekhez kell igazítani. Ismerjük meg ezeket a technikai lehetőségeket. Kiindulásként fogadjuk el azt a már korábban is leírt tényt, hogy az eredeti felvétel adja a legjobb képminőséget. Ez a filmnél is igaz.

Maradjunk még egy kicsit a filmnél. Itt az eredeti felvétel egy negatív képet őrző szalag. Erről készül az a kópia, amelyet a vágási munkákhoz használunk, és majd erről készül a végleges produktum kópiája is. Ha egy beállítást (jelenetet) filmvágásnál fel akarunk cserélni egy másikkal, csak a szalagokat összetartó ragasztót kell letépnünk, és pillanatok alatt kész a változtatás. A videónál azonban a kicserélendő képet törölni kell, hogy helyére másolhassuk a kívánt másik jelenetet. Ha arra gondolunk, hogy egy kész produkcióban akarunk változtatást, akkor film esetében ez az előzőekben jelzett módon egyszerű, míg video esetén gyakorlatilag újból végig kell csinálni az egész munkafolyamatot – hacsak nem elégszünk meg a hasznos részek újbóli átmásolásakor keletkező rosszabb képminőséggel. Az elektronikus vágás lényege az, hogy a felvétel egy meghatározott pontjától kezdődően a meglévő információt töröljük, és oda új felvételt készítünk.

Ez kétféleképpen is történhet:

– az úgynevezett *hozzáillesztéses* (assemble) üzemmódban, ahol a felvétel az új anyag végével véget ér;

– az úgynevezett *beillesztéses* (inzert) üzemmódban, ahol az új anyagot a régi, megtartásra szánt anyag követi.

Hozzáillesztés esetén tehát *egy*, beillesztés esetén pedig *két* pontos átmenetet kell biztosítanunk.

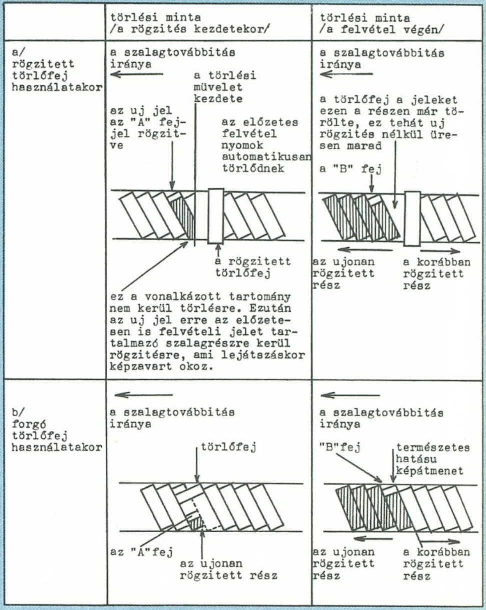
Az amatőr célú videoberendezésekkel a professzionális területen megszokott szerkesztést általában nem lehet elvégezni. Szükségünk – vagy inkább igényünk – lehet, hogy az ezeken a gépeken készített felvételeket valahogyan „sorba rakjuk”.

A legegyszerűbb az volna – ha volna rá lehetőségünk –, hogy az egész szerkesztendő anyagot átírjuk egy olyan rendszerre (pl. U-matic LB-re), amelyben elvégezhetjük a korrekt szerkesztést. Ezt a megoldást csak abban az esetben válasszuk, ha a végtermék nem kerül vissza az eredeti rendszerre, mert a többszöri átírás nagyon lerontja a kép minőségét (a jel/zaj viszonyt). Mivel az ilyen lehetőség ritka és reménytelen, nézzük meg, milyen más megoldás s milyen megkötésekkel áll rendelkezésünkre.

A korszerű közhasznú (amatőr) videomagnókkal és kamkorderekkel általában a következő műsorszerkesztési lehetőségek adottak:

– már felvételkor a végleges

1. kép

sorrendben vesszük fel a jeleneteket,

– lehetőség van a hangot utólag részben vagy egészben kicserélni,

– az előre elkészített hangfelvételhez utólag rakhatunk szinkronban képeket,

– általában van inzert-üzemmód,

– már felvételkor elláthatjuk képeinket feliratokkal, ehhez beépített vagy csatlakoztatható betűgenerátorok használhatók,

– feliratokat és ábrákat személyi számítógéppel is készíthetünk.

Mielőtt néhány dologról részletesebben beszélnénk, egy fontos technikai feltételt körül kell járnunk. A vágáshoz olyan speciális képmagnó (kamkorder) kell, amely képes az egyik műsorrész vége után a másik kép ferde sávjait úgy felírni, hogy ott képugrás ne keletkezzék. Általában nem az okoz gondot, hogy a fejeket lejátszásállásból egyszerre felvételbe kapcsoljuk; a gond, a nehézség abban van, hogy még ott van a szalagon valamennyi az előző felvétel képés hanganyagából, amit le kell törölni. Ezért csak olyan képmagnó jöhet szóba, ahol a fejdobba a videofej előtt forgó törlőfejet szereltek, amely felvételre kapcsoláskor törlésbe kezd, megtisztítva a felvevőfej előtt a szalagot az előzőleg felvett információktól. Természetesen fel kell venni az új szinkronitást biztosító (track) jeleket is. Az **1. képen** ennek lényegét vázoltuk fel, miután az ábra tanulmányozása egyértelmű magyarázatot ad, itt azt nem ismételjük meg.

A készítési eljárások közül legegyszerűbbnek az tűnik, amikor a felvételi helyszínen már úgy készítjük el a felvételeket, hogy képi utómunkálatokra már ne legyen szükségünk. Technikailag ez a korszerű videomagnók és kamkorderek azon tulajdonságára épül, hogy képesek a zavarmentes hozzáillesztéses (assemble) üzemmódban dolgozni. Ilyen szerkesztési eljárásnál nincs lehetőségünk az utólagos beavatkozásra, a képsorok felcserélésére, egy-egy jelenet közbeiktatására. A helyszínen kell elkészíteni a kész videofilmet. Munkánk elképzelhetetlen egy minden részletre kiterjedő technikai forgatókönyv nélkül. Egy jelenetet nem lehet többször rögzíteni és később kiválasztani a legmegfelelőbbet, éppen ezért felvétel előtt tartsunk kamerapróbát. Ott a forgatás helyszínén kell minden egyes felvétel után munkánkat ellenőrizni. Így ismétlésre természetesen van lehetőségünk, de csak a régi anyag letörlése révén. Munkánkat megkönnyíti berendezésünk alapos ismerete, milyen pontossággal tud „kockára vágni", hány másodpercig tud „rec pause" állásban a következő jelenetre „várni", stb. Többszöri javításnál elfogyhat az utolsó jelenet vége, mindig rátartással, hoszszabban vegyük fel tehát jeleneteinket.

A korszerű videomagnók különleges hangszerkesztési eljárások megvalósítását teszik lehetővé.

Az *audio dub.* üzemmód azt jelenti, hogy miközben nézzük a képet (play) a hangsávra – mintha egy közönséges hangmagnetofonról lenne szó – akár szöveget, akár zenét vehetünk fel.

Egyes készülékek ebben az üzemmódban egy külön kapcsoló átkapcsolása után arra is képesek, hogy a meglévő hanganyagra „ráírjunk" egy újabbat. Azaz a második hangfelvétel készítésekor a régi hanganyagot nem törli le a berendezés. Így például eredeti hanggal felvett anyagokat zenével színesíthetünk, idegen nyelvű videoprogramjainkat magyar hangalámondással láthatjuk el, vagy fordítva.

Sztereokészülékeknél általában lehetőség van a két csatorna egymástól független használatára is. Külön sávra készíthetjük a szöveget és a zenét.

Ha egy előre felvett hanganyaghoz akarunk szinkronban illeszkedő jelenetet (play back) felvenni, akkor a legegyszerűbb a következő eljárást követni: a felvett hanganyagot egy hangmagnetofonból fogjuk lejátszani, de előtte a megfelelő átjátszókábellel összekötjük a videomagnóval. Ilyenkor természetesen a kamera mikrofonját ki kell kapcsolnunk. Ilyen felvételeknél egy tágabb képkivágással (plánnal) ajánlatos a felvételt kezdeni, mert szereplőnknek néhány másodpercre szüksége van a hanggal való „szinkronitás felvételére", közeli képben ezt lepleznénk le! A másik lehetőség, hogy a hangot már a videoszalagon előre rögzítjük. Ennek az a feltétele, hogy videomagnónk saját jelgenerátorral rendelkezzen, ha ez nincs, akkor hangfelvétel közben – letakart objektívvel – kameránkat is a készülékhez kell csatlakoztatnunk, innen kapja a rendszer a referenciajelet.

Bármilyen gondosan készítettük is elő videofilmünket előfordulhat, hogy egy-egy képsor nem tetszik, vagy esetleg új ötletünk támad. Nem kell újraforgatni az anyagot ha képmagnónk inzert üzemmódra alkalmas. Ennél az eljárásnál azt kell figyelembe vennünk, hogy az új képsor végénél – a kilépési pontot csak a számlálóval határozhatjuk meg – nem lesz pontos a vágási hely. A számláló egy egységnyi változásához ugyanis 1-2 másodpercnyi műsoridő tartozik, így az eltérés is lehet enynyi. Egy másik példa: amikor egy eseményről dokumentumfelvételt készítünk, utólag felmerül az az igény, hogy bizonyos részeket jó lenne más kameraállásból, más képkivágásban (felplánozva) megmutatni. Ehhez egy másik kamerára van szükség és persze egy másik operatőrre is. Vannak persze olyan események, amelyekhez az esemény előtt és után is készíthetünk ilyen „vágóképeket". A lényeg az, hogy ezek a vágóképek egy másik kazettára készüljenek. Az utómunkálatoknál egy másik képmagnóról ezeket a képeket beírhatjuk (inzertálhatjuk) a kész anyagba. Az a szerencsés eset, ha ezek a kiegészítő felvételek szűkebb képkivágásúak (közeliek) mint az eredeti felvétel; beinzertálás után ugyan minőségük romlik, de közeli felvételeknél ez nem olyan feltűnő, hogy zavaróan „kilógna" a képsorból. Amire ezeknél a vágókép-felvételeknél szakmailag még feltétlenül ügyelni kell, azt „Az esemény felbontása" c. fejezetünkben (1988 december) részletesen leírtuk.

Egy produkciónak szokás címet adni, és ezt általában annak elején egy felirat (főcím) jelzi. A produktum végét pedig az alkotók neveit felsoroló vége-

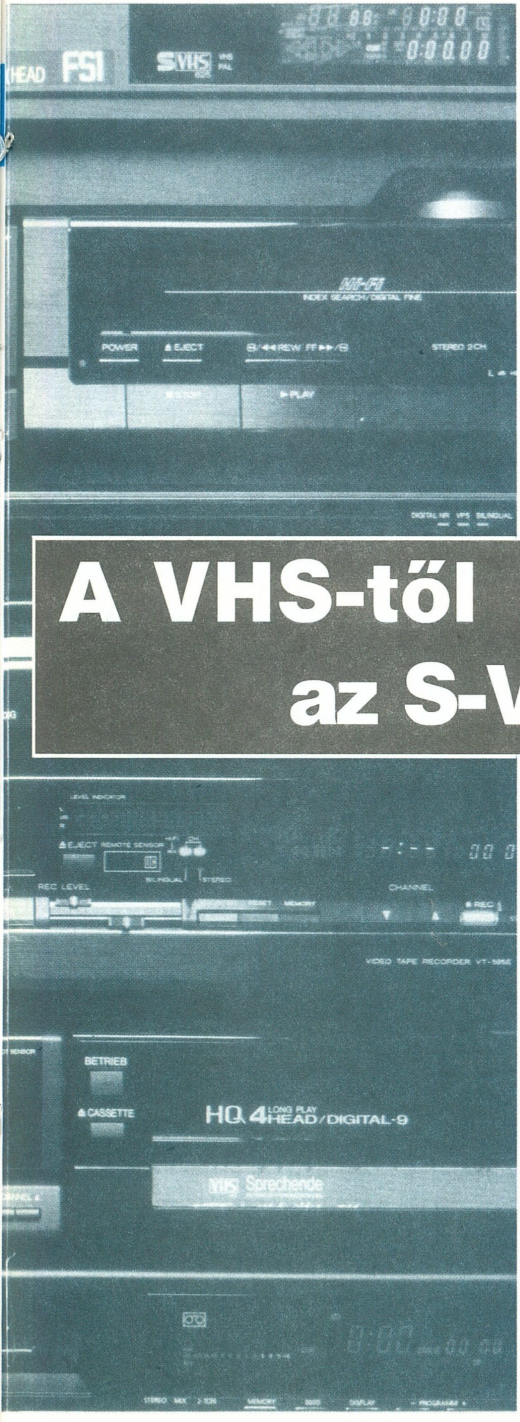
Folytatás a 46. oldalon

2. kép

3. kép

Panasonic
AMORPHOUS
VHS HQ
VPV READY
VIDEO-KASSETTEN-REKORDER HR-D700EG
NEC
OPERATE
EJECT
HQ High Quality
VHS
LAUTSTÄRKE
VPS
Hi-Fi DX4
OPERATE
AUTO PLAY/AUTO OPERATE ON SYSTEM HQ VHS
DIGITAL/PinP/Hi-Fi
585
DX3HEAD
INDEX SEARCH/ON SCREEN PROGRAMME WITH LCD
Twin Digital
EJECT
VIDEO CASSETTE RECORDER HS-E20
Twin Digital E20
PLAY
STOP
EIN/AUS
DIGITAL
VHS
HIFI VIDEO LONG PLAY

Fotó: Video 12/1988 (NSZK)

A VHS-től az S-VHS-ig

A legújabb videókról adunk áttekintést olvasóinknak, nem teszt célzattal, hanem inkább tájékoztatásként, hogy mit is várhatunk a különböző árosztályú készülékektől napjainkban. A készülékek ára 1100-tól 3000 DM-ig terjed, s így nem valószínű, hogy a közeljövőben találkozunk velük a hazai üzletek kirakatában. A teljes áttekintés ez esetben nekünk sem adatott meg, így cikkünk egy részét az NSZK-beli *Video* megállapításaira alapozzuk. E rövid áttekintésnek nem véletlenül adtuk azt a címet, hogy A VHS-től az S-VHS-ig, hiszen az Akai VS–38 11, a Sharp VC-T410, a Sanyo VHR-D4710G és a Toshiba V700-as VHS típusok, míg a Mitsubishi HS-E70 mind S-VHS (Super VHS), mind VHS üzemben működik.

Nos, aki külföldi útja során ilyen videomagnót választ, jól teszi, ha végignézi a készülék szolgáltatásait is, mert bizony nem egy olyan akad köztük, melyet kifizet ugyan a készülék árában, de kevés remény van arra, hogy használni is tudja. Ilyen pl. a VPS (Video Program System) a programozott műsorok pontos indításához, a VPT, amellyel a teletextből lehet közvetlenül kijelölni a műsorokat. Új fogalmat is tanulhatunk: a TOP-videotextet, ami nem a legjobb műsorok TOP-listáját jelenti, hanem a „Table of Pages" angol szóösszszetétel rövidítése, és a videotextben egy elektronikus tartalomjegyzéket takar. Az Akai S–11 8 oldal megjegyzésére és általában – ahol ezt használni tudják – több adó teljes műsorának tárolására és olyankor történő videoprogramozásra ad lehetőséget, amikor már, vagy még nincs adás. Tulajdonképpen a TOP és a négyfejes, két szalagsebességes kivitel teszi ezt a magnót 1650 DM-es árkategóriába, lévén mono videomagnóról van szó, melynek többi szolgáltatása hagyományos.

Illett volna alulról fölfelé haladni és a sort a Sharppal kezdeni. E készülék sajátossága a *beszélő távszabályzó,* mely a programozási kényelmet egy beszédszintetizátorral javítja és a gombok közötti eligazodást – nem éppen természetes – női hangon segíti, mely bármikor elnémítható. A készülék egyébként egy egyszerű mono magnó, ez az egyetlen készülék az öt között, mely nem gyorsindítású mechanikával rendelkezik. A gyorsindítású mechanikáknál a magnó többé-kevésbé behúzva tartja a szalagot és így üzemre kapcsolva gyorsabban képes rásimulni a fejdobra.

(E készülékeknél ez a befűzött készenléti állapot 5 percig tart.) E megoldás révén a Toshibának jó négy másodpercre, a Mitsubishinek három és fél másodpercre, a Sanyónak másfél másodpercre, az Akainak alig több mint egy másodpercre volt szüksége ahhoz, hogy a kép megjelenjen a képernyőn a PLAY gomb megnyomása után.

E kalandozás után visszatérve a VC-T410-hez, videoátvitele saját kategóriájában jó, hangja közepesnek ítélhető, kezelési kényelme, szolgáltatásai alapján jónak ítélhető készülék. Jobb hangzást és nagyobb kényelmet ad a két hifi-sztereó magnó: a Toshiba V700G (1850 DM) és a Sanyo VHR-4710G (2400 DM). Ez utóbbiról csak az „S" betű hiányzik a teljes szolgáltatási körről. A VHR-4710G-nek is van egyedi sajátossága, a készülék és a távszabályzó közötti hangátvitelre vezeték nélküli kapcsolat van és a távszabályzón keresztül lehet hallgatni a műsort. A megoldás nem új, de videóknál még nem találkoztunk vele.

További hasznos tulajdonság az inzertsnitt és a digitális zajelnyomás. E készülék 8 bites rendszerben dolgozik és a képjeleket differenciáltan értékelik ki. Ha nem is hátrányként, de a többi „csúcs" készülékhez képest kisebb tudományként értékelhetjük, hogy „long-play" üzeme csak hangra vonatkozik, míg a Toshibának képi long-playe is van. E videónak egyébként előnye, hogy a hifi-sztereó hangot körpályás felvételi szintszabályzóval lehet állítani, ami sokkal finomabb kezelést biztosít.

A csúcskészüléket a Mitsubishi képviseli, mely az Akai anyavállalata. A márkajelként három stilizált gyémántot használó cég csúcsmodellje a 3000 márkába kerülő Super-VHS magnó HS-E70 típusjelzéssel. A szolgáltatások listáján felsorol mindent, amit egy jól kezelhető és használható videomagnótól elvárunk, így az inzertsnittet, az utóhangosítást. Van EDIT gombja (képszerkesztés) és intelligens távszabályzója (ez át tudja venni a tv-távszabályzó szerepét). A tudománnyal párosul a konstrukció. A készülék megjelenése szolidan elegáns, a kezelőgombok áttekinthetőek, könnyen kezelhetőek. A készülék sávkövetése (tracking) automatikus.

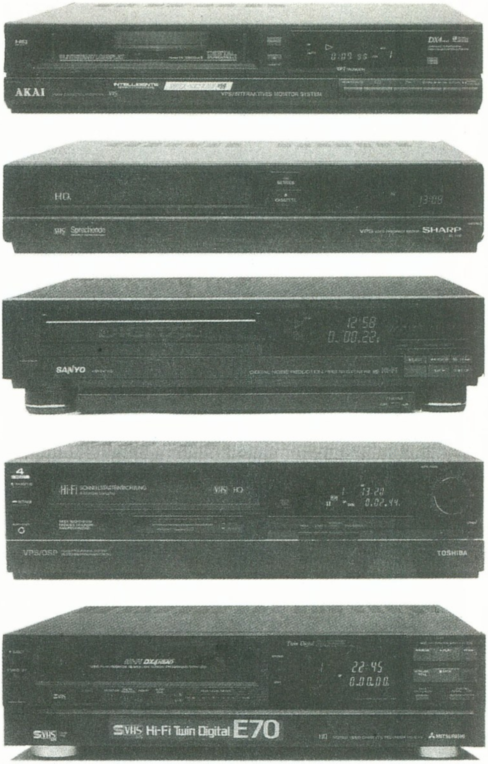
Ennyit éreztünk szükségesnek kiemelni a készülékek speciális – mint láttuk, egyes esetekben a mi körülményeink között túlságosan speciális – tulajdonságaiból. Először a készülékek hangjáról kell szólni. A Toshiba és a Sanyo „Simulcast" állásban fogadja a jelet a hifiberendezésektől. A Toshibának külső ▶

antennajelre is szüksége van, még akkor is, ha csak hangmagnóként működik, különben kiesik a szinkronból. (Csak emlékeztetőül jegyezzük meg, hogy a hifi videomagnóknál a hanganyag ugyanúgy helikális forgófejjel kerül a szalagra, mint a képanyag, és ugyanúgy ferde sávok hordozzák az információt, mint a képjeleknél. A fej és a szalag helyzetének, egymáshoz rendeltségének biztosítására a videoszalag alsó sávjára ezért szinkronjeleket kell felírni. Ezeket a magnó előállíthatja saját maga, vagy igényelheti külső forrásból, pl. egy tv-adó jeléből. A Toshibánál ez utóbbi esetről van szó.)

A három készülék közül a Sanyo hangja fátyolosabb volt, mint a Toshibáé. Halk piano részeknél némi zajt lehetett érezni, s a hirtelen dinamikaváltozásokra sem reagált zavartalanul. Nem volt hivatása magaslatán az infra hangátvitel sem, itt is a zaj okozott problémát, hifi hangnak nem lehetett nevezni.

A Toshiba hangképe lényegesen kiegyensúlyozottabb, de csendes részeknél a zaj kismértékben jelen volt. Ezzel szemben a Mitsubishinál a hangkép tiszta, a fejátkapcsolási zajok pedig egyáltalán nem voltak érzékelhetők. (A fejátkapcsolási zajok az információsávokat letapogató két hangfej szakaszos jeleinek folyamatos összekapcsolására adnak felvilágosítást.) Képminőség szempontjából az S-VHS gépek – egyelőre még nem népes mezőnyében – változatlanul a Panasonic NV-FS1 típusa áll az első helyen. Ehhez hasonlítva a HS-E70-et, a Panasonic megőrzi vezető helyét. A Mitsubishi a multiburst ábránál remegőbb széleivel több moaré zavarával szorult mögé. Azonban ki kell hangsúlyozni, hogy ezek a különbségek csak igen jó tv-készülékekkel vehetők észre és műszeres vizsgálatok során nem mutathatók ki. S-VHS üzemben mindkét készülék 5 MHz-es bontásra képes. Zaj tekintetében is egy árnyalattal jobb a Panasonic normál üzemben, long-play állásra kapcsolva azonban a HS-E70 bizonyult jobbnak. A teljességhez tartozik, hogy normál VHS üzemben megint a Panasonic volt a jobb.

A VHS készülékek közül jó felbontásával (260 soros) a Sanyo emelkedett ki, átmenetei tiszták voltak. Mindezzel együtt a Toshiba V700-as típusát sem lehet sokkal hátrább sorolni, a 250 sort biztonsággal lehet értékelni. Szubjektíven értékelve zaja némileg nagyobb, kontúrjai gyengébbek. Gyakorlati használatban, tv-készülékről történt felvételek során a Toshiba tűnt jobbnak. Mind a Mitsubishi VHS üzemmódja, mind a Sharpé nem legfinomabb részletek visszaadására termett, kb. 230 soros bontásukkal az előbbiek mögé szorulnak.

A jutányos árú, komfortos videótól az abszolút luxus kategóriáig terjed a video tesztjének palettája. Jó kép és egyszerű kezelhetőség – ezekkel a jellemzőkkel tűnik ki a Sharp és az Akai. A középosztályt a Toshiba képviseli V700 típusú készülékével, bőséges luxust a Sanyo ígér. A kereken 3000 márkába kerülő Mitsubishi ínyencfalat, ráadásul Super-VHS képminőséggel.

TESZTEREDMÉNYEK, ADATOK, SZOLGÁLTATÁSOK

Típus Ár Kazettarendszer	Akai VS–38 11 kb. 1600 DM VHS	Sharp VC–T410 kb. 1100 DM VHS	Sanyo VHR–4710G kb. 2400 DM VHS	Toshiba V 700 kb. 1850 DM VHS	Mitsubishi HS–E70 kb. 3000 DM VHS
ADATOK					
Játékidő	240/480 perc	240 perc	240/480 perc csak hangra	240/480 perc	240/480 perc
Programozhatóság	8 program/ 365 nap	8 program/ 365 nap	8 program/ 31 nap	8 program/ 28 nap	8 program/30 nap
Méretek (mm) szélesség × magasság × mélység	425 × 85 × 340	430 × 82 × 347	420 × 99 × 340	470 × 107 × 380	424 × 112 × 409
Átcsévélési idő E120-as kazettával	211 mp	190 mp	182 mp	226 mp	185 mp
Csatlakozók	Scart	Scart	Scart, BNC (Audio) fejhallgató, mikrofon (3,5 mm-es jack)	Scart, BNC (Audio) fejhallgató, mikrofon (3,5 mm-es jack)	Scart, (átkapcsolható FBAS–Y/C) Hosiden, RCA/Video/Audio/, fejhallgató, mikrofon (3,5 mm-es jack)
SZOLGÁLTATÁSOK					
Állókép/lassítás	van/van szabályozható	van/nincs	van/van szabályozható	van/van szabályozható	van/van szabályozható
Hosszanjátszás	van	nincs	csak hangra	van	van
Automatikus tracking	van	nincs	nincs	nincs	van
Digitális zajelnyomás	nincs	nincs	van	nincs	nincs
Inzertsnitt	nincs	nincs	van	nincs	van
Hang	monó	monó	hifi sztereó	hifi sztereó	hifi sztereó
Kivezérlés	automatikus	automatikus	kézi	automatikus/kézi	kézi
Hifi tracking kijelzés	nincs	nincs	van	van	van
Utóhangosítás	nincs	nincs	van	van	van
Tuner	62 program	99 program	39 program	49 program	100 program
Adókeresés	van	van	van	van	van
Gyorsfelvétel (OTR)	van	nincs	van	van	van
Programozható OTR	van	nincs	van	van	van
VPS/VPS kijelzés	van/van	van/van	van/van	van/van	van/van
OTR/VPS	van	nincs	van	van	van
Vonalkód/VPT	nincs/TOP videotext	nincs/nincs	nincs/nincs	nincs/nincs	van /tartozék/
Maradék játékidő kijelzés	nincs	nincs	van	nincs	van
Letelt játékidő /mp pontos/	van	van	van	van	van
Memoriastop	van	van	van	van	van
Hozzáférés-letiltás	van	van	van	van	nincs
Távszabályzó	tanulni képes	LCD kijelzős	LCD kijelzős	–	LCD kijelzős/ tanulni képes
MÉRÉSI EREDMÉNYEK/ÉRTÉKELÉS					
Kép	jó	jó	nagyon jó	nagyon jó	kiváló
Hang	kielégítő	kielégítő	nagyon jó	nagyon jó	nagyon jó
Kezelhetőség	nagyon jó	jó	nagyon jó	jó	nagyon jó
Szolgáltatások	nagyon jó	jó	nagyon jó	nagyon jó	kiváló
Összesítés	jó	jó	nagyon jó	nagyon jó	nagyon jó

Politika és video

Tűr, tilt, támogat. E három kategória – kimondva, kimondatlanul – évtizedekig meghatározta, sőt részben még napjainkban is meghatározza a magyar kultúrpolitikát. Ez a „hármas" éppen a video esetében mondott csődöt, hiszen a video támogatására az állam a kezdetektől egy fillért sem fordított. Ennek eredményét meg lehet nézni: hardverben és szoftverben egyaránt ki vagyunk szolgáltatva a fejlett technológiájú tőkés országoknak, hazai gyártmányfejlesztések nincsenek, piac- és versenyképes programok nem készülnek, nyugati import nélkül egyszerűen nem lenne hazai videózás.

Tiltásról sem beszélhetünk igazán, mivel az állam mind a mai napig képtelen volt érvényt szerezni saját tiltásainak. Léteznek ugyan homályos szabályok a Btk.-ban és a jelenleg még hatályos sajtótörvényben, de ezek inkább csak keretjellegűek, vagyis csak általános meghatározást, megfogalmazást adnak. Ilyen például az a szabály, amely szerint közösség megsértését követi el az, aki mások előtt a magyar nemzet vagy valamely nemzetiség, a Magyar Népköztársaság alkotmányos rendje, nemzetközi kapcsolatai, továbbá valamely nép, felekezet vagy faj ellen gyűlölet keltésére alkalmas cselekményt követ el.

Elméletileg a közösség megsértése valósulhat meg akkor is, ha valaki ilyen tartalmú sajtóterméket – esetünkben műsoros videokazettát – engedély nélkül forgalmaz (árusít, kölcsönöz). Úgy hiszem, nem szorul igazolásra, hogy ezért a tényállásért Magyarországon még senkit sem vontak felelősségre, a néhány horogra akadt cápát (ezt a szimbolikát használva inkább csukákról kellene beszélnünk) üzérkedés vagy csak egyszerű szabálysértés miatt vonták felelősségre, kisebb-nagyobb összegű pénzbüntetéseket kiszabva.

A vámszabályok is tiltják bizonyos tartalmú sajtótermékek jogszerű behozatalát, mégis szinte minden bekerült már az országba. A vámszervek tanácstalanságát tükrözi az az elmúlt évben kiadott – és egyébiránt magasabb szintű jogszabályokkal ellentétes – belső utasítás, amely lehetővé teszi kiutazónként egy darab pornókazetta behozatalát.

Meggyőződésem, hogy ezzel az intézkedéssel se több, se kevesebb nem lesz a bejövő pornókazetták száma, a vámbevételek viszont némiképp nőnek. Ennyit a tiltásról...

Végül néhány szót a tűrés kategóriájáról. A hagyományos értelemben vett tűrés azért nem „működött", mivel ehhez az államnak tisztáznia kellett volna a videóhoz való viszonyát. Mivel ez nem történt meg, legfeljebb arról beszélhetünk, hogy az állam – a tárgyban született nagyigényű párt- és kormányhatározatok ellenére – egyszerűen nem vett és nem vesz tudomást a videóról. (A tűrés és a tudomásul nem vétel között szemantikai szempontból az a különbség, hogy a tűrés már kifejez egyfajta tudati, érzelmi, indulati stb. viszonyt, míg a másik fogalom még ennyit sem.)

Igazságtalanok lennének azonban, ha itt megállnánk, és vizsgálódásunkat nem terjesztenénk ki azokra a videóhoz is kapcsolódó kérdésekre, amelyekben már érzékelhető az állami akarat. Ilyen kérdés a filmek – mint tartalmak – behozatalát, nyilvános közlését engedélyező-tiltó normarendszer.

Köztudott, hogy ez a normarend nem egy stabil, változtathatatlan valami – a gazdasági, társadalmi, politikai változások törvényszerűen a korábbi merev tiltások fokozatos oldásának irányába hatottak és hatnak. A jelenlegi folyamatokra is az a jellemző, hogy a kedvező változásokat, a tűréshatárok kitolódását részben már az „alulról" jövő kezdeményezések hívták életre, vagyis nem kifejezetten a központi akarat szuverén megnyilvánulásairól van szó.

Nagyon leegyszerűsítve mást jelentettek a tiltott filmek húsz évvel ezelőtt, mást jelentettek két éve, és mást jelentenek ma. Korábban a rossz értelemben vett politikai, ideológiai érzékenységnek számos film esett áldozatul – az 50-es, 60-as évek kultúrpolitikájára komplett filmműfajok (western, vallási filmek) kiátkozása volt jellemző –, illetve sok film nem készülhetett el (ennek módja: a stúdióvezetésnek és/vagy az irányításnak nem tetsző forgatókönyvek nem kaptak gyártásbavételi engedélyt).

Ez a rendszer egészen jól működött a 80-as évek elejéig, a video betöréséig, míg a másik csapást a napjainkban tapasztalható demokratizálódási folyamat mérte rá.

Íme néhány példa. A középkorúak közül bizonyára sokan emlékeznek a *Halálfejesek* című amerikai film körüli hercehurcára. Ezt a filmet annak idején túlzott agresszivitása, brutalitása miatt tiltották be, ma a *Kobra* vagy a *Halálosztó* mellett talán már tiltó korhatárt sem kapna. Vagy egy másik példa a közelmúltból: bármennyire nevetségesnek is tűnik, de egy-két éve még nem engedélyeztük a *Doktor Zsivágó* videováltozatának a behozatalát – elsősorban ideológiai megfontolásokból.

Az ilyen és hasonló intézkedések felett mára szerencsére eljárt az idő. Ugyanakkor változatlanul meggyőződésem, hogy a bel- és külpolitikai változásoktól függetlenül, egy jogállamiság felé haladó civil társadalomnak is el kell határolnia magát az uszító, a hazug és hamis ideológiát tükröző filmektől éppúgy, mint a bizonyított történelmi tényeket durván meghamisító művektől. Mellesleg éppen egy amerikai és egy angol film, a *Szakasz* és az *Acéllövedék* kérdőjelezték meg a feketepiac által agyonfavorizált Rambo- és Chuck Norris-filmek hitelességét, létjogosultságát.

Filmcenzúra egyébként minden országban van, még a legfejlettebb nyugati demokráciákban is. Svédországban például – mint egy előző Video Magazin-cikkben olvashattuk – tilos olyan filmeket vetíteni vagy kölcsönözni, amelyeknek egyetlen motívuma a brutalitás, és ugyanez vonatkozik a gyermekszereplős pornográfiára is. Vagyis a már említett tiltásfelsorolás kiegészíthető – összhangban gumijogszabályainkkal – az alantas emberi ösztönök kiélését szolgáló filmek behozatalának tilalmával.

Minden egészséges társadalom a maga módján védekezik az ilyen jellegű művek ellen. A harc egyik – nyilvánvalóan nem kizárólag magyarországi – formája a betiltás. Eszközei az idők során változnak: a „kiátkozás" vagy betiltás helyett remélhetően az egyes produkciókra vonatkozó igényesebb és felelősségteljesebb válogatás kerül az előtérbe.

Kiss Zoltán

301-es parcella

Különszám? A Fekete Doboz videofolyóirat eddigi számai sem voltak mentesek éppen a politikától. Elvégre azért látott munkához a lelkes kis csapat: Dér András, Elbert Márta, Ember Judit, Havas Gábor, Jávor István, Lányi András, Mártha István és Pesty László, hogy megörökítse az év földcsuszamlásszerű változásait, s aprócska Sony V8-as kamerájával megtegye azt, amire – akkor – a Magyar Televízió képtelennek bizonyult: friss szemmel tudósítson a helyszínről, valahányszor fontos társadalmi esemény készül. Beszámoljon független szervezetek alakulásáról, környezetvédelmi küzdelmekről, megtűrt vagy egyenesen tiltott demonstrációkról, a magára eszmélő polgár első, tétova lépteiről.

Nem volt híjával tehát az igazi politikumnak, a magunk akaratnyilvánításának. És ez rendjén való, mert a video nemcsak az ismerősök lopva odadugott izgalmas kazettáinak éjszakai lepergetésére alkalmas. Házi televíziónak is, melyen ki-ki ambíciójának megfelelően korrigálhatja az első, második csatorna híranyagát. Összevethet, szembeállíthat és az alternatívák figyelembevételével dönthet: milyennek látja a világot.

Ennyire egyértelműen, keményen, mert az alapkérdésekig visszamenően politikus még nem volt a Fekete Doboz. E mostani folyóirat eltér az előzőektől, egyetlen témát jár körül 96 percben, egyetlen történelmi eseményt idéz: 1956-ot. A kivégzett miniszterelnök és társai, valamint az előttük, utánuk felakasztottak emlékének tisztelgőket bemutatva messze túllép a szokványos értékelések napi aktualitásán.

Bizonyos értelemben különszám tehát a *301-es parcella*. Létünk fizikai, erkölcsi és filozófiai alapjaiig hatol, a következtetéseket nézőire bízza. Az elemzések önmagukban forgó okoskodásán összehasonlító vizsgálattal emelkedik fölül. Két helyszínen, két eseménysor zajlik egy időben; 1988. június 16-án Budapesten. Előbb a Köztemetőben, majd az Örökmécsesnél gyülekeznek a polgárok, hogy megemlékezzenek mártírjaikról – ha lehetne: békésen. Ám a maguk faragta kopjafát elorozzák tőlük, s a virágot letenni akarókra durván rátámadnak. Így lesz a csöndes áhítatból hangos tüntetés, ahol utcahosszat zeng a dacos követelés: *Demokráciát!*

Pesty László operatőrt azzal biztatja a rend egyik szelíd őre: „Úgy pofán verem, hogy beleszakad", s szava nem csupán üres fenyegetés – erről meggyőződhetünk. A bátor videoriporter fejéből hamarosan ömlik a vér. Mialatt ütlegelik, a párizsi Père Lachaiseben a város polgármestere adományozta díszsírhely körül disztingvált urak ácsorognak. Neves politikusok, emigrációs vezetők, egykori harcostársak szónokolnak, s a kivégzettek hozzátartozóinak jelenlétében leleplezik a közadakozásból emelt emlékművet.

Rokonok, családtagok és külföldön oltalmat keresettek idézik föl a lázas, forradalmi napokat és a megtorlás véget nem érőnek tűnő éveit Jávor István kamerája és Havas Gábor mikrofonja előtt, ám a sok fontos, új információ sem feledtetheti az ünnepélyek közti különbséget. Mintha a színét és visszáját látnánk valaminek. A Père Lachaise jól ápolt, gondozott nemzeti sírkertje olyan, amilyennek lennie kell egy egészséges nemzettudatú, ép történelmi érzékű országban. A 301-es parcella viszont... Elhanyagolt, süppedékes bozótos, a temető legeldugottabb sarkában. Titkolt szégyenfolt a krematórium és a szemétdombok takarásában.

A halottaknak kijár a végtisztesség, azt senki élő meg nem tagadhatja tőlük – vélte már Szophoklész hősnője is, és igaza bebizonyosult. Bár jelképesen, Párizs városa síremléket emelt, mit lepelként a híres, lyukas nemzetiszín lobogó fedett fölavatásáig. Itt üres gödör ásít. Neves színészek és komor politikusok szerepelnek odaát a meghatottan könnyező publikum előtt. Itt elhurcolják, aki beszélni óhajt a könnygáztól síró polgárokhoz.

Pontos és tanulságos szerkesztés. Kiváló munkát végeztek az összeállítók, pedig még technikailag sem lehetett könnyű az editálás. A két felvételsort U-matic Low-Bandra kellett átírniuk, aztán egy Sony vágóasztalon összerakniuk, hogy a mesterszalagról VHS kazettán sokszorosítható legyen. Ehhez persze nemcsak felszerelésre volt szükség, amihez az MTA-Soros Alapítvány és az emigráns magyarok áldozatos közreműködésével jutottak (a párizsi Irodalmi Újság és Kemény István külön köszönetet érdemel segítségéért), hanem példás szervezésre is.

Még egy előzetes, párizsi verzió is készült, melyet aztán a Fekete Doboz alkotói jócskán átdolgoztak. Kibővítették a Losonczy Annával készült interjúval és néhány újonnan előkerült dokumentummal, melyek illeszkednek a mű szövetébe. Sulyánszky Jenő például elmondja, hogyan dobták az ÁVH fogdmegjei egy Pobjedába 1950 táján, s azonnal rávág agyunk a néhány kockával előbb látott jelenetre: Dénes János Zsiguliba hajítására a Hősök terén.

Ezzel teljes, kerek egész a történet. Most kapja meg méltó, kettős keretét Hódosán Róza őrszobai beszámolójával, illetve Méray Tibor nyitó mondatának: „Olyan országban, ahol úgy vannak elkaparva, mint a kutyák, én levegőt venni sem tudok!", és Losonczy Anna summázatának egybecsendülésével: az a rezsim nem rehabilitálhatja őket, amelyik megölte.

Bízom abban, hogy a *301-es parcella* nem marad, nem lesz csak a Fekete Doboz „különszáma".

Sneé Péter

„A" Rajk-kazetta

„Kossuth Lajos temetése óta nem volt még gyászszertartás, amire ennyien zarándokoltak volna a Kerepesi temetőbe... Emlékezzünk! Rajk László, a spanyol szabadságharc legendás Firtos Lászlója, a magyar munkásmozgalom egyik legkiemelkedőbb egyénisége" – hallatszik a narrátor hangja, miközben a képernyőn százezres hömpölygő tömeg kíséri utolsó útjára az ártatlanul kivégzetteket. A közelképeken a gyászoló családok tagjai: többek között Rajk Júlia, ifjabb Rajk László.

És a kazetta forog tovább. Az 1956. október 6-án rögzített Magyar Filmhíradó felvételeit korábbiak követik. Mindegyikük korhű, dokumentumértékű, egy részük eddig ismeretlen, megdöbbentő erejű. A főszereplő valamenynyin Rajk László. Koszorúz, beszél, látogat, kezet ráz, megtekint, gyűlésezik, koszorúz, felavat. Például a Mafirt Krónika 1947. júniusi tudósítása szerint a belügyminiszter Oroszlány községben felavatja a róla elnevezett kultúrházat és a kísérőszöveg szerint avatóbeszédében egyebek mellett Nagy Ferenc példátlan árulásáról szónokol. Ugyanez év augusztusában már Kistarcsán avatja a Rajk László Rendőrlaktanyát. A példátlan értékű filmdokumentumokban a magyar történelemkönyv lapjairól szinte másodpercenként elevenednek meg a politikai kulcsfigurák – még a koalíciós időkből: Dinnyés Lajos, Nagy Ferenc, Rákosi Mátyás, Gerő Ernő, Szakasits Árpád, Veres Péter, Tildy Zoltán, Nagy Imre, Kovács Imre, Apró Antal, Münnich Ferenc.

Az 1948. januári Mafirt Krónika például a rendőrnapról számol be, a demokratikus rendőrség megalakulásának hároméves évfordulójának sportcsarnokbeli megemlékezéséről. Rajk László belügyminiszter kitüntetéseket adományoz a rendőrség kiépítésében kimagasló eredményeket végzetteknek. Elsőként Péter Gábor vezérőrnagynak gratulál, majd Kádár Jánosnak, az MKP főtitkár-helyettesének köszönik meg munkáját.

A filmhíradórészletek közül az utolsó ismét az 1956-os rehabilitációs temetés. A tömegben ismert politikusok fedezhetők fel, egyikük Nagy Imre. A képeket a híradó eredeti narrátorhangja kíséri: „Koholt vád, bitó vetette hét évre jeltelen sírba Rajk Lászlót és mártírtársait."

A 23 perces dokumentumösszeállítás – elvileg – két és fél esztendeje videón is látható. Más kérdés, hogy eddig még nem sok képmagnó forgathatta ezt a kazettát...

1986-ban, az ELTE filmklubjának vezetője, Fodor László arra gondolt, hogy összegyűjti Rajk Lászlónak, a magyar munkásmozgalom jelentős alakjának, mártírjának, egyben ellentmondásos személyiségének még fellelhető filmfelvételeit. A Magyar Filmarchívumban végignézte és kiválogatta az 1945 és 1948 között a Mafirt és a Mahirt Krónikában róla készült képeket, illetve az 1956-os dísztemetéséről szóló híradórészleteket. A használható képeket a Filmarchívumban 35 milliméteres, illetve a nitro filmanyagról optikai átírással ültette át videóra, U-matic Low Bandre. A szerkesztést, vágást a BBS-ben végezték. A U-matic anyakazetta 1986 őszére készült el, s erről indult – volna – a sokszorosítás VHS kazettákra. A filmfőigazgatóságról azonban hiába érkezett meg az engedély, hiába küldte el a filmklubvezető-szerkesztő a kazetta forgatókönyvét az ország KISZ-szervezeteinek százaihoz, intézményekbe, középiskolákba 1986. október 6-án, a temetés harmincadik évfordulóján sehol sem vetítették le ezt a kazettát. A megyei KISZ-bizottságok bevonták a szétküldött figyelemfelkeltő forgatókönyveket, s ezzel lényegében megkezdődött a kazetta kálváriája. A Rajk-video létezéséről még a legmagasabb pártfórumok is tudomást szereztek, s az ELTE KISZ-bizottsága több csatornán már csak azt a felsőbb helyről érkezett értékelést fogadhatta el, hogy a kazetta „nem elég politikus".

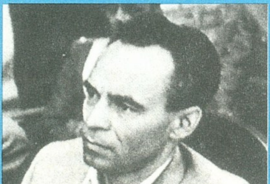
1987 októberében, a Vörös Csillag Filmszínház videotermébe invitálta zártkörű vetítésekre az ország KISZ-titkárait, de a meghívókat útközben „lecsatolhatták", mert az eseményen szinte senki sem jelent meg. Pedig az engedély úgy szólt, hogy a filmet nem követheti semmiféle kommentár, beszélgetés, kazettaárusítás.

Az összeállítás elkészítése belekerült vagy százezer forintba, az ELTE KISZ-bizottságában mégis fellélegeztek, amikor 1987-ben lemondtak kiadói jogukról. Időközben a filmfőigazgatóságtól ismét engedélyt kellett kérni, mondván, hogy az előző még nem tartalmazta a videoforgalmazás jogát. A szerkesztő, akit nem a politikai ítélkezés szándéka, csupán a tények tárgyszerű bemutatása vezetett, futott a pénze után.

Fodor László, aki időközben a Budapesti Műszaki Egyetem videomenedzsere lett, a Toxa-coop Alpine Kisszövetkezetet találta meg, amely jogi személyként felvállalta a műsoros kazetta kiadását. Az újabb engedély tavaly érkezett meg, így a változó politikai légkörben, úgy tűnik, ma nincsen akadálya annak, hogy az érdeklődők megismerkedjenek a Rajk-összeállítással. A Rajk-kazettát a Budapesti Műszaki Egyetem RV klubja árusítja, 1600 forintért. (Címe: Bp., Műegyetem rakpart 9. 1111. Tel.: 664-157). Megrendelés esetén a klub a kazettát postán küldi el, a fizetés átutalással vagy postai utánvéttel történhet.

Falus Tamás

Video é

Mottó: „Ismétlés a tudás anyja" – mondotta a banya és ágyába vonta az ifjút.

Boszorkányos dolog ez a megismételhetőség. Már-már azon kapom magam, hogy egy érdekesebb esemény vagy furcsa kép láttán nyúlok a távvezérlő után: megállítani, visszatekerni, újrahúzni. Parancsaimnak azonban csak a video engedelmeskedik, a valóság fut tovább. A video kifogyhatatlan mesekonzerv, melynek dobozai ott sorakoznak a könyvespolcok szomszédságában. Ha akarom, bármelyik boldog pillanatban megállíthatom képernyői világomat, s örökkévaló szemléletébe merülhetek. Saját időm is belefagy a dermedt képbe, miközben kitörlődöm a realitás emlékezetéből. Végtelen álom ez, örök visszatérés, ismerős univerzum, melyben istennek érezheti magát az, aki megnyomja a gombot.

És bizony több százezren vagyunk előregyártott videovilágok kormányzói: s valamennyien azt hisszük, mást és mást álmodunk. Mégis ugyanazok a víziók jelennek meg mindahányunknak másmás alakban. A kisdedek mesehősöket, a kamaszok rettenthetetlen kalandorokat, a deresedő hajú magányos férfiak asszonyfaló szívrablókat idéznek meg. Az esztéta pedig hosszasan elidőz a filmtörténet fenséges pillanatain. Egy régenvolt író mondotta a könyvről: „A gyerekek kézbe veszik, a fiatalok olvassák, az érettek megértik, s az öregek magasztalják". A videót sokan nézik, kevesen látják és csak néhányan értik. A gyerekek csodálják, a fiatalok szeretik, az érettek megnézik, az öregek nem értik és többnyire szidják. Az ifjak azt mondják: a video mindig mást mutat. Az idősebbek pedig azt, hogy minden video egyforma. Mindazonáltal akinek van képmagnója, gyarapszik a házi filmtára, függetlenül attól, hogy mit tart általában a videózásról.

Legszerényebb becslés szerint is legalább 10 kazettányi film van egy-egy képmagnótulajdonos birtokában. Kétszázezer készülék esetén ez kétmillió kazettát, azaz 6 millió óra időtartamú felvételt jelent. Megközelítőleg tehát 3 millió filmje van a videotulajdonosoknak. Ha mindegyik házi videós csak 10 másikkal tart fenn cserekapcsolatot (beleértve mondjuk a hivatalos kölcsönzőket is), akkor mindegyikük 100 kazettát nézhet meg. Ez önmagában nem tűnik

SIKERLISTA

A MOKÉP Videotéka legsikeresebb filmjei

Agyfürkésző (kanadai sci-fi)
Éden boldog-boldogtalannak (francia játékfilm)
Váltságdíj (angol krimi)
Titánia, Titánia (magyar filmszatíra)
Stalker (szovjet sci-fi)
Öld meg a sógunt! (japán kalandfilm)
Maláji tigris (francia–olasz–NSZK kalandfilm)
Hattyúk tava (japán rajzfilm)
Elil rózsája (amerikai mesefilm)
Csitri (francia)
Ne nézz vissza (angol krimi)
Gyújtogató (amerikai sci-fi)
Ötcentes mozi (angol vígjáték)
Ezüst rejtélye (angol kalandfilm)
Párbaj (hongkongi karatefilm)
Veszélyesen kell élni (francia krimi)
Shalako (amerikai western)
Asszonyok (francia vígjáték)
Garry Newmann (angol koncertfilm)

INTERVIDEO sikerlista a kölcsönnapok alapján

1. **(2) Dirty Harry (Piszkos Harry),** (amerikai krimi Clint Eastwooddal)
2. **(–) The Enforcer (Az igazságosztó),** (amerikai krimi Clint Eastwooddal)
3. **(3) Shining (Ragyogás),** (amerikai lélektani dráma Jack Nicholsonnal)
4. **(–) Piranha** (amerikai katasztrófafilm Bradford Dillmannal)
5. **(1) The Mechanic (A mestergyilkos),** (amerikai krimi Charles Bronsonnal)
6. **(–) The Pink Panther Strikes Again (A Rózsaszín Párduc visszatér),** (angol vígjáték Peter Sellersszel)
7. **(–) What's New Pussycat? (Mi újság cicamica?),** (amerikai vígjáték Peter Sellersszel, Woody Allennel)
8. **(–) Revenge of the Pink Panther (A Rózsaszín Párduc bosszúja),** (angol vígjáték Peter Sellersszel)
9. **(–) Bugs Bunny's Wacky Adventures** (amerikai rajzfilm)
10. **(5) The Spy Who Loved Me (A kém, aki szeretett engem),** (amerikai James Bond-film Roger Moore-ral)

Magyar filmek:

1. **Lila Ákác** (1934, rendező: Székely István, főszereplő: Kabos Gyula)
2. **A szerelem nem szégyen** (1940, rendező: Ráthonyi Ákos, főszereplő: Tolnay Klári)
3. **Szűcs Mara házassága** (1941, rendező: Kalmár László, főszereplő: Páger Antal)

s bűbáj

soknak, de ha utánagondolunk, hogy a tízes kölcsönlánc mindegyik tagja másik 10 videóssal áll csereviszonyban, akkor az első körben száz, a második körben ezer kazettához férhet hozzá a képmagnós. A készüléktulajdonosok és a kazetták száma pedig egyre nő. Becslések szerint már 400 ezerre tehető a videomagnók száma.

Jól tudjuk: a házi videotéka nem kizárólag csereanyagnak szánt filmeket tartalmaz. Vannak felvételek, melyeket tulajdonosuk többször is megnéz. Mondhatják erre: ott vannak a mozirajongók, akik kedvenc filmjükre tucatszor is elmennek. A Guinness Filmkönyv megemlít egy embert, aki 932 ízben nézte meg a *Sounds of Music* című produkciót.

A *Játszd újra, Sam* című film is egy mozimániásról szól. A filmszínházak látogatói minden alkalommal teljes egészében végignézik a filmet. Nem is tehetnek mást, hiszen nem járkálhatnak kibe tetszésük szerint, hogy csak az általuk kívánt részeket lássák. Figyelmük ingadozása persze kiemelhet egyes részleteket, míg másokat háttérbe szoríthat. Ez azonban korántsem olyan tiszta „átszerkesztés", mint amit videóval lehet elérni. Jelentős korlátozó tényező a mozi esetében a vetítőhely elérhető közelsége és a műsoron tartás ideje. A videofelvétel azonban bármikor előveheтő. A kiválasztott jelenet – alkalmas gépen – lassítható, gyorsítható, kimerevíthető és kockázni is lehet. Az ilyesféle műveletek során a filmkép, a felvétel új összefüggései tárulnak fel, több részletet lehet megfigyelni, gyorstekercseléssel több jelenet átugrásával egymástól távoli beállításokat lehet összehasonlítani. Jobban elemezhető a színészi és a rendezői munka, de még a fény- vagy éppen hangeffektusok is alaposabban analizálhatók.

Mindez természetesen sokat segít a filmeseknek és az elméleti szakembereknek, de joggal kérdezhetik: mi köze ehhez az „átlag" videósnak? Talán annyi, hogy nagyjából ugyanazt teszi a kíváncsiságtól vagy más érdeklődéstől hajtva, amikor fellapozza egy horrorfilm valamelyik rémes jelenetét, meglesni, miképp csinálhatták. Vagy amikor élvezettel elidőz egy szexfilm főszereplőjének idomain – a kimerevített képet bámulva; esetleg lassítva elles néhány műfogást egy ötletes pornófilmből. Ugyanez, ha gyorsítva nézzük, rögvest elveszti izgalmasságát, inkább nevetségessé válik. Azt hiszem, minden videotulajdonos elszórakozott már ilyen játékokkal. Érdekes megfigyelés, hogy a szakembereken kívül inkább a fiatal és a serdülőkori videonézők élnek az ilyenfajta eszközökkel.

A gyermekek többnyire egészben szeretik megnézni kedvenc filmjeiket, még akkor is, ha vannak kitüntetetten kedves jeleneteik. Szinte minden újrajátszáskor izgatottan várják a már ismert események bekövetkezését és ujjongva örülnek, mikor beteljesül. 4-5 éves gyerekek egy-egy Tom és Jerry jelenetet képről képre ismernek. Mégis megnézik akár hússzor is. Számukra az ismétlésben nem az újdonság, hanem a séma bizonyossága az élvezet forrása. Az, hogy ők már tudják előre, mi fog történni. S miután többszöri ismétléssel „személyes viszonyt" alakítanak ki a szereplőkkel, gyakran figyelmeztetik is őket a közelgő veszélyre. Az sem baj, ha az egérke nem fogadja meg a jó tanácsot – a végén úgyis minden jóra fordul. (Legalábbis a mesében.)

Az idősebbek már megfontoltabb fogyasztói viszonyt alakítanak ki videózási szokásaikban. Ők ritkábban néznek meg saját kedvükért többször egy filmet. Az ismétlés kerete többnyire a társaság, amikor is a házigazda „kényszerűségből" vendégeivel együtt újra végignézi a saját maga által ajánlott filmet. A közös házimozizásra ajánlott produkció azért lehetőleg a gazda kedvence, így ez a burkolt forma is az ismétlések közé számít. Az újranézés legközismertebb formája, amitől a legtöbb kezdő videós fél, amikor kínjában ismétel az ember, mert nincs semmi új, amit a gépbe tehetne. Ilyen esetben jobb, ha nem is kezdünk videózni, vagy elhatározzuk, hogy keresünk valami újat a filmben. Ha ez többszöri próbálkozásra sem sikerül, akkor inkább cseréljük el valakivel, vagy töröljük le a filmet. Vagy suvasszuk el egy biztos zugba, mert lehet, hogy jól jön majd 10 év múlva – ha lesz még képmagnónk.

Különös élmény egy jó filmet hosszú éveken át magunkban hordozni, időnként fel-feleleveníteni részben, vagy egészben. Mintha nem is a szalagon, hanem idegrendszerünkben lennének rögzítve a képek: arcok, tájak, gesztusok – melyek lassan és észrevétlenül mintává, szimbólummá érlelődnek bennünk. A film jelen időben pereg bennünk, összefonódik életünkkel, emlékeztetőnek pedig ott a mágnesszalag, mint a hiteles mérce.

Meg vagyunk babonázva. A rögzítés és az ismételhetőség tetszőleges tartamban állítja elő futószalagon a pillanatot, s addig szajkózza, míg az a tény, amit látunk, teljesen elkápráztatja érzékszerveinket, s öntudatlanul dőlünk az elektronikus banya karjaiba.

Csörögi István

Videoesztétika gyerekeknek

Az *Élet és Irodalom* című hetilap adta hírül, hogy az Eötvös József Alapítvány 1988. második félévi döntésének értelmében – többek között – egyszeri pénzbeli támogatást kapott az Atlantis Stúdió. A rövid közleményből még annyi derült ki, hogy a 400 ezer forintos támogatást videonevelési programjuk megvalósítására kapták.

Kíváncsiak voltunk, mit is jelent ez a bizonyos „videonevelési program". Deli Bálint Attila és Csizek Gabriella, a Stúdió vezetői egy nagyszabású, immár hetedik évét számláló vállalkozás részleteibe avattak be bennünket, amelynek csak része – igaz, fontos része – a videós nevelés. A hét éve létező program 8–10 éves gyerekek esztétikai-művészeti nevelését tűzte ki céljául, méghozzá a különféle művészeti ágak alkalmazásával. Azok a kisiskolások, akik az Atlantis Stúdió hirdetéseire jelentkeznek, a hagyományos nevelési-oktatási formáktól merőben eltérően már ebben a korai életszakaszban elsajátíthatják a művészet, az irodalom értelmezését, belső lényegének megismerését és életkoruknak megfelelően az örömet adó alkotást is.

A Stúdió számára az említett támogatás elnyerése azt jelenti, hogy kialakított művészetpedagógiai módszereit próbára teszi a filmesztétikai nevelésben. A program abból indul ki, hogy a video egyidejűleg alkotóeszköz – akár az ecset, a zsírkréta, a favéső –, és fogyasztási cikk – mint a kávédaráló, a centrifuga, a hűtőláda. Hogy a benne rejlő lehetőségek melyik iránya válik társadalmi csoportok, generációk számára uralkodóvá – gazdasági és politikai meghatározói mellett –, a pedagógia egyik, mulaszthatatlan kérdései közé tartozik. A program elvileg három szakaszban valósul meg, mintegy szerves egységben a Stúdió korábban kialakított tematikájával. A megtett első lépések azt igyekeznek föltárni, hogy a mai magyar gyerekek (illetve közülük azok, akik résztvevői az Atlantis Stúdió programjának) miként jutnak vizuális élményekhez. Milyen filmeket néznek és mit/hogyan kezdenek – kezdenek-e valamit – velük? Mint Csizek Gabriella elmondta: előzetes felméréseik szerint a 8–10 évesek elsősorban a „könnyű műfajt" ismerik és kedvelik, az úgynevezett tiltott filmek után áhítoznak, s nincsenek – vagy megoszthatatlanok – mély, maradandó filmélményeik. Barátaikkal, esetleg szüleikkel együtt nézik, de például nem beszélik meg azokat: nincs mit mondani róla, hiszen látták. Ez a helyzet sok mindennek a következménye, a felgyorsult társadalmi folyamatoknak csakúgy, mint annak, a gyerekeket nem vezetik avatott felnőttek, akik bevezetnék őket a filmnézés rejtelmeibe. Persze ez nem is csoda: a felnőttek éppen úgy nem beszélik meg, vagy ha igen, csak közhelyekben, klisékben az általuk látott filmeket.

„Egymás után nőnek fel generációk – fogalmazza meg Deli Bálint Attila –, melyek nincsenek birtokában sem a film, sem filmhez való viszonyuk elemi ismeretének, miközben idejük egyre nagyobb hányadát filmnézésre fordítják. Ennek „kézzelfogható" a társadalmi veszélye. A gyerekek mint naiv befogadók kiszolgáltatottak a filmnek s a filmen keresztül a filmgyártás mögöttes hatalmainak: valósággá lesz a mese és mesévé az igaz. Sajátos paradoxont rejt az a tény, hogy gyerekeknek felnőttek csinálnak filmeket. A hiteltelen, hamis, a gyermeki lét problémáit infantilizáló, vagy másik végleten idillikusnak feltüntető filmkínálat végső soron elidegeníti a gyereket önmagától. Attól, ami ő: hogy gyerek."

Az első év feladata tehát az lesz, hogy felmérje a gyerekek filmben való tájékozódását, megalapozza a továbbiakat, amikor már mélyebben foglalkoznak az egyes műfajokkal. A második évben éppen ez történik: a műfajok sajátosságait beszélik meg – konkrét művek elemzése alapján. Ugyancsak lényeges része a programnak, hogy egyes filmek és művelődéstörténeti párhuzamaik elemző és játékos feldolgozása során a gyerekek fölépíthetik élet- és világlátásuk szemléleti alapjait. A harmadik szakaszban az alkotás lép előtérbe: a gyerekek – mintegy stábként – gyakorlatilag alkotótársakká válhatnak. A lényeg – miként a Stúdió vezetői megfogalmazzák – a hiteles gyermekkultúra közvetítése, gyermekművészet alakítása. Hiszen a mai gyerekek többsége – miközben ismeretekben látványosan gyarapszik – érzelmi, szellemi és esztétikai szükségleteit tekintve nélkülöz.

Az Atlantis Stúdió csoportjai jelenleg – szombatonként – az V., Arany János u. 12. szám alatti Aero-klubban tartják foglalkozásaikat. Aki szeretné, hogy gyermeke részt vegyen egy ígéretes kísérletben, itt megtalálhatja őket.

Cs. E.

Böngésző

E havi Böngészőnkben az újdonságok, a sajátos képességű, egyéni kivitelezésű videokészülékek kerültek a fókuszba, s a nyugatnémet Video magazinból átvett táblázataink élmezőnye is átrendeződött kissé a múlt hónapban kialakult sorrendhez képest.

A hifi-sztereó készülékeknél a dobogós helyek nem változtak, de felzárkózott a legjobbakhoz a Telefunken A 1200 típusú S-VHS videója. Az egyedülálló formatervezésű, nagyméretű, korong alakú, a 990 P-hez hasonló, tetszetős összhatású videomagnó márkatulajdonosa a francia Thomson csoportba tartozik. E típus azonban azonos a JVC HR-S 5000 EG-vel, amely a megosztott első helyen áll. Az A 1200 5. helyét főként gyengébb hangja indokolja, videoátvitele VHS-nél 2,5 MHz, S-VHS-nél 5 MHz volt. Zajszintje átlagos, képélessége tiszta, és long-play üzemben sincsen jelentős minőségromlás a normál üzemmódhoz képest. A másik debütáló s egyben a VHS gépek között is rögtön élre ugró típus a Panasonic NV-F70. Formája sajátos: ajtó fedi a „kezelőszervi" részt és a kazettarekeszt. Képsebessége folyamatosan szabályozható, 1/25-szöröstől 9-szeresig. Képvágások zavarmentességének biztosítására a fejdobban törlőfejet alkalmaznak, amely korábban csak a stúdiótechnikában volt használatos. Külön érdekessége, hogy intervallumfelvétel készítésére is alkalmas. Intervallumai 2 mp üzem- és 4 mp szünet időből állnak, így 24 órás felvétel készíthető egy 4 órás szalaggal. Mind kép-, mind hangminősége igen jó.

A monó rekorderek között változatlanul a VS–38 11 áll az első helyen, melynek teletextje memóriásan programozható. Hazai műsorok felvételéhez ezt nem lehet közvetlenül használni, és sokba is kerül. Az újdonságok között említésre érdemes az ITT - Nokia VR–3929 típusú videomagnója, amely teljesen új képjavító eljárásával kiemelkedő felvétel minőséget produkál e kategóriában.

A kamkorderek között a JVC GF S 1000-es és Philips VKR 9500 S-VHS típusok kerültek a megosztott első helyre. Ezek a gépek minden olyan szolgáltatással rendelkeznek, melyek elvárhatók tőlük: Képük rajzolata éles, készíthetők velük hifi-sztereo felvételek, „tudják" az inzertsnittet, első másolatuk jó. Összetett képek zoomolása során ugyan előfordulhatnak hibák, de ezek egyelőre a drága félprofi gépeknél sem küszöbölhetők ki.

Helyezés	Típus	Rendszer	Ár nyugatnémet márkában	Hang	Kép	Szolgáltatások	Felszereltség	Összesen	A magazin minősítése
SZTEREÓ ÉS HI-FI KÉPMAGNÓK									
1	Blaupunkt RTV–910	S-VHS	3000	38	18	24	10	90	nagyon jó
1	JVC HR–S5000EG	S–VHS	3300	37	18	25	10	90	nagyon jó
1	Mitsubishi HS–E70	S–VHS	3000	37	18	25	10	90	nagyon jó
1	Panasonic NV–FS1	S–VHS	3000	38	18	24	10	90	nagyon jó
5	Telefunken A 1200	S–VHS	3000	37	18	24	9	88	nagyon jó
6	Panasonic NV–F70EG	VHS	2000	32	18	25	10	85	nagyon jó
7	JVC HR–D70EG	VHS	2900	33	18	25	7	83	nagyon jó
8	Panasonic NV–D80EG	VHS	2800	32	18	24	8	82	nagyon jó
8	Blaupunkt RTV–900	VHS	2800	32	18	24	8	82	nagyon jó
8	Fisher FVH–D55HV	VHS	2400	32	17	24	9	82	nagyon jó
8	ITT VR 3998	VHS	2400	32	17	24	9	82	nagyon jó
8	Sanyo VHR–D700G	VHS	2400	32	17	24	9	83	nagyon jó
13	Akai VS–A77EOG	VHS	1900	30	17	25	9	81	nagyon jó
13	Universum 2186	VHS	1898	30	17	25	9	81	nagyon jó
13	Loewe OC 570H	VHS	2700	30	18	23	10	81	nagyon jó
13	Sanyo VHR–D4710	VHS	2400	32	16	24	9	81	nagyon jó
13	Sony SL–HF950ES	Super-Beta	2600	35	18	22	6	81	nagyon jó
13	Sony EV–S850PS	Video–8	3000	31	18	24	8	81	nagyon jó
19	Hitachi VT–585E	VHS	2700	29	17	24	10	80	nagyon jó
19	Toshiba V700	VHS	1850	32	17	23	8	80	nagyon jó
21	Blaupunkt RTV–800	VHS	1900	29	17	23	8	77	jó
21	Siemens FM586	VHS	1900	26	16	25	10	77	jó
21	Sony EV–S650	Video–8	2300	32	17	21	7	77	jó
21	JVC HR–D530EG	VHS	2400	32	18	20	7	77	jó
25	Grundig VS–540	VHS	1850	26	16	24	10	76	jó
25	NEC DX–4000G	VHS	2400	28	16	24	8	76	jó
25	Telefunken A 990P	VHS	2300	31	18	20	7	76	jó
25	Telefunken A 980P	VHS	1900	30	19	20	7	76	jó
29	Blaupunkt RTV–740	VHS	1800	29	15	23	8	75	jó
29	Philips VR 6970	VHS	2000	30	19	19	7	75	jó
MONÓ KÉPMAGNÓK									
1	Akai VS–38 II	VHS	1700	30	11	24	9	74	jó
1	ITT 3938 VPS	VHS	1800	30	10	25	9	74	jó
1	Mitsubishi HS–E30	VHS	1300	32	11	23	8	74	jó
1	Mitsubishi HS–E20	VHS	1200	32	11	23	8	74	jó
5	JVC (HR–D 700)	VHS	1600	31	11	22	9	73	jó
6	Akai VS 38	VHS	1400	32	11	22	7	72	jó
6	Mitsubishi HS–E10	VHS	1100	32	11	22	7	72	jó
6	Sharp VC–810G	VHS	1900	30	11	23	8	72	jó
9	ITT Nokia VR–3929	VHS	1150	33	9	23	6	71	jó
9	Fisher FVH–P10KV	VHS	1100	32	10	22	7	71	jó
9	Akai VS–22EOG	VHS	1100	31	12	21	7	71	jó
9	Sanyo VHR–4300	VHS	1300	31	11	22	7	71	jó
9	Sanyo VHR 3310G	VHS	1300	27	11	25	8	71	jó
9	Philips VR 6670/02	VHS	1500	28	11	25	7	71	jó
9	Panasonic NV–D48	VHS	1800	30	11	22	8	71	jó
9	Blaupunkt RTV–330	VHS	1600	30	10	23	8	71	jó
9	Panasonic NV–G21	VHS	1600	30	10	23	8	71	jó
18	Blaupunkt RTV–720	VHS	1800	30	11	21	8	70	jó
18	Blaupunkt RTV–660	VHS	1500	30	11	21	8	70	jó
18	Panasonic NV–G45	VHS	1500	30	11	21	8	70	jó
18	Blaupunkt RTV–320	VHS	1400	29	10	23	8	70	jó
18	Panasonic NV–G12	VHS	1400	29	10	23	8	70	jó
18	Saba 4B20	VHS	1400	31	11	21	7	70	jó
18	Sharp VC–T410	VHS	1100	29	11	23	7	70	jó
25	Blaupunkt RTV–560	VHS	1300	30	11	21	7	69	jó
25	Panasonic NV–G40	VHS	1300	30	11	21	7	69	jó
25	JVC HR–D320	VHS	1100	31	10	21	7	69	jó
25	JVC HR D300 E 6	VHS	1400	32	11	19	7	69	jó
25	Mitsubishi HS–349	VHS	1400	31	11	19	8	69	jó
25	Hitachi VT 425E	VHS	1500	30	11	21	7	69	jó
25	Grundig VS–460	VHS	2000	28	11	22	8	69	jó
32	Sanyo VHR–4100G	VHS	1100	30	10	22	6	68	jó
32	Sharp VC–A202	VHS	1100	26	11	24	7	68	jó
32	Siemens FM 562	VHS	1200	27	11	23	7	68	jó
32	ITT VR 3928 VPS	VHS	1400	27	11	23	7	68	jó
32	Grundig VS–410	VHS	1300	29	9	22	8	68	jó
32	Hitachi VT–255E (VPS)	VHS	2400	27	10	23	8	68	jó

Helyezés	Típus	Rendszer	Ár nyugatnémet márkában	Hang	Kép	Szolgáltatások	Felszereltség	Összesen	A magazin minősítése
KAMKORDEREK									
1	JVC GF–S1000	S-VHS	6000	37	18	21	10	86	nagyon jó
1	Philips VKR 9500	S–VHS	6000	37	18	21	10	86	nagyon jó
3	Sony CCD–V200 Pro	Video–8	4500	33	18	24	10	85	nagyon jó
4	Sony CCD–V90	Video–8	4000	33	15	23	9	80	nagyon jó
4	Fuji M600	Video–8	4000	33	15	23	9	80	nagyon jó
6	Panasonic NV–MS1	S-VHS	4500	37	12	20	9	78	nagyon jó
6	Blaupunkt CR–2000S	S–VHS	4500	37	12	20	9	78	nagyon jó
8	Canon E–708	Video–8	4000	32	12	23	9	76	nagyon jó
8	Loewe Profi–810	Video–8	3500	32	14	22	8	76	nagyon jó
10	Bauer VCC 826	Video–8	4000	33	12	21	9	75	nagyon jó
10	Blaupunkt CR–8010	Video–8	3900	33	12	21	9	75	nagyon jó
10	Metz 9629	Video–8	4000	33	12	21	9	75	nagyon jó
10	Loewe Profi 800	Video–8	3500	32	14	22	7	75	nagyon jó
14	Blaupunkt CR–8000	Video–8	3500	32	12	22	8	74	jó
14	Canon E–77	Video–8	3200	30	13	23	8	74	jó
14	Sony CCD–SPS	Video–8	3600	30	13	23	8	74	jó
14	Nikon VN–810	Video–8	4000	32	12	22	8	74	jó
18	Canon E–70	Video–8	3000	30	13	23	7	73	jó
18	ITT VM–C3888	VHS–C	3400	32	11	22	8	73	jó
18	HVC GR–45	VHS–C	3500	32	11	22	8	73	jó
18	Kyocera KD–3010	Video–8	3500	31	13	22	7	73	jó
18	Minolta 8100	Video–8	3500	31	13	22	7	73	jó
18	Nordmende CV–2201	VHS–C	3500	32	11	22	8	73	jó
18	Pentax PV–850	Video–8	3500	31	13	22	7	73	jó
18	Philips 6840	VHS–C	3500	32	11	22	8	73	jó
18	Saba VM–6990	VHS–C	3500	32	11	22	8	73	jó
27	Bauer VCC 526	VHS	3700	32	11	20	9	72	jó
27	Bauer VCC 616	VHS-C	3600	32	11	21	8	72	jó
27	Blaupunkt CR–1800	VHS	3700	32	11	20	9	72	jó
27	Blaupunkt CR–5000	VHS–C	3600	32	11	21	8	72	jó
27	Grundig VS–170	VHS	3700	32	11	20	9	72	jó
27	Grundig VS–C60	VHS–S	3600	32	11	21	8	72	jó
27	Metz 9625	VHS–C	3600	32	11	21	8	72	jó
27	Panasonic MC–10	VHS	3600	32	11	21	8	72	jó
27	Panasonic NV–M7	VHS	3700	32	11	20	9	72	jó
27	Philips VKR–6850	VHS	3700	32	11	20	9	72	jó
27	Sharp VL–C750	VHS–C	3700	30	11	22	9	72	jó
38	Grundig VS–IC40	VHS–C	3000	31	11	22	7	71	jó
39	Canon VM–E2	Video–8	3000	31	11	22	6	70	jó
39	Panasonic NV–MC6	VHS–C	2900	31	11	22	6	70	jó
39	Sanyo VM–D5P	Video–8	3700	30	14	18	8	70	jó
39	Sharp VL–C650	VHS–C	3000	30	11	21	8	70	jó

Kevesebbért többfélét

Tavalyi kazettanéző sétánk óta jó néhány változás történt. Mindenekelőtt: a videomagnók továbbra is nagy mennyiségben áramlanak az országba. Az itthoni boltokban kapható kazetták választéka pedig nagyjából kétszeresére nőtt.

Kedvező változás, hogy az állami üzletek is javították kínálatukat. A magánkereskedők elônyét azonban így sem tudták ledolgozni. A standard kazetták, TDK HS, SKC PG mellett előretörtek a High-Grade, a RAKS HG és a Goldstar HG kazetták. Ezeknek elsősorban a jó képminőség az erősségük.

A készletek nagyobb részét még mindig a 120 perces kazetták teszik ki, de 1988-hoz képest észrevehetően megnövekedett a 195, illetve a 240 perces kazetták aránya. A Westend udvarban működő Digital Music idén is kitűnt széles választékával, s itt most is vásárolható Beta Sony L–750, 600 forintért. Nemcsak ebben a boltban kaphatók viszont az egyre népszerűbb EXTRA-HIGH-GRADE (EHG) kazetták. A fővárosban elsősorban a TDK képviseli ezt a technikát, és emellett hozzá lehet jutni már Sony VHG-hifi, valamint GOLDSTAR SHG-hifi kazettákhoz is – igaz, nem teljességre törekvő körutunkon kizárólag konvertibilis valutáért árusító üzletekben láttuk.

Ha a múlt évben felhívtuk a figyelmet arra, hogy vásárlás előtt érdemes több helyen is érdeklődni, ez most még inkább érvényes. Bár az árak átlagosan 15-20 százalékkal csökkentek, az egyes üzletekben tapasztalható árkülönbségek jóval magasabbak lettek az elmúlt időszakhoz képest. Az állami szektor megint lépéshátrányba került. Talán csak az OFOTÉRT maradt versenyképes az áraival. A TDK HS videokazetta esetében – amely valószínűleg a legelterjedtebb típus – szinte elképesztő helyzet alakult ki. A két szélső értéket a Szt. István körúti Hifi VIDEO – 570 forinttal és a KERAVILL 995 forinttal képviseli, az átlagár nagyjából 600 forint.

A közeljövőben újabb árcsökkenés nem várható a kereskedők szerint. Így viszont továbbra is érvényes a tavalyi észrevétel: a drága osztrák piacon még mindig sokkal olcsóbb a videokazetta, mint Magyarországon. Akinek a zsebében lapul néhány dollár vagy nyugatnémet márka, a hazai úgynevezett dollárboltokban is olcsóbban hozzájuthat a kívánt portékához, és utaznia sem kell.

Bihari Tamás

A FŐVÁROSBAN ÉRTÉKESÍTETT VIDEOKAZETTÁK KÍNÁLATÁBÓL, ÁRAIRÓL

	Műsoridő perc	DIGITAL MUSIC (Ft)	INTERAG HILTI (Ft)	KERAVILL (Ft)	HI-FI VIDEO (Ft)	METROPRINT (Ft)	RAVILL AIWA (Ft)	RAVILL ELEKTRO (Ft)	SKÁLA METRO (Ft)	LABIRITMUS (Ft)	HIFI Computer (Ft)	FÉNYSZÖV (Ft)	OFOTÉRT Váci u. (Ft)	OFOTÉRT SABA (DM)	INTERTOURIST (USA dollár)	UTASTOURIST (USA dollár)	RIGLER ELECTRONICS (Ft)
1. JVC HR	180	600				650				600							
2. SONY Dynamicron	180	600								600	600		588	2 db 18			
3. TDK HS	180	650		995	570		869			610	650	730	588		7,50		
4. TDK E-HG	180	850								800			824		8,50	8,50	
5. TDK HD	180												1000				
6. SKC PG	180		818	818		818			818								
7. RAKS HG	180			830			830	830	830								
8. GOLDSTAR	180							409	519								4,99
9. GOLDSTAR HG	180																7,50
10. GOLDSTAR SHG Hi-Fi	180																8,90
11. KODAK	180											840	588				
12. SONY VHG Hi-Fi	180													17			12
13. SONY Dynamicron	120												530	2db 16,80			
14. PANASONIC SP	195	700											647		6,80	6,80	
15. SONY DX	195	700											647		7,80		
16. MAXELL EX	195				600					680							
17. TDK HS	195	700										700					
18. TDK HS	240										800	910					
19. MAXELL EX	240									780							
20. PHILIPS HG	240												941				
21. BASF EQ	300				870												
22. BETA SONY L–750		600			700												

A kölcsönzőkről, -től?, -ből?

Lapunkban most első alkalommal tekintjük végig a főváros videokölcsönzési lehetőségeit. Mint táblázatunk is mutatja, a piacot a magánvállalkozók uralják, bár kétségtelen, hogy napjainkra csak kevesen kapcsolódtak be ebbe az üzletágba. A videokölcsönzés magas árai ellenére sem tartozik a legjövedelmezőbb szolgáltatások közé – állítják a szakemberek –, mivel egyre többen rendelkeznek saját készülékkel. Néhány kölcsönző például már a nagyobb bevételt és biztosabb megtérülést ígérő lízingelésbe is belefogott.

A kölcsönzők piacának kis mérete nemcsak az érdeklődők számára egyszerűsíti az áttekintést, de az üzletvezetők helyzetét is könnyíti valamelyest. A kölcsönzők – úgy tűnik – jól ismerik egymást, áraik – valószínűleg egy megállapodás eredményeként – viszonylag egységes képet mutatnak. Jóval nagyobb azonban az eltérés a különböző üzletek által kínált gépek minőségében és korszerűségében. Most csak a kamerákról és a kamkorderekről tennénk néhány észrevételt, hiszen a lejátszókról, az asztali képmagnókról és a televíziókról rendszeresen megjelenő tesztjeinkben bőséges információval szolgálunk.

Nem szeretnénk lebeszélni olvasóinkat arról, hogy kamerát kölcsönözzenek, hiszen ezek a készülékek napjainkban is jól használhatók. A Panasonic A 1 például hasonló szolgáltatásokat tud nyújtani, mint a fotózásban egy amatőr boxgép, s a Panasonic A 2-vel is kitűnő családi felvételek készíthetők. Az azonban kétségtelen, hogy az elmúlt három esztendőben a szakemberek a „külön kamera-külön felvevő" elrendezés helyett a kamkorderek fejlesztésére koncentráltak. A hazai kölcsönzők viszont nem tartottak lépést ezekkel a változásokkal, kínálatukban jórészt csak igen szerény, kommersz szolgáltatási minőséget képviselő kamkorderek szerepelnek.

A kölcsönzés során a korszerűség mellett számos egyéb szempont is előtérbe kerülhet. A magánkölcsönzők például sokkal szélesebb választékkal rendelkeznek, mint az Iparcikk Kölcsönző. Az utóbbi javára szól viszont, hogy a kínálatát képviselő kétféle rekorderből közel kétezer darab található a raktárban. Így, aki biztosra akar menni, annak az állami kölcsönzőt kell felkeresnie. A maszekokat a személyes látogatást megelőzően érdemes felhívni telefonon, mert elképzelhető, hogy a keresett videokészüléket vagy kamerát éppen kikölcsönözték valakinek. Ezzel egy felesleges út megspórolható. Nem szabad viszont sajnálni az időt egy hosszabb utazásra – a város szélén vagy éppen a centrumban levő kölcsönző megközelítésére – ha valaki hosszabb időre szeretne kikölcsönözni egy készüléket. Hiszen egy első látásra jelentéktelennek tűnő 50-100 forintos árkülönbség több hét alatt már nagyobb megtakarítást, illetve felesleges pénzkidobást eredményezhet.

Két üzlet a váratlanul kialakuló esti és hétvégi programokhoz is tud videokészüléket biztosítani: a Simándi utcai kölcsönző éjjel-nappali, a Törökőr utcai pedig vasárnapi nyitva tartással (is) üzemel.

A kölcsönzés, egy-egy készülék kiválasztásának körülményeit erősen befolyásolja, hogy az üzleteket kevesen látogatják. Nincsen tülekedés, sorban állás nélkül, nyugodt körülmények között lehet végignézni a kínálatot. A készülékek megismeréséhez a kiszolgálók is bőséges felvilágosítással szolgálnak, udvariasak, készségesek. A piac e tekintetben is egységesnek mutatkozik, jó tapasztalatokat szereztünk az állami és maszek üzletekben egyaránt.

Sz. I.

Kereskínál

Rovatunkban ingyen közzétesszük magánszemélyek 100 szótagnál nem hosszabb szövegű hirdetéseit. Levélben kérhetik gyári vagy házilag felvett, de megunt műsoros kazettáik, valamint „üres" kazettáik, prospektusaik, televízióik, monitorjaik, képmagnóik, kameráik hirdetéseit.

● Jó minőségben, magyar hanggal megvételre keresem a Házibuli I–II. és az Éretlenek című filmeket. Sárkány Istvánné, 1203 Bp., Baross u. 46. fsz. 1.

● Eladó TEC–3832 VCR, kábeltuneres, féléves video, átjátszó kábelekkel, 37 000 forintért és Commodore 116-os számítógép joystick-fordítóval, magnóval és 2 db gyári programmal 10 000 forintért. Böszörményi Zoltán, 6600 Szentes, Dr. Uhlár István u. 2/A. (este).

● Eladó Sony SL-C24PS video, 20 db házilag másolt, jó minőségű filmmel és kazettákkal. Szörcsök Zsolt, 8800 Nagykanizsa, Miklósfa u. 2/A.

● Új video eladó. Pal-Secam, SCART, távirányító van. T.: 67/13-818 (17 óra után).

● Keresem a Mitsubishi HS–347 típusú videomagnó magyar nyelvű kezelési utasítását. Csiszár László, 2510 Dorog, Somogyi u. 40.

● FUNAI VCR–5400, Fisher FVHP–618, Seltron VH–600 RC, Panasonic NV–230 és

A FŐVÁROSI VIDEO-

A kölcsönző címe	Telefon	Nyitvatartás	Lejátszók	Ár	Asztali képmagnók	Ár	Kamerák	Ár
Kulcsár László Bp. XIV., Törökőr u. 59.	634-100	H–P: 9-15 Szo: zárva V: 9-10	Orion VP 245 RC	550 Ft/nap	Orion 2979 FISHER VS 8000 (háromnormás) SHARP (háromnormás)	650 Ft/nap	JVC 6X N7 (autofókuszos)	1500 Ft/nap
Frei József Bp. VII., Majakovszkij utca 88.	216-445	H–P: 10–18 Szo: 9–12	Samsung VB 910 SEG VCP 4000	500 Ft/nap 2500 Ft /hét 5500 Ft/hét	UNIVERSUM	600 Ft/nap 3300 Ft/nap 6500 Ft/nap	—	—
Tóth Zoltán Bp. XV., Simándi u. 53.	842-983 (üzenet-közvetítés)	éjjel-nappal	Orion VP 225	400 Ft/nap 1200-1400 Ft/hét		—	Grundig FAL 12 Nordmende	1000-1200 Ft/nap 1000-1200 Ft/nap
Lesznekné Magyari Judit Bp. IX., Bakáts tér 8.	174-604	H–P: 14–18 Szo: 10–13	Samsung VX 972 Funai VIP 3000	500 Ft/nap	ITT 3918 UNIVERSUM VR 2375 KT Orion VH 2600	600 Ft/nap	Panasonic A1 Panasonic A2	1300 Ft/nap 1500 Ft/nap
Dóra László Bp. XVII., Pesti u. 37.	299-964 (üzenet-közvetítés.)	H: 10–15 K–P: 10-18 Szo: 10–13	Samsung Tactics Gold Star Orion	500 Ft/nap	JVC Panasonic Elin ESC	650 Ft/nap	Panasonic A1 JVC (autofókuszos)	1000 Ft/nap 2000 Ft/nap
Iparcikk Kölcsönző Bp. V., Váci u. 42.	181-422	H–P: 10–18 Cs: 10–20 Szo: 10–14	—	—	JVC HRD 171 JVC HRD 211	400 Ft/nap 1900 Ft/nap 4000 Ft/nap csak lizingelik: 1950 Ft/hó 3 éven át, ezt követően a bérlő tulajdonába kerül a készülék	—	—

NVG 12EE, Samsung VX–972 és ITT típusú videókhoz magyar nyelvű fordítást adok, egyéb típusok fordítását is vállalom. T.: 865-912.

● Keresem JVC 7255–EE (M) színes tv és Fisher FVH-P1 DK videomagnó kapcsolási rajzát. Eladó AIWA AD-R450 Auto Reserve Deck és Sony ST-JX 35L digitális sztereó tuner. Makra István, 6800 Hódmezővásárhely, Ráday u. 8.

● Gépkocsi-akkumulátorral is üzemeltethető, eredeti Supra vagy Orion japán, folyamatosan lejátszó videomagnó (totál automata rendszerű, infravörös távirányítóval) bécsi áron eladó. T.: 297-647/172 mellék (8–12 óráig és 13–15 óráig).

● Jó minőségű videofilmeket cserélnék, illetve eladnék. Samu István, 9200 Mosonmagyaróvár, Árvácska u. 18.

● Eladó SONY V8 AF típusú, 2,6 kilós kamkorder, távműködtetővel, előtétlencsékkel, nagy teljesítményű akkumulátorral, reflektorral és más különleges optikai és egyéb tartozékokkal. Irányár: 160 000 Ft. T.: Kelemen Kornél, 567-095.

● Grundig VS 150 videokamkorder tartozékokkal eladó. Pongó Lajos, 3524 Miskolc, Jósika u. 23. IV/1. T.: 46/61-353.

● Bármilyen témájú, jó minőségű filmeket adok Commodore +4-es programokért. Marczi Attila, 4200 Hajdúszoboszló, Szamuely u. 4. fsz. 2/A.

● Egy-két éves hifi-sztereó videóra vagy mono videorekorderre és színes tv-re cserélném sportos karosszériájú, extrákkal felszerelt Lada gépkocsimat: Palásti Zsolt, 6348 Érsekhalma, Pf. 656.

● Keresem megvételre jó minőségben, magyar hanggal a Vissza a jövőbe I–II. és a Dirty Dancing című filmet. Németh Gábor, 3200 Gyöngyös, Élmunkás u. 52.

● Jó minőségben átvenném az alábbi filmeket: Police Academy V., Csillagok háborúja, A birodalom visszavág, A Jedi visszatér, Rocky III. Jáger Sándor, 9400 Sopron, Május 1. tér 40.

● Eladó egy garanciális Sony trinitronos, sztereó, színes tv 55 cm-es képátmérővel és egy Toshiba Compact Disc Player (lézerlemezjátszó). Benedek Ferencné. Telefon: 499-951.

● Keresem jó minőségben, átmásolásra vagy megvételre a Kincs, ami nincs című filmet, magyar hanggal vagy hangalámondással, Bud Spencer és Terence Hill főszereplésével. Baumgartner Ildikó, 9437 Hegykő, Kun B. u. 16.

● GHV 1223P gyártmányú HQ videorekorder, távirányítással 36 000 forintért vagy részletfizetés esetén 10 000 Ft előleg plusz 9 × 3000 forintért eladó. Kardos József, 2600 Vác, Haraszti E. u. 41.

● Mitsubishi 710E hordozható képmagnó, kamerával, akkuval eladó. A magnó két hétre programozható, távirányítású, sztereó, utóhangositási, inzertálási lehetőséggel. Irányár: 160 000 Ft, Telefon: Pölte 699-294.

● Toshiba V83 CZ videomagnó 3 hónapos, eladó. Ugyanitt Orion Dália színes tv, nagyképernyős, 29 program, távirányítós, garanciális, igényesnek, családi okok miatt eladó. Ambrus Péter, 1213 Budapest, Mázoló u. 24. IV/18.

● Önálló DISCO-programok összeállítását vállalom, kizárólag Euro-Italo disco műfajban. Varga Jenő 8900 Zalaegerszeg, Hegyalja u. 11/a.

● ITT Nokia videomagnó (9 hónap garancia) 40 000 forintért eladó. Ha megveszi, ajándékba kap egy jó minőségű, két filmet tartalmazó videokazettát. Levélcím: Papp László, 1096 Budapest, Aszódi u. 18–20.

● Panasonic NV–460, illetve G10 videokészülékbe videofej eladó. Telefon 17 óra után: 572-469.

● Keresem a Video Magazin 1–4. és 7–11. számait, valamint olyan társakat, akik egyéni műholdvevő berendezéssel rendelkeznek és jó minőségű sztereo zenei műsorokat tudnának nekem felvenni. Főleg clipek érdekelnek, kazettát küldök. Virágh László, 6900 Makó, Hunyadi u. 15/B. II/7.

● Megunt műsoros videokazettáimat eladnám. Kalmár Koppány, 6000 Kecskemét, Károlyi u. 16.

● Megvenném vagy fénymásolás céljából Panasonic NV–460 típusú magnó kapcsolási rajzát. Zónai Tibor, 6500 Baja, Kodály u. 2/14.

● Megvenném Philips VR 6285/02 videomagnó műszaki rajzát. Török János, 7300 Komló, Gorkij u. 32.

● Másolás vagy vásárlás céljából keresem a Fisher FVH P20S videorekorder magyar nyelvű kezelési utasítását, utánvétellel. Másolás esetén visszaküldöm. Kovács István, 2760 Nagykáta, Zrínyi u. 27/a.

● Német nyelvű, jó minőségű filmek magyar nyelvű fordítását kérném, ármegjelöléssel. Horváth Zsolt, 9600 Sárvár, Alkotmány u. 27.

● Megvenném a Video Magazin 1–7., 9., 10., 14., és 17. számait. Verdes Miklós 4025 Debrecen, Erzsébet u. 14.

● Keresem a Video Magazin 13. és 17. számát, valamint a Hifi Magazin legelső számát. Leiter Tibor, 4033 Debrecen, Mátyás király u. 1., telefon: 52/35-259.

● Keresem lehetőleg magyarul vagy németül, másolható minőségben a következő filmeket: Poltergeist III., Rövidzárlat II., Ghostbusters II., Scrooped, Willow, Critters II., I. F. O., vagy bármelyik Steven Spielberg-, illetőleg George Lucas-produkciót. Kovács S. Zsolt, 2509 Esztergom-Kertváros, Dobó u. 67.

● Eladó egy ITT VR 3946 Digicontrol típusú videomagnó 42 000 forintért. Tóth János, 7140 Bátaszék, Deák F. u. 114.

● Kiváló minőségű, magyar hangalámondásos filmvígjátékokat keresek, másolás céljából, alacsony térítés ellenében. Ajánlatokat és listát kérek. Török Attila, 6500 Baja, Szenes u. 12.

● MSX rendszerű számítógép igen olcsón eladó vagy színes monitorra cserélhető. Jancsin Ferenc 5600 Békéscsaba, Lencsési út 8., telefon: 66/39-827.

● Vámkezelt, vadonatúj Panasonic-National VHS-C Movie NV-MC10EN, extrákkal, bizományinál olcsóbban eladó. Telefon: 612-570.

● Másolás céljából keresem, jó minőségben, térítés ellenében a következő filmeket: Hatosfogat, Rio Bravo, Apacserőd, Asszonylázadás, Délidő, Lopakodó hold, 73-as Winchester, Az apacs. Német nyelvű is érdekel. Meskó Gyula, 1023 Budapest, Zsigmond tér 8.

● Új videolejátszó, végtelenített lejátszással eladó. Orbán György, 3530 Miskolc, Vándor S. u. 17. Telefon: 46/86-186.

● Felvétel céljából keresem az alábbi filmeket: Love Story, Végtelen szerelem, A dalban élek. Cserébe felajánlom a Démon, a Dögölj meg, kedvesem!, a Nagy kölyök és a Hair című filmeket, vagy térítés is szóba jöhet. 4200 Hajdúszoboszló, Dózsa Gy. u. 21.

● Goldstar GHV–1245P típusú videomagnó, alig használt állapotban jótállással, olcsón eladó. Újvári György, 2364 Ócsa, Bethlen G. u. 16.

● S-VHS rendszerben felvett videofilmeket vennék, vagy cserélnék. Super VHS rendszerű videorekorder-tulajdonosokkal felvenném a kapcsolatot. Telefon 17 óra után: 651-559.

● Sharp VC 483 video (3 fejes) megkímélt állapotban, igen jó funkciókkal 37 000 forintért eladó. Molnár Dénes, 2400 Dunaújváros, Kommunarszk krt. 14. IX/1. (este 17 óra után).

KÖLCSÖNZŐK KÍNÁLATÁBÓL

Kamkorderek	Ár	Átjátszók	Ár	Hordozható videók	Ár	Színes tévék	Ár	Egyéb kedvezmények
Panasonic M1 Panasonic M5 (autófókusszal)	2500 Ft/nap 3000 Ft/nap	(8,16,32 mm-es filmről videóra) Panasonic	300 Ft/nap	Panasonic 100 Panasonic 180	1500 Ft/nap 1500 Ft/nap	GVC	250 Ft/nap	A kölcsönzéshez két kezes személyes megjelenése vagy a gép forgalmi értékének letétbe helyezése szükséges. Hosszabb időre szóló bérletnél árkedvezmény.
—		—	—	—	—	—	—	A kölcsönzéshez 2 kezes személyes megjelenése szükséges.
National M3	2000 Ft/nap 4500 Ft/3 nap			Hordozható video kamerával Grundig VS 120	1600–1800 Ft/nap	—	—	A kölcsönzéshez 2 kezes személyes megjelenése szükséges
Panasonic M7	3000 Ft/nap	—	—	Panasonic NV 180	1500 Ft/nap	ITT 3327 Videoton Super Color Orion Colibri	250 Ft/nap	Kamerakölcsönzéshez kettő, a videocikkek kölcsönzéséhez egy kezes szükséges. Péntektől hétfőig csak 2 nap bérleti díját, kamera esetén szombat déltől hétfőig másfél nap bérleti díját kell fizetni.
Panasonic M1 Panasonic M5 Panasonic M7 JVC VHS-C	2480 Ft/nap 2980 Ft/nap 2980 Ft/nap 2480 Ft/nap	—	—	—	—	Beijing	200 Ft/nap	A kölcsönzéshez két kezes szükséges.
—	—	—	—	—	—	Vénusz 1840 (Orion) Thomson (teletextes) Beijing 8303 Beijing 837-1	csak lizingelik: 1840 Ft/hó (3 évig) 2870 Ft/hó 3 (3 évig) 1730 Ft/hó (3 évig) lizingelik 1460 Ft/hó (3 évig) és kölcsönzik: 200 Ft/nap 1000 Ft/hét 2500 Ft/hó	A kölcsönzéshez 1 kezes (kereseti igazolással) szükséges. A lizingelés ideje alatt a kölcsönző állja a javítási költségeket.

ÜRTÉVÉ

PARSAT

ÜRTÉVÉ

ASTRA: EUROPE'S NO. 1. TV. SATELLIT

Március 15–19. között a londoni tv-bemutatón a fenti felirattal hirdette magát az „ASTRA" televízió-műhold, mely február 1-jén a „FILMNET 24" fizető televízió adó műsorával kezdett, majd 5-én bővült az adás négy SKY-műsorral:

SKY CHANNEL – NEWS – MOVIES – EUROSPORT.

A véglegesnek hirdetett csatornabeosztás:

vízszintes – polarizáció – függőleges

1. SCREENSPORT
2. NÉMET
3. SCANSAT TV3
4. SKY – THE DISNEY CHANNEL
5. LIFESTYLE/CHILDREN'S
6. NÉMET
7. SCANSAT TV4
8. SKY CHANNEL
9. SKY EUROSPORT
10. NÉMET
11. FILMNET 24
12. SKY NEWS
13. SKY ARTS
14. NÉMET
15. MTV EUROPE
16. SKY MOVIES

A 2, 6, 10 és 14 csatornák német adók részére vannak fenntartva, a 3 és 7 csatornák kódolt svéd nyelvű adók, a többi angol. Jelenleg csak a FILMNET fizető tv, a többi vétele szabad, postai engedély nem szükséges.

A PARABOLA RT az ASTRA csatornák vételéhez berendezéseket szállít és/vagy a jelenlegieket átalakítja.

Májustól havonta megjelenik a
„PARABOLA MAGAZIN"
melyben a havi műholdas műsorprogramokat és tájékoztató, szórakoztató írásokat, rejtvényeket olvashat.

A PARABOLA „PARSAT MÁRKABOLTJÁT"
– VII., Wesselényi utca–Rózsa Ferenc utca sarkán –
bizományi részleggel június hónapban megnyitja.

Jelenleg hazánkban kereken negyedmillió televíziókészüléken a PARSAT védjegyű berendezések segítségével nézik a műholdas műsorokat. A GELKA és a területi szakvállalatoknál igényelje a PARSAT vevőberendezésekkel a szerelést.

Támogassa a hazai fejlesztést, a hazai ipart!

PARABOLA ELEKTROTECHNIKAI RT
Budapest XIII., Kassák Lajos utca 78. (Róbert Károly krt. 43.)
Postacím: 1553 Budapest, Pf. 19. Telefon: 490-791, 409-964
Telex: 22-3425

Videoberendezések javítása,
áthangolása, színes televíziók
áthangolása, valamint Hi-Fi
berendezések áthangolása és
javítása.
VIII., József krt. 38.
Tel.: 141-216.
Hazai és külföldi garanciális és
készpénzes fekete-fehér és színes
televíziók javítása,
videomagnetofonok áthangolása.
XV., Frankovics M. u. 57–63.
Tel.: 635-225
Nyugati készülékek szervize:
Video- és Hi-Fi berendezések
javítása, áthangolása.
VI., Lenin krt. 94.
Tel.: 311-129

RÁVISZ

SZOLGÁLTATÓ
KISSZÖVETKEZET

**Semmi kétség!
A Rávisz
a segítség!**

A 007-es

Talán kevesen tudják – legalábbis idehaza – hogy James Bond ornitológus volt. A századunkkal volt egyidős, s idén februárban halt meg. Valójában sohasem fogott fegyvert a kezébe, nem vett részt a titkosszolgálatok háborújában, nem harcolt világuralomra törő szuperbűnözőkkel, s nem csereberélgette a kémnőket az ágyában. Ő csak a nevét adta egy regényfigurának, amelynek révén viszont ismertebb lett, mint a saját szakmájában.

A figura kitalálója, megteremtője Ian Lancaster Fleming (1908–1964) angol újságíró volt, aki a háború alatt a Secret Service-nek dolgozott. A szerző a regényeiben – az írogatás csak egyszerű kikapcsolódásnak indult – ügyesen ötvözte saját tapasztalatait az 50-es évek hidegháborús politikájának elemeivel, meglovagolva például az akkori szovjetellenes tömeghisztériát. 1953-ban jelent meg az első James Bond-regénye, a *Casino Royale.* azóta világszerte 92 millió példányt adtak el a könyveiből és 18 nyelvre fordították le azokat. (A 19. várhatóan a magyar lesz. A *Goldfinger*t az ígéretek szerint még ebben az évben olvashatjuk majd.) Shakespeare és Agatha Christie után az angolok harmadik legjobb exportcikke a piacon.

Amikor Fleming még a kéziraton dolgozott, a legnagyobb gondja a névadással volt – megfelelő hangzású, keménységet, határozottságot sugárzó nevet keresett. Jamaicában (figurája is többször megfordult itt) volt egy háza, ahol a szabadságát szokta tölteni, s kedvenc hobbijának, a madármegfigyeléseknek is hódolhatott. Itt került kezébe a világhírű amerikai ornitológus, James Bond egyik szakkönyve, majd hamarosan személyesen is találkoztak. Az eredmény pedig már ismert. Így kommentálta ezt Fleming egy később kelt levelében: „Megragadott ez a rövid, minden romantikától mentes, nagyon férfias angolszász név. Éppen ez volt az, amire szükségem volt."

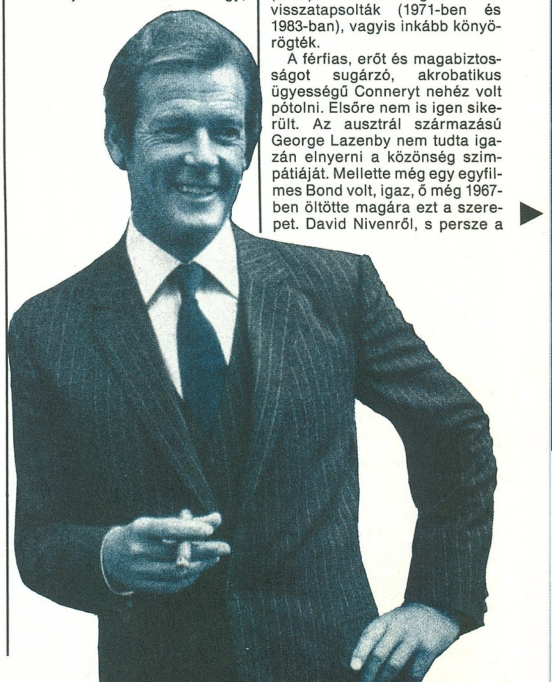
Milyen ember is ez a James Bond: Egy csodalény, akinek különleges képességei vannak ahhoz, hogy a legképtelenebb helyzetekből is kivágja magát, s a legéletveszélyesebb kalandokat is – igazi főhős módjára – élve ússza meg. Fleming regényeiben nem mindig bízik magában, olykor bizonytalankodik, s elutasítja az erőszakot, amelyre rá van kényszerítve. Igen, az erőszakot, amelynek alkalmazására a brit birodalom érdekeinek, s esetenként önmaga védelmében elég gyakran sor kerül. A legfőbb „fegyvere" egyben a védjegye: a 007 a felhatalmazását (is) jelenti – az ölésre. ennek változatos technikájában kétségtelenül nagy szakértelemmel bír, sőt mi több, egyszerűen utolérhetetetlen. De a hidegvérű, határozott, könyörtelen énje mellett van egy másik is, Bond, a játékos. Hiszen ha teheti, szívesen kockáztat, vállalja a veszélyt, a kalandokat, szereti az idegek borzolását. Ám létezik egy harmadik Bond is, a gáláns csábító, a (kém) női szívek meghódítója, aki magától értetődő természetességgel csavarja az ujja köré a szebbik nem képviselőit.

Amikor a 60-as évek elején fölmerült a Bond-regények megfilmesítésének gondolata, az egyik legnagyobb vita a filmjogok megszerzése körül támadt. Ezeken végül három producer – Albert R. Broccoli (esetenként Harry Saltzmannal összedolgozva), a Charles K. Feldman-Jerry Bresler duó, valamint Kevin McClory osztozott. Később Jack Schwartzman személyében csatlakozik majd hozzájuk egy negyedik is. A 17 eddig elkészült Bond-film közül Broccoli 14-et tudhat a magáénak, míg a többiek egyet-egyet. Vagyis a producer Broccoli a sorozat egyetlen „túlélője", akinek a neve az első pillanattól kezdve napjainkig egybeforrott azzal. Ezt megközelítenie csak néhány színésznek sikerült, pl. Bond főnökének, Q-nak, alias Boothroyd őrnagynak (Desmond Llewelyn), a kémfegyverek zseniális kiagyalójának, M-nek (Bernhard Lee) és mindenekelőtt Miss Moneypennynek, akivel Bond kedvesen évődni szokott.

A végrehajtandó feladatoknak az ismerős, állandóan visszatérő személyek által való kiadása szinte rituálisan ismétlődő eseménnyé vált a hagyományőrző, konzervatív angolok legnagyobb örömére, miközben – természetesen a főszereplőn kívül – egy jól érzékelhető kapocs szerepét is betöltötték az egyébként önálló filmekből építkező sorozatban. Rajtuk kívül már csak egy, újra és újra fölbukkanó figura van, a hatalommániában szenvedő őrült ellenfél: Ernst Stavro Blofeld, akit többek között Donald Pleasance, Telly Savalas és Max von Sydow alakított. A legrövidebb fellépése viszont Jan Werichnek volt, akinek a *Te csak kétszer élsz* című filmben éppen Blofeldet kellett volna játszania, de néhány forgatási nap után megbetegedett, s így Donald Pleasance-nek kellett beugrania helyette.

A másik gond az ideális főszereplő megtalálása volt. Sean Conneryre egy napilapban közölt pályázat eredményeként esett a választás, a közönség 10 lehetséges jelölt közül szavazott rá. Ez a 191 cm magas, jóvágású óriás mielőtt James Bondot játszotta volna, résztvevője volt egy Mister Universe versenynek is. Emellett azonban inkább a színpadi alakításairól volt ismert, de a 007 után már ki akart arra emlékezni, hogy klasszikusokat is játszott? Csaknem 5 millió dollárt hozott neki egy olyan figura, amelynek sohasem akart a rabszolgájává válni. Szívből utálta szerepkörét, s nem kevés fáradságába került, hogy a sikerek csúcsán szakítson vele (1967) – később mégis kétszer visszatapsolták (1971-ben és 1983-ban), vagyis inkább könyörögték.

A férfias, erőt és magabiztosságot sugárzó, akrobatikus ügyességű Conneryt nehéz volt pótolni. Elsőre nem is igen sikerült. Az ausztrál származású George Lazenby nem tudta igazán elnyerni a közönség szimpátiáját. Mellette még egy egyfilmes Bond volt, igaz, ő még 1967-ben öltötte magára ezt a szerepet. David Nivenről, s persze a ▶

Casino Royale-ról van szó, amelyet általában szeretnek kihagyni a Bond-filmek közül, lévén inkább szatiráról, vagy ahogyan John Huston, a film egyik társrendezője mondta, „szuperparódiáról" van szó. A következő húzás viszont már szerencsésebbnek bizonyult.

Broccoli és Saltzman ezúttal a népszerű Roger Moore-ra gondolt. Moore főleg a televíziós sorozatai – az *Ivanhoe* és mindenekelőtt *Az Angyal* (The Saint), majd a *Minden lében két kanál* (The Persuaders) – révén alapozta meg karrierjét, játékfilmet azonban viszonylag keveset forgatott. Amikor felkínálták neki a szerepet, ő némi habozás után mondott csak igent. „Szerencsére mindig szerettem a kockázatot. Ebben a szakmában enélkül nem is lehet élni. Amikor rájöttem színészi képességeim korlátaira, úgy döntöttem, csak olyan filmeket vállalok, amelyekben sok mozgásra van szükség, ami elrejtheti tehetségem gyöngéit." A szuperkém szerepe tehát kimondottan ideálisnak tűnhetett számára. Nem is hagyta ki a lehetőséget. Alakításában a figura elődjeihez képest érdekes változáson ment keresztül. Előtérbe került eleganciája, charme-ja, humora, amely olykor öniróniába is átcsapott. Moore nemcsak elfogadtatta ezt az új Bondot (vagyis inkább önmagát), hanem sokak szerint fölül is múlta kollégáit, elsősorban Conneryre gondolva itt persze.

Az 1983-as esztendő különleges év volt. A Bondok párharca néven vonult be a filmtörténetbe. A mozi történetének leghosszabb műsoron lévő sorozatának a kétévenként jelentkező szokásos darabja mellett ugyanis készült egy ellen-Bond is. A figura 30. születésnapjára való tekintettel Jack Schwartzmannak sikerült meggyőznie Conneryt, hogy 12 évvel a kémszereptől való visszavonulása után vállalja el újra egy film erejéig a főszerepet. Így került szembe egymással James Bond és James Bond, az *Octopussy* pedig a *Sohase mondd, hogy sohase* cíművel. A Moore–Connery párharcból végül a közönség (és a pénzemberek) kerültek ki győztesen, mindkét film egyformán nagy sikert aratott.

Roger Moore 7 filmen keresztül, 12 évig vitte a figurát. 57 évesen azonban egyre kevésbé tudott már megfelelni a követelményeknek. Visszavonulása után megint egy olyan „eladható" színészt kellett keresni, aki legalább ennyi ideig képes lesz a kulcsfigura folytonosságát biztosítani. A választás mindenkit meglepett. Az ötödik James Bond Albion egyik neves Shakespeare-színésze, s mellesleg jól menő filmsztára, Timothy Dalton lett. Broccoli számára tulajdonképpen nem volt ő ismeretlen, hiszen eddig már kétszer is felkínálta neki a szerepet, ám mindkétszer nemleges választ kapott. A bemutató után Dalton így nyilatkozott az általa alakított szuperügynökről: (Bond) „nem szuperhős, ő csak egy átlagember. Számomra Bond meggyőződéses idealista, aki azonban képes felismerni kalandjai közben, hogy mi a jó, mi a rossz. Valójában egy kiábrándult és csalódott ember, aki torkig van a hivatásával, de a kötelességtudat nem engedi szabadulni tőle. Egy javíthatatlan romantikus, aki rajong a nőkért..."

James Bond ellenlábasai – a hidegháborús indíttatás örökségeként – a kezdeti időszakban leginkább az oroszok voltak. Az új szelek fújdogolásával párhuzamosan azonban új ellenfelek is születtek: nemzetközi gengszterbandák, szindikátusok és világuralmi terveket szövögető őrült szuperbűnözők, akik, szédületes vagyonnal, káprázatos nőkkel, magánhadsereggel, bérgyilkosokkal, kutatólaboratóriumokkal, sőt olykor saját űrhajógyárral is rendelkeztek. Az oroszokról, alkotott ellenségkép is átalakult, változott: az *Octopussy*ban például mindent megtesznek azért, hogy az áruló szovjet tisztet, aki minden baj okozója is egyben, ne azonosítsák a szovjet kormánnyal, miközben azért azt is sejtetik, hogy az oroszok megtámadnák a Nyugatot, ha nem kéne a válaszcsapásoktól tartaniuk. Ez a motívum föltűnik a legutolsó filmben, *Az élő napfény*ben is, ahol a rossz orosz nemcsak a Szovjetuniót reprezentálja, hanem éppen ellenkezőleg, egy amerikai gengszterrel együtt mind a Nyugatot, mind a Keletet elárulja! *A kém, aki szeretett engem*ben viszont a két titkosszolgálat egymással összefogva számol le az elrabolt atom-tengeralattjárók interkontinentális rakétáival zsaroló bűnbandával.

Amikor 1977-ben „beütött" a *Csillagok háborúja*, s új időszámítás kezdődött a filmművészetben, Bondnak is új ellenfelet kellett nézni. Elvégre ki lesz az a néző, aki a káprázatos űroperák lézercsatái láttán holmi földi összecsapásokkal is megelégszik? A sorozat – azaz inkább Crhistopher Wood forgatókönyvíró – fölvette a kesztyűt, s egy kellően gonosz fickó személyében méltó ellenlábast adott Bondnak.

Ez az őrült ezúttal az emberiséget akarja kipusztítani egy gyilkos brazíliai orchideafaj segítségével, miközben a kiválasztottakból egy új emberfajt akar kitenyészteni egy csillagközi menedékhelyen. A megszokott, rutinjellegű küzdelmek mellett, amelyeket egy keleti orgyilkossal, vérszomjas kutyákkal és *A kém*...-ből megismert acélfogú óriással (akinek a beceneve nemes egyszerűséggel Jaws, azaz Állkapcsok) vív meg Bond, a végső csatározás a világűrben következik be, ahol egy a talán még a *Star Wars*-t is fölülmúló hatalmas lézerpisztolyos, ágyús „tűzijáték" közepette megsemmisíti a főgonosz űrhajóit, űrállomását, rakétáit és halálbombáit. A *Holdkelte* űr-Bondja anynyira ellenállhatatlanul szórakoztatónak bizonyult, hogy ekkor merült föl először a sorozat néhány politikamentes darabjának Magyarországon történő bemutatásának lehetősége. Azonban még újabb 10 esztendőnek kellett eltelnie ahhoz, hogy – feltehetőleg a könyv megjelenésével egyidőben – a *Goldfinger* is helyet kapjon a hazai mozivásznakon. A videotulajdonosok esetében más a helyzet, a feketepiacot leszámítva, 1988 második felétől legálisan kölcsönözhetik a régi–új Bond-kalandok jelentős részét az Intervideo boltjaiban.

A James Bond-filmek halmozzák a közönségcsalogató akcióelemeket: a hajmeresztő összecsapásokat, a látványos hajszákat, a bravúros lovasjeleneteket, a káprázatos sífelvételeket, az üldözéseket motorkerékpárral, autóval, busszal, gondolával, motorcsónakkal; háztetőkön, vasúti kocsik tetején, függővasúton, repülőgépen, űrhajón. A nagy verekedéseket az űrben, a levegőben, a földön és a föld alatt, a vízben és a víz alatt. A kemény közelharcokat a japán, kínai, koreai, indiai, afgán, jamaicai és még ki tudja milyen nációjú bérgyilkosokkal. A lélegzetelállító meneküléseket a lehetetetlen csapdákból. A kifogyhatatatlan ötleteket és a humoros jeleneteket, s nem utolsósorban a szebbnél szebb nőket. Az átlagnézőt pedig elsősorban ezek a dolgok érdeklik. Hiába elemezték, kritizálták és támadták annyian a figurát és filmjeit, elítélve mondanivalóját (ha egyáltalán volt ilyen), erőszakosságát, primitívségét, Bond túlélte mindezt. Ezt a következetes állandósága mellett elsősorban a rugalmasságának köszönhette, kiváltképp, amikor a főszereplők személyének sajátosságait, egyéni vonásait messzemenően kihasználva formálta alakját, jellemét, egyéniségét.

Úgy becsülik, hogy kb. 1,5 milliárd nézője volt a Bond-filmeknek 25 év alatt. (Ebben a számban természetesen nincs benne Kína, a Szovjetunió és a többi szocialista ország, ahol hivatalosan tiltott filmnek számítottak.) A *Goldfinger*t például csak New Yorkban 8 moziban indították egyszerre (akkoriban ez nagy szó volt!), amelyek közül az egyik napi 24 órán keresztül játszotta. Egy nap csak egyszer tartottak egy rövid szünetet, éppen csak annyit, hogy a 10 cm magas pattogatottkukorica-réteget kitakaríthassák. Az NSZK-ban majd minden filmje megkapta az Aranyvászon-díjat, ami a 4 milliós nézőszámot elérő vagy meghaladó mozik nyerhetnek el. Három filmje nem egészen 18 hét alatt teljesítette ezt a szintet. A leggyorsabb nyerő a *Mennydörgő golyó* volt, 3,1 millió nézővel 8 hét (!) alatt. A bemutatása kapcsán még az is felmerült, hogy állóhelyeket is ki-

Az eddig készült James Bond-filmek

Dr. No (1962). R: Terence Young JB: Sean Connery
From Russia With Love (Oroszországból szerelemmel/1963). Terence Young/Sean Connery
Goldfinger (1964). Guy Hamilton/Sean Connery
Thunderball (Mennydörgő golyó/1965). Terence Young/Sean Connery
Casino Royale (1967). John Huston, Ken Hughes, Val Guest, Robert Parrish, Joe McGrath, Richard Talmadge és Anthony Squire/David Niven
You Only Live Twice (Te csak kétszer élsz!/1967). Lewis Gilbert Sean Connery
On Her Majesty's Secret Service (Őfelsége titkosszolgálatában/1969). Peter Hunt/George Lazenby
Diamonds Are Forever (A gyémántok örökké tartanak/1971). Guy Hamilton/Sean Connery
Live and Let Die (Élni és halni hagyni/1973). Guy Hamilton/Roger Moore
The Man With the Golden Gun (A férfi az arany pisztollyal/1975). Guy Hamilton/Roger Moore
The Spy Who Loved Me (A kém, aki szeretett engem/1977). Lewis Gilbert/Roger Moore
Moonraker (Holdkelte/1979). Lewis Gilbert/Roger Moore
For Your Eyes Only (Csak a te szemeidnek/1981). John Glen/Roger Moore
Octopussy (1983). John Glen/Roger Moore
Never Say Never Again (Sohase mondd, hogy sohase/1983). Irvin Kershner/Sean Connery
A View Toa Kill (Kilátás egy gyilkosságra/1985). John Glen/Roger Moore
The Living Daylight (Az élő napfény/1987). John Glen/Timothy Dalton

adnak a mozikban. Minden újabb filmmel emelkedtek az előállítási költségek is. Az első bevetése még csak „soványka" 900 ezer dollárba került, míg az utolsó már majdnem 35 millióba. De egyik sem volt ráfizetéses!

James Bond tehát üzlet! Tulajdonképpen – elsősorban (a politikai felhangok ellenére) – mindig az is volt. Sőt feltehetően az is marad. Hiszen a régi producer és az új Bond megnyerte az első csatáját. A következőre pedig már nem is kell sokat várni, hiszen a kétévenként jelentkező sorozat újabb fellépése az idén esedékes. Vagyis 1989 megint Bond-év lesz!

Szilágyi G. Gábor

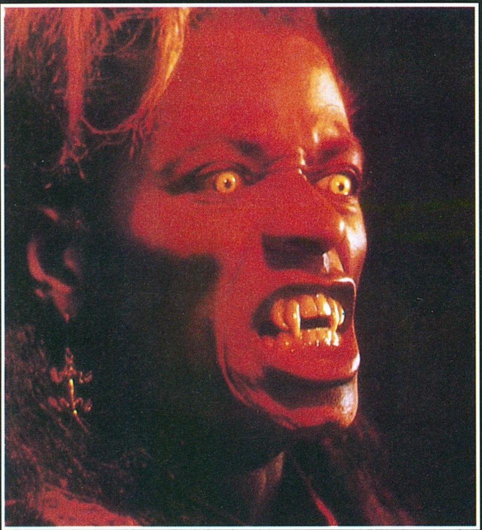

EMBEREVÉS EBÉD UTÁN

A bőséges vasárnapi ebéd után az egész család puha fotelokba és a rekamiéra rogy. Valakinek még van annyi ereje, hogy a nemrég vásárolt videomagnó száját betömje. A családfő ünnepélyesen megnyomja a PLAY gombot, s szép csendesen elszabadul a pokol.

A képernyőn négytagú társaság tűnik fel, éppen megérkeznek a sötét erdő közepén fekvő, elhagyatott házba. Két fiú és két lány – fiatalok, önfeledtek. Hamarosan jóízű falatozásba kezdenek, majd isznak is rá, míg csak le nem száll az éj. Kintről, a házat körülfogó erdőből baljós hangok törnek elő, némelyik halálhörgésre, eszelős sikolyra emlékeztet; egyre erősödik a szél, már-már emberfeletti erővel süvít ki a fák közül.

A kiadós ebédtől elnehezült család unottan veszi tudomásul, hogy az egyik lány – legyűrve a rá-rátörő félelmet – kilép az ajtón, s az erdő sűrűjébe indul. Vesztére. Egy jól megtermett fa – meghazudtolva a természetet – szinte megelevenedik, ágai megnyúlnak, s hiába a lány rémült tiltakozása, leteperi és hosszan megerőszakolja. Nem sokkal ezután zombik hatolnak be a házba, és rettentő tusakodás kezdődik. Vödörszám ömlik a vér, hersegve szakad a hús, reccsennek a csontok, karokfejek válnak le testekről, s mindezt vérfagyasztó üvöltés, sikoltozás kíséri. Így megy ez egészen addig, míg mozdulatlan, felismerhetetlen húscsomóvá nem válik mindenki. Alig marad idő arra, hogy felocsúdjunk, máris föltűnik Arnold Schwarzenegger kidagadó erekkel, feszülő izmokkal, majomszerű ábrázattal; egy kisebb fajta tüzérségi fegyverrel néhány perc alatt tucatnyi embert kaszabol le.

Megrendítő az a közömbösség, amivel gyerek és felnőtt magába fogadja az erőszak ilyen túlzó áradását, az érzelem leghalványabb jele nélkül. Beköltöztek a szörnyetegek otthonainkba, s ezt a videónak köszönhetjük. Apáink és nagyapáink kénytelen-kelletlen moziba mentek, ha egy kis borzongásra vágytak. A húszas években gróf Drakula és doktor Frankenstein számtalan változatban lépett a közönség elé, ám mindvégig szigorú dramaturgia szerint. Mondhatnánk, a népmesék törvényszerűségei érvényesültek ezekben a filmekben, hiszen Drakulának meg kellett halnia, Frankenstein szülötte sem élhette túl az általa okozott grandiózus pusztítást.

Ma már semmi sem szent! A zombik, ezek a különös lények durván fölrúgják a játékszabályokat. Óvást kellene benyújtanunk minden olyan zombi ellen, aki valamely filmben meghal, hiszen kimondhatjuk a szentenciát: a hulla nem halhat meg. Vagy mégis? Mindenesetre jó, ha tudjuk, az első zombik – a harmincas években – még tisztelték a törvényeket, s rettenetes feladatuk bevégeztével visszatértek örök nyughelyükre, a sírba.

Azok kedvéért, akik nem láttak még zombit, álljon itt egy rövid kis zombiológia. Ezek a borzasztó lények valójában élő hullák. Hullák, nem pedig halottak, hiszen a halott szó tiszteletet ébreszt, míg az előbbi szóhoz személytelenség és némi borzadály társul. A zombi tehát olyan hulla, aki – iszonyató jelenségek kíséretében – kiszáll a sírjából, s kegyetlen dolgokat cselekszik az élőkkel. Szétrobbantja az agyukat, kitépi a beleiket, körmével-karmával húsdarabokat szakít le, s bizony nem veti meg az emberhúst sem. Könnyű fölismeri. Mivel hosszú időt töltött el a síri világban, teste foszladozik-rothadozik, arcvonásai eltorzultak, szeme félig vagy egészen kifolyt, a haja gusztustalan csimbókokban lóg az arcába.

Vannak kevésbé testes zombik is, akik (amelyek?) szellemszerűek, képlékenyek, gomolygóak – ezek nem is olyan veszélyesek, mint rothadó társaik. Általában csoportosan, kettesével-hármasával járnak, mindig éjszaka, és persze egy zombi csakis rosszindulatú, sőt gonosz lehet.

A zombi nem filmrendezők agyában született, hanem kulturális örökség, néphitből származó lény. Közismert, hogy csaknem minden nép tartott attól, hogy a halott lelke – ha valami nem hagyja nyugodni – hazatér. Sok helyen ezért helyeztek el ételt a sírjukra. A karibi szigetvilág népei még erősebb képzelettvilággal rendelkeztek, így állítólag nekik köszönhetjük a majdnem 60 éve tartó zombifilm-áradatot. (Az első 1932-ben készült *White Zombie* címmel.)

Az idők során sok változáson mentek keresztül e cseppet sem jámbor szörnyek. Egyes filmekben arra vetemedtek, hogy elhagyták temetői lakhelyüket, beépültek a civil társadalomba, polgári foglalkozásokat űztek, így már nappal meg sem lehetett különböztetni őket a többiektől. Itt járnak közöttünk. Ülnek a tévé előtt – egy kiadós vasárnapi ebéd után –, s közönyösen szemlélik a saját magukról készült filmeket.

B. A.

NÉHÁNY ZOMBIFILM

White Zombie (Fehér Zombi, 1932)
Revolt of the Zombies (A zombik lázadása, 1936)
The Walking Dead (A hazajáró holt, 1936)
I Walked with a Zombie (Egy zombival sétáltam, 1943)
The Plague of the Zombies (Zombijárvány, 1966)
I Eat Your Skin (Eszem a bőrödet, 1964)
Invasion of the Body Snatchers (Az emberevők inváziója, 1956)
Night of the Living Dead (Az élő holtak éjszakája, 1978)
Return of the Living Dead I–II. (Az élő halott visszatér, 1988)

Graffiti

MOZI

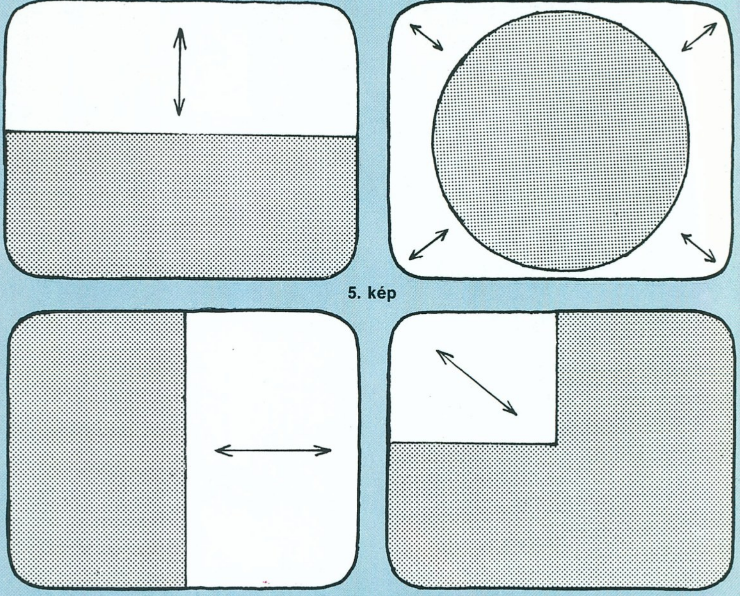
Budapest
VIII., József krt 63.

Folytatás a 25. oldalról

főcím szokta jelezni. Persze a produkció bármely részén elképzelhetőek különböző feliratok. A feliratok elkészítésének háromféle lehetséges útja is van:
- előre megrajzolt felirat felvétele kamerával,
- személyi számítógéppel készített feliratok,
- a kamerához (vagy kamkorderhez) tartozó kiegészítő berendezésekkel elkészíthető feliratok:
- betűgenerátorral (kamerába építve, kamerához csatlakoztatható),
- memóriában tárolt feliratok.

Az első eset tulajdonképpen problémamentes; arra azért ügyelni kell, hogy a betűk alakja (stílusa) illeszkedjen a videofilm hangulatához, és hát akkora méretben kell elkészíteni, hogy kényelmesen, élességállítási gondok nélkül lehessen felvenni. A személyi számítógéppel készített inzerteket úgy rögzíthetjük videomagnóra, ha a számítógép RF-kimenetét a videomagnó tunerjének RF-bemenetére csatlakoztatjuk. Tapasztalatok azt mutatják, hogy ebben a felállásban az inzertek csak fekete-fehérben vehetők fel jó minőségben. Nincs ilyen probléma, ha olyan számítógépünk van, amelyik szabványos videokimenettel is rendelkezik. A betűgenerátorokkal készült feliratoknál (amelyek természetesen az élő felvételre is ráúsztathatók) a megfelelő szín kiválasztására kell ügyelni, hogy az jól olvasható legyen. Gondot jelenthet ebben az esetben, hogy a betűkészlet az angol ábécének felel meg, sok ékezetes magánhangzó hiányzik. Óvakodjunk a rossz helyesírással megírt főcímektől, próbáljunk a betűkészlettel helyesen leírható főcímet kitalálni. Néhány újabb kamkorder – mint például a **2. képen** látható Sony CCD-F 330E – olyan képtároló memóriával (mégpedig kettővel) rendelkezik amelyekbe előre elraktározhatunk feliratokat vagy ábrákat, és ezeket bármikor a kívánt felvételre rakhatjuk.

A professzionális és félprofesszionális rendszerekben – a legegyszerűbb esetben is – a szerkesztéshez két képmagnó, egy editálópult (vezérlő) és természetesen két monitor szükséges. Ezek a magnók az alapfunkciókon kívül képesek egy-egy kijelölt kockára állni, a kikeresést pedig változtatható sebességgel végzik. Az editálópult meg tudja jegyezni a kiválasztott kockákat, és az összeállítást a bejelölések alapján automatikusan végrehajtja. Az együttfutást a vágási pontoknál a magnók szinkronrendszere biztosítja. Az amatőr videomagnók szinkronrendszere nincs felkészítve külső szinkronizálási lehetőségre, tehát nem tudnak együttfutni más videoberendezésekkel, azaz legtöbbjük „nem tudja” a fent említett funkciókat. Létezik persze

5. kép

VHS-rendszerű editáló berendezés, csak a hozzá készített magnók ára nagyon magas, elterjedésüket ez akadályozza. A Video 8 rendszerben ez tulajdonképpen megoldott. A rendszer videomagnói – amelyek egyébként digitális hangrögzítésre is használhatók – alkalmasak külső vezérlés fogadására (áruk 3000 DM körül mozog), az RM-E100V jelű vezérlőegység (ára mindössze 500 DM), melyet **3. képünkön** mutatunk, egy ilyen profi szolgáltatásokat biztosító berendezés. Az utasítások betáplálása után kívánságra „megmutatja”, hogy milyen lesz az eredmény (előjátssza) – és ha megfelelőnek találjuk, utasítást adhatunk, hogy a vágást ténylegesen hajtsa végre.

Produkciónk véglegesítésénél nem szabad megfeledkeznünk a videotrükkök gyűjtőszóval jelzett lehetőségekről. Néhány jellegzetes lehetőséggel két – nem drága – készülék szolgáltatásain keresztül ismerkedjünk meg. *Rowi PC–2 videoprocesszor* lényegében egy átjátszó-erősítő. Bemenetéhez lejátszómagnó vagy kamera, kimenetéhez pedig a felvevőmagnó csatlakoztatható. A PC–2-vel a jelforrás és a felvevőmagnó között a videojel egyes paraméterei állíthatók be, így az átjátszott kép befolyásolható. A készülékhez közvetlenül csatlakozó monitoron az eredeti kép látható, a felvevőmagnó monitorán pedig a módosított kép ellenőrizhető. A kép befolyásolásának lehetőségei:
- A kép világossága 0–200% között szabályozható. Ez azt jelenti, hogy az eredetileg sötétre sikerült felvétel világosabbá tehető, a túl világosra sikeredett pedig sötétíthető.
- A kép kontrasztja csökkenthető vagy növelhető. Így korrigálhatók a túl kontrasztos vagy túl lágy karakterű felvételek.
- A színek erőssége, telítettsége is szabályozható.
- A kép színegyensúlya a kék, a zöld vagy a vörös irányába módosítható. Ugyanezzel a gombbal a kép különleges hatások céljából el is színezhető.
- Az eredeti vagy bejátszott kép negatívba fordítható. Ilyen változást mutat **4. képünk** első sorának két monitorképe.

A *Rowi VTM–1* jelű képkeverő és trükkpult szolgáltatásai néhány professzionális jellegű hatást is lehetővé tesznek. A VTM–1-nek három videojelbemenete van. Ezek közül az egyikre kell a szinkronjeleket adó videojelforrást kapcsolni. Ez lehet kamera, lejátszó videomagnó, képlemezjátszó vagy akár személyi számítógép is. A másik két bemenethez csak külső szinkronnal is működő (gen lock) színes vagy fekete-fehér kamera csatlakoztatható. A pultba egy belső színgenerátort is beépítettek. Ez a vöröstől a kékig a spektrum tetszés szerinti színét előállítja. Ezenkívül szabályozható a szín világossága és telítettsége. A keverőpult háromcsatornás, azaz egyszerre három videojelet képes keverni, kombinálni. Ezt adhatja a három külső jelforrás, de mindegyik helyettesíthető a belső színgenerátorral.

Képváltási lehetőségek:
- Éles (kemény) vágás. Ilyenkor a megfelelő gomb lenyomásával hirtelen, átmenet nélküli képváltás történik.
- Átúsztatás vagy áttűnés. A csúszópotenciométer húzásával a teljes képfelületen áttűnéses képváltás jön létre.
- Maszkos (wipe) váltások. Ilyenkor a képernyőn egy geometriailag meghatározott vonal vagy forma mozdul el, tágul ki vagy húzódik össze. Ez választja el egymástól – vagy inkább hozza „össze” – a váltás két képét. A VTM–1 keverőpultnál mindössze négyféle trükkmaszk lehetőség van, ezt mutatja **5. képünk. 4. képünk** második sora egy fésűfog-wipe három fázisát mutatja (ez a Philips MSX jelű videokomputerével készült). A képeket elválasztó vonal lehet határozott, éles, de lehet lágy, elmosódott is. Ennek mértéke a Softnes-szabályozóval állítható be.

A VTM–1 alkalmas az úgynevezett key-effektus megvalósítására is. Legegyszerűbb felhasználásként fekete-fehér képek (pl. feliratok) színezését teszi lehetővé. A key-level szabályzóval a képen a fekete és a fehér között kiválasztható bármely szürke tónus, amelyet aztán a belső színgenerátorból származó bármilyen színnel lehet helyettesíteni a képernyőn. Így az eredetileg fekete-fehér feliratok betűi vagy háttere színessé (egyszínűvé) tehető. A fekete-fehér kép kiválasztott tónusában egy külső jelforrás (pl. kamera) képe is megjeleníthető. Ugyanígy két színes kép is egyesíthető. További lehetőség az intern key funkció. Ilyenkor a bejövő színes videojel saját magával kerül

key-kapcsolásba. Ennek képi hatása a fotográfiából ismert szolarizációhoz hasonló. Nem szép kifejezés, de a szakmában ezt a kép rohasztásának nevezik. A trükkhatások megjelenése a felvétel közben ugyanúgy történhet, mint két különböző kép váltása. Tehát hirtelen (éles vágás), folyamatosan kialakulva (áttűnésben) vagy elmozduló trükkmaszkok mentén.

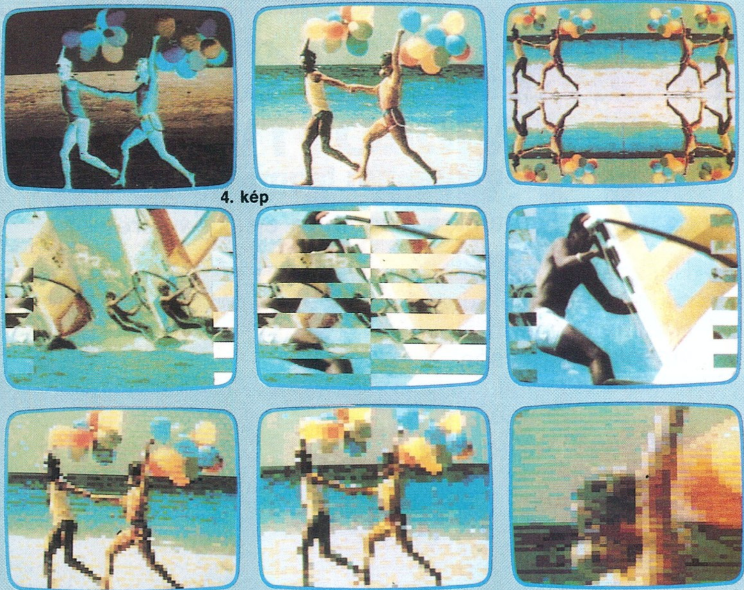
A képkeverő kimenetéhez egy automatikus le- és felblendéző (fade in, fade out) egységet is beépítettek. Ez a keverő által kiadott képet egy gomb benyomásakor három másodperc alatt elsötétíti vagy feketéből kivilágosítja.

A VTM–1-hez öt monitor csatlakoztatható. Ebből három a bemeneti csatornák képét mutatja, egyen a trükkeverések nézhetők meg, egyen pedig a kimenő kép ellenőrizhető.

A VTM–1-gyel előállított (kevert) képet bármilyen PAL-rendszerben dolgozó videomagnóval rögzíteni lehet.

Végül nézzünk meg még néhány trükkhatást az MSX-Computer lehetőségeiből.

– kétszeres tüköreffektet látunk a **4. kép** első sorának harmadik monitorképén,

4. kép

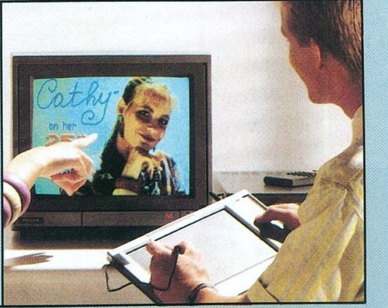
– az úgynevezett mozaikeffekt három fázisát látjuk a **4. kép** harmadik sorában.

Mivel a videóban bizonyos trükköket rendkívül egyszerű kivitelezni, könnyen esünk abba a hibába, hogy ezeket állandóan használjuk, hogy ezzel tegyük érdekesebbé unalmasnak ítélt videoanyagainkat. Hamar visszájára fordul a dolog: rövid időn belül trükkjeink „visszaköszönnek" a képernyőről.

Ne feledjük, hogy nekünk a valóságról, annak egy nagyon konkrét részéről kell általában valami fontosat mondani videoanyagainkkal.

E kép azt szemlélteti, amikor az MSX-szel digitalizált – és így grafikajelleget felvett – kép (portré) mellé a VG 8020 „ceruzájával" rajzolt feliratot is „behelyeztük".

**Képünkön a Philips cég házi videostúdiónak is nevezhető komplett VHS-rendszerét mutatjuk be.
A monitor alatt van az MSX-rendszer lelke, az NMS 8280-as komputer (floppyval), előtte billentyűzete. A kép jobb oldalán a képmagnó tetején a VKR 6810-es jelű VHS kamkorder látható, előtérben (a jobb alsó sarokban) a VG 8020 jelű „grafikus" jelátalakító segédberendezés látható.**